

Izdaja odbor za informiranje in kulturno dejavnost
Železarne Ravne

Ureja uredniški odbor
Jože Delaut, Alojz Janežič,
Marjan Kolar, Frančiška
Korošec, Ivanka Prislán,
Jože Sater

Odgovorni urednik:
Marjan Kolar
Telefon 86 031, int. 304

Tiska CGP Mariborski tisk
Maribor

Glasiilo je po 7. točki prvega odstavka 36. člena zakona o obdavičenju proizvodov in storitev v prometu (Ur. list SFRJ, št. 33/72) in mnenju sekretariata za informacije SRS, št. 421-L/72 prosto plačila prometnega davka

Franc Fale, direktor

Četrto stoletja samoupravljanja v Železarni Ravne

Pred dnevi je minilo četrto stoletje od tega dne leta 1950, ko je bil izvoljen prvi delavski svet Železarne Ravne. Že februarja 1950 je takratna sindikalna organizacija začela z vsemi potrebnimi pripravami za ta veliki in zgodovinski dogodek.

Dne 5. 9. 1950 so se na prvi seji zbrali izvoljeni člani delavskega sveta Železarne Ravne. Bilo jih je 69. Izvolili so 9-članski upravni odbor, za predsednika delavskega sveta pa tov. Maksa Večka.

Pred 25 leti, dne 9. 9. 1950, pa je bil svečan prevzem tovarne. Izvoljeni predstavniki delavcev so na svečan način prevzeli ključke podjetja in se obvezali, da bodo poslovali kot dober gospodar. Osrednji cilj je bil postavljen »vse za razvoj tovarne in kraja, vse za boljši jutrišnji dan«.

Zgodovinski simbol tega velikega dogodka je odlit v jeklo pred vhodom v železarno Ravne in nemo izpričuje spomin na te velike dni, na dni, ko se je začelo samoupravljanje v železarni Ravne. To je bilo rojstvo novih družbenih odnosov, takih, ki dejansko postavljajo delavca za gospodarja nad svojim delom in humanizirajo medsebojne odnose ljudi pri delu v proizvodnji.

Ideja o delavskem samoupravljanju je že stara. Prvo temeljito znanstveno obravnavo o njej je postavil še Karl Marx. Njene zametke v skromnih oblikah pa je uveljavila že pariška komuna leta 1871.

V Sovjetski zvezi so bili po zmagi okto-brske revolucije ustanovljeni organi delavske kontrole. Po drugih državah v Evropi se je začelo sodelovanje delavcev pri najpomembnejših odločitvah, zlasti v industrijsko najbolj razvitih deželah. Razvojne poti so težke in počasne, zato pa so priza-

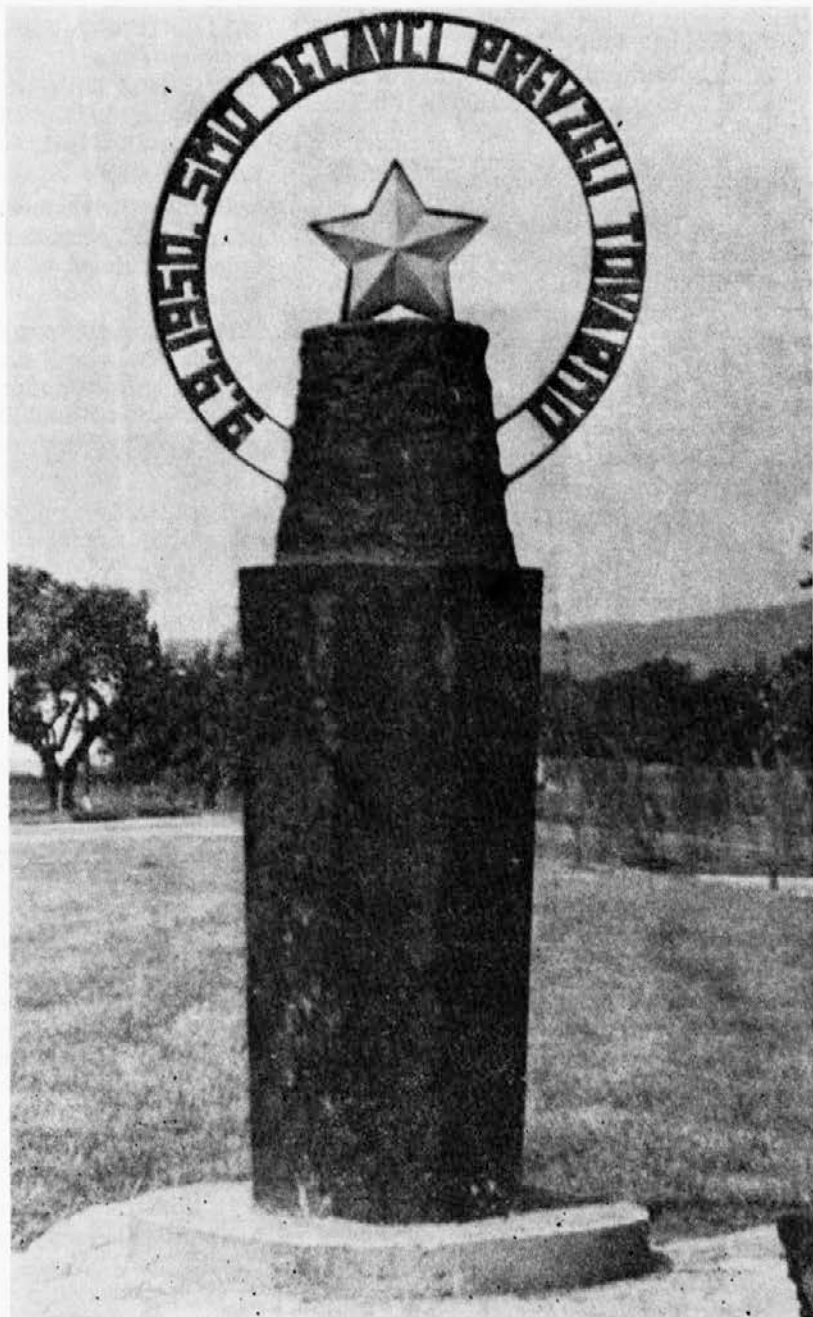
devanja delavcev toliko bolj goreča, nepopustljiva in vztrajna.

Po drugi svetovni vojni se je vpliv delavcev pri upravljanju res precej povečal. Kljub temu pa ne moremo na svetu najti nikjer primera, da bi delavska samouprava tako odločilno vplivala na vsa gospo-

darska in družbena dogajanja kakor v Jugoslaviji.

Tudi pri nas v Jugoslaviji je bilo od osvoboditve do leta 1950 takozvano obdobje administrativnega socializma. Obstoječi delavski sveti do takrat so bili le posvetovalni organi direktorja brez uza-konjenih pravic, ki jim jih je dal Temeljni zakon o upravljanju z državnimi podjetji in višjimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih sprejet julija 1950.

V prvem obdobju — v obdobju administrativnega socializma je bilo zaplenjeno premoženje okupatorjem in narodnim iz-

25 let delavskega samoupravljanja — 25 let napredka

IZ VSEBINE:

Oblast delavcem nad pogoji in rezultati dela — 25 let samouprave — obdobje rasti in napredka — Prvi koraki v samoupravljanje — Slovensko železarstvo iz bogate preteklosti v plodno prihodnost — Sindikalne vesti — S sejo samoupravnih organov železarne — Vesti iz železarne in kraja — Kultura — Šport.

dajalcem. Tudi več nacionalizacij je utrdilo takratno obliko državne lastnine, s katero je gospodarila državna administracija v imenu države. Prav zato to obdobje imenujemo obdobje državnega socializma ali administrativnega socializma. Temeljni zakon o upravljanju z državnimi gospodarskimi podjetji in višjimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih pa je oznanil nastop nove velike in pomembne prelomnice v naši povojni zgodovini.

Glavna značilnost tega zakona iz leta 1950 je v geslu »tovarne delavcem, zemlja kmetom«.

Prvič v zgodovini človeštva je bila v Jugoslaviji uresničena davna želja delovnih ljudi, da bi z gospodarskimi organizacijami upravljali sami. Državna oblika lastnine se je spremenila 1950. leta v višjo stopnjo družbene lastnine, s katero opravljajo danes samoupravni organi v vseh delovnih skupnostih po vsej naši deželi. Sočasno ob tem, ko je temeljni zakon, ki obravnava gospodarjenje podjetij po samoupravnih organih uzakonil pravice delavskega razreda do samoupravljanja, pa je povzročil tudi začetek odmiranja države na področju gospodarstva. Do leta 1950 se je morala država po svojih administrativnih uslužbencih vsepovsod vtikati v gospodarstvo in o vsem odločati. To delo je bilo zaupano neposrednim proizvajalcem. Ukinjeno je bilo državno administriranje nad podjetji.

Zato govorimo o tem obdobju kot o rojstvu delavske samouprave na vseh družbenih področjih. Po letu 1950 se je samoupravljanje preneslo tudi na druga področja izven gospodarstva.

Tovariš Tito je v svojem ekspezeju julija 1950, ko se je sprejemal že omenjeni pomembni zakon o samoupravljanju, v govoru dejal, da je to ena najpomembnejših zgodovinskih odločitev zvezne skupščine in da je zakon razumljivo nadaljevanje razvoja socialistične demokracije v naši deželi na vseh področjih. Leta 1953 je ustavni zakon ustavno-pravno zajamčil samoupravne pravice neposrednih proizvajalcev. Delavsko samoupravljanje se je takrat po vsej Jugoslaviji močno razširilo in okrepilo. In tako je bilo v tistem času tudi v Železarni Ravne.

Ko danes praznujemo 25-letnico rojstva samouprave v Železarni Ravne in ponovno pozdravljamo njene pionirje, se hkrati spominjamo tudi vseh tistih, ki jih žal ni več med živimi. Počastimo njihov spomin z enominutnim molkom. Slava jim!

Prav je, da ob današnjem jubileju nekoliko podrobneje pregledamo razvojno pot delavskega samoupravljanja v Železarni Ravne in si jo določimo za naprej. Pa ne samo to, ugotoviti moramo kakšen napredek je bil v četrt stoletja dosežen v naši delovni skupnosti. Kako se je razvijala tovarna in kraj na podlagi odločitev samoupravnih organov Železarne Ravne.

Takoj lahko ugotovimo, da je Železarna Ravne v obdobju četrt stoletja napravila krepke premike na svoji razvojni poti. Hkrati pa moramo povedati, da so prav razumne odločitve samoupravnih organov pogojevale to veliko pot napredka.

Koliko je bilo takrat raznih sej in sestankov, ki se niso plačevali. Cilj in želja sta bila: vse za hitrejši napredek podjetja

in kraja. In temu velikemu cilju so od leta 1950 do danes sledili vsi samoupravni organi Železarne Ravne.

Upravičeno lahko trdimo, da je velika večina naših delavcev, ki so doslej sodelovali v vseh organih samoupravljanja, vestno in odgovorno opravljala svoje poslanstvo. Za vse njihovo dosedanje delo, ki mu je bil glavni smoter lepše, boljše in srečno življenje vseh delavcev železarne Ravne — iskrena hvala.

Ob današnjem prazniku moramo pregledati pestro razvojno pot in omeniti glavno vsebino dela organov samoupravljanja v Železarni Ravne. Kot je bilo že omenjeno je bila 1. seja prvega delavskega sveta Železarne Ravne 5. 9. 1950. Delavski svet je takrat štel 69 članov, upravni odbor pa 9 članov. Od prve seje, ki je bila 5. 9. 1950 do danes je bilo 268 sej DS Železarne Ravne. Mandatna doba članov je bila različna. Današnji delavski svet je 18. po vrsti. V vseh delavskih svetih od leta 1950 do danes je sodelovalo 1167 članov.

Upravni odbor je štel vedno po 9 članov vse do aprila 1970. Zadnji upravni odbor je bil 18. po vrsti. Vseh sej so upravni odbori imeli 783, v upravnem odboru pa je sodelovalo 162 članov.

Organizacijske oblike upravnega odbora so se večkrat menjale, zlasti po letu 1970. Od leta 1970 do konca leta 1973 smo imeli poslovni odbor, ki je štel 9 članov. Od januarja 1974 dalje imamo odbor za gospodarjenje z 12 člani. Od leta 1970 dalje imamo tudi 12-članski odbor za splošne zadeve.

V upravnem odboru, poslovnem odboru, odboru za gospodarjenje in odboru za splošne zadeve je doslej sodelovalo 222 članov.

Poleg samoupravnih organov na nivoju podjetja in zaradi nadaljnjega razvoja in poglobljanja samouprave so se spreminjale organizacijske oblike in ustanavljali samoupravni organi na nivoju sklopov in obratov.

Do leta 1957 pri delavskem svetu podjetja ni bilo pomožnih organov — komisij, temveč so obstajale le pri tedanjem upravnem odboru. Zanimivo je, da je upravni odbor kot prvo komisijo že meseca januarja 1951 imenoval stanovanjsko komisijo. Pozneje so pri tem organu bile imenovane še nekatere druge komisije, tako da so bile v mandatni dobi 1956—1957 pri upravnem odboru: komisija za osnovna sredstva, komisija za sprejem delovne sile, komisija za varstvo pri delu, komisija za osebne dohodke, disciplinsko sodišče in komisija za strokovno vzgojo kadra. V mandatni dobi leta 1957 pa je posamezne komisije že imenoval delavski svet podjetja. Imenovane so bile: komisija za kadre in delovna razmerja, komisija za varstvo pri delu, komisija za osebne dohodke, disciplinska komisija, stanovanjska komisija, komisija za racionalizacije in komisije za osnovna sredstva.

Leta 1960 sta bili iz pristojnosti delavskega sveta podjetja prenešeni v pristojnost upravnega odbora komisija za racionalizacije in komisija za prošnje in pritožbe. Do leta 1964, ko smo v železarni sprejeli prvi statut, je bila organizacijska oblika organov upravljanja naslednja:

1. Delavski svet podjetja s:
 - komisijo za kadre in delovna razmerja,
 - komisijo za varstvo pri delu,
 - komisijo za osebne dohodke,
 - disciplinsko komisijo,
 - stanovanjsko komisijo in
 - komisijo za osnovna sredstva;
2. upravni odbor s:
 - komisijo za racionalizacije ter
 - komisijo za prošnje in pritožbe.

S sprejetjem statuta leta 1964 smo se v železarni odločili za nadaljnjo razširitev samoupravnih organov. Na novo smo uvedli delavske svete sklopov obratov, pri obratih pa svete obračunskih enot. Razen delavskega sveta podjetja in upravnega odbora z že naštetimi komisijami smo tedaj dodatno izvolili:

- delavski svet sklopa obratov jeklarne,
- delavski svet sklopa metalurško predelovalnih obratov,
- delavski svet sklopa mehansko predelovalnih obratov,
- delavski svet sklopa vzdrževalno energetskih obratov in
- delavski svet TKR in uprave.

Pri delavskih svetih sklopov obratov so bile imenovane tudi komisije:

- komisija za osebne dohodke,
- komisija za kadre,
- stanovanjska komisija ter
- komisija za HTV in požarno varnost.

Razen delavskih svetov sklopov obratov in komisij smo pri vseh obratih imeli še svete obračunskih enot, ki so ob upoštevanju števila zaposlenih šteli od 5 do 11 članov.

Ob volitvah samoupravnih organov leta 1966 je bilo odločeno, da se opustijo sveti obračunskih enot in ostanejo samo delavski sveti sklopov obratov brez komisije za kadre.

Od leta 1966 do 1970, ko so bile s XV. zveznim ustavnim amandmajem ukinjene nekatere zakonske določbe, ki so do tedaj urejale področje samouprave, je bila organizacija samouprave naslednja:

1. delavski svet podjetja s:
 - komisijo za kadre in delovna razmerja,
 - komisijo za varstvo pri delu,
 - komisijo za osebne dohodke,
 - stanovanjsko komisijo,
 - komisijo za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti in
 - komisijo za osnovna sredstva;

2. upravni odbor s:
 - komisijo za racionalizacije in
 - komisijo za prošnje in pritožbe;

3. delavski sveti sklopov obratov:
 - delavski svet sklopov obratov jeklarne,

— delavski svet sklopa metalurško predelovalnih obratov,

— delavski svet sklopa mehansko predelovalnih obratov,

— delavski svet sklopa vzdrževalno energetskih obratov in

— delavski svet TKR in uprave.

Pri delavskih svetih sklopov obratov so bile imenovane komisije:

- komisija za osebne dohodke,
- stanovanjska komisija in
- komisija za varstvo pri delu.

Z uveljavitvijo XV. ustavnega amandmaja smo se v železarni Ravne odločili, da

ukinemo dotedanji upravni odbor, namesto njega pa izvolimo poslovni odbor in odbor za splošne zadeve. Razen tega je bilo odločeno, da poleg delavskih svetov sklopov obratov ponovno uvedemo svete obratov. Organizacijski sestav samoupravnih organov je od leta 1970 do ponovnih volitev meseca julija 1972 izgledal takole:

1. delavski svet podjetja, ki je štel 55 članov, s:

- komisijo za osebne dohodke,
- komisijo za oceno kršitev delovnih dolžnosti in izrekanje ukrepov,
- komisijo za narodno obrambo in civilno zaščito in
- komisijo za pritožbe;

2. poslovni odbor, ki je štel 9 članov, in

3. odbor za splošne zadeve z 9 člani.

4. delavski sveti sklopov obratov:

— delavski svet sklopa obratov jeklarne z 21 člani,

— delavski svet sklopa toplo predelovalnih obratov z 19 člani,

— delavski svet sklopa mehanskih obratov z 21 člani,

— delavski svet sklopa vzdrževalno energetskih obratov z 19 člani in

— delavski svet TKR in uprave s 15 članov.

Poleg naštetih samoupravnih organov smo pri vseh 15 obratih izvolili tudi svete obratov, ki so ob upoštevanju števila zaposlenih šteli od 5 do 11 članov.

Meseca junija leta 1972 so bile ponovne volitve članov samoupravnih organov na nivoju podjetja, sklopov in obratov. Organizacijski sestav samoupravnih organov je bil od leta 1972 do meseca novembra 1973 naslednji:

1. delavski svet podjetja, ki je štel 57 članov, s:

- komisijo za oblikovanje in delitev osebnih dohodkov,
- komisijo za kadre in delovna razmerja,
- komisijo za narodno obrambo in samozaščito,
- komisijo za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti in izrekanje ukrepov;

2. poslovni odbor, ki je štel 11 članov,

3. odbor za splošne zadeve, ki je štel 9 članov.

Razen naštetih smo v tem obdobju imeli:

— delavski svet metalurške proizvodnje,

— delavski svet mehanske obdelave ter

— delavski svet vzdrževalnih obratov, TKR in uprave.

ter pri obratih, upravi in skupnih službah 20 svetov obratov z najmanj 5 do največ 11 članov.

Z nadaljnjim izvajanjem ustavnih dopolnil so delavci železarn Ravne na zborih konec meseca decembra 1972 sprejeli sklep o organizaciji TOZD in organizacije skupnih služb. Na podlagi sprejete odločitve sta bili ustanovljeni TOZD metalurške proizvodnje in TOZD mehanske obdelave ter organizacija skupnih služb. Samoupravni sporazum o združevanju v podjetje Železarna Ravne je bil podpisan 30. junija 1973. S 1. januarjem 1974 se je kot TOZD k železarni priključila Tovarna rezalnega orodja Prevalje. Sporazum o spremembah in dopolnitvah samoupravnega sporazuma o združevanju v podjetje Železarna Ravne je bil med Železarno Ravne, dotedanjima TOZD in dotedanjo Tovarno rezalnega

orodja Prevalje podpisan 15. decembra 1973. Tako imamo sedaj v železarni: TOZD metalurške proizvodnje, TOZD mehanske obdelave, TOZD Tovarno rezalnega orodja Prevalje in delovno skupnost skupnih služb.

S to organizacijo se je ponovno menjala organizacija samoupravnih organov, ki sedaj podrobneje izgleda takole:

Delavski svet OZD, ki ga sedaj sestavljajo delegati posameznih TOZD, šteje 60 članov, v njem je po 15 predstavnikov iz vsake TOZD in 15 iz delovne skupnosti skupnih služb. Razen delavskega sveta imamo za delovno organizacijo železarn Ravne:

— skupni odbor za gospodarjenje,

— skupni odbor za splošne zadeve,

— skupni odbor za kadre in medsebojna razmerja v združenem delu,

— skupni odbor za oblikovanje in delitev dohodka in OD,

— skupni odbor za oceno investicijskih projektov ter izume in racionalizacije,

— skupni odbor za splošni ljudski odpor,

— skupni odbor za informiranje in kulturno dejavnost ter

— odbor delavske kontrole.

V TOZD pa imamo:

— delavski svet TOZD metalurške proizvodnje, ki šteje 43 članov,

— delavski svet TOZD mehanske obdelave, ki šteje 29 članov,

— delavski svet TOZD Tovarne rezalnega orodja Prevalje, ki šteje 15 članov, in

— delavski svet delovne skupnosti skupnih služb, ki šteje 35 članov.

Ti organi imajo svoje kolektivne izvršilne organe:

— komisije za gospodarjenje,

— komisije za stanovanjske zadeve,

— komisije za medsebojna razmerja v združenem delu,

— komisije za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti in izrekanje ukrepov,

— komisije za varstvo pri delu in

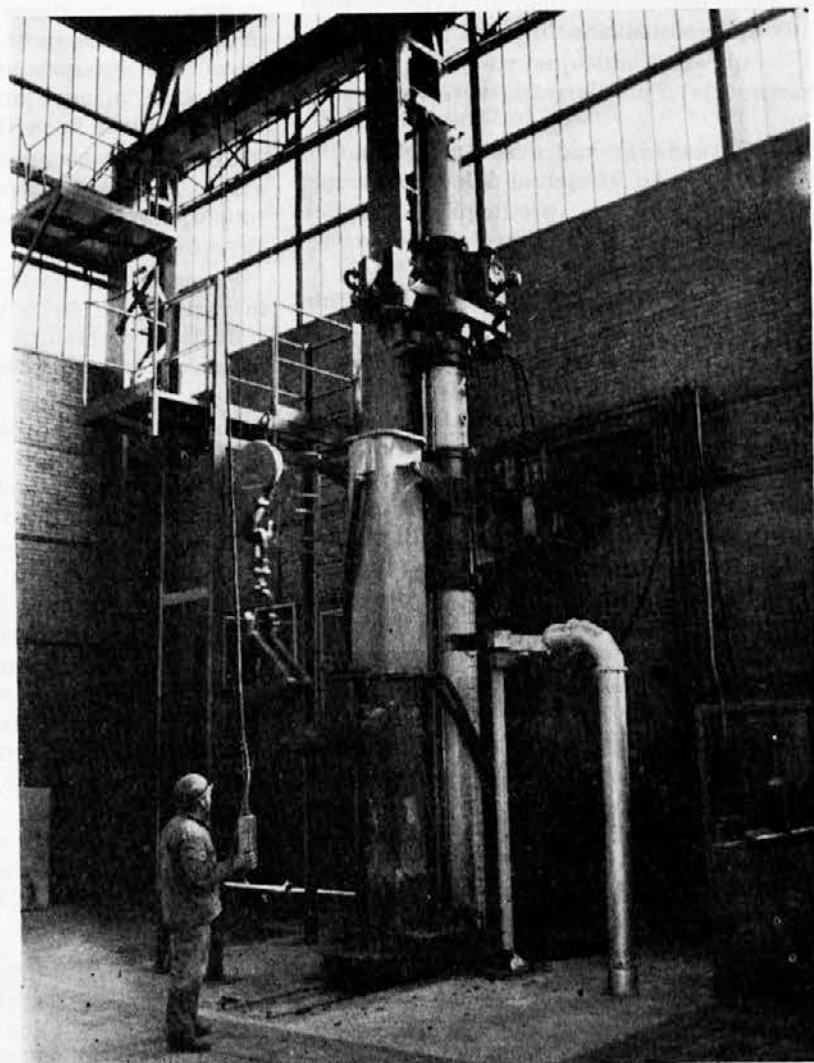
— komisije delavske kontrole.

Ker je organizacija združenega dela Železarn Ravne vključena v sestavljeno organizacijo združenega dela Slovenske železarn, imamo tudi tam svoje predstavnike samouprave. Železarno Ravne predstavlja 8 delegatov v DS SŽ, 3 člani naše delovne skupnosti pa so v upravnem svetu.

Do sedaj je v vseh samoupravnih organih:

— delavskih svetih, odborih in komisijah v Železarni Ravne sodelovalo 3729 zaposlenih. Dodatno pa še 19 tovarišev v samoupravnih organih SŽ, tako da je bilo doslej v samoupravnih organih 3748 članov naše delovne skupnosti. Razumljivo je, da so nekateri bili tudi po večkrat. Vsekakor pa to ne zmanjšuje izredno velike udeležbe delavcev pri vseh pomembnih odločanjih kadar se gre za njihove lastne interese, za interese delovne organizacije, kraja in občine ter naše družbe nasploh.

Ko obravnavamo organizacijske oblike samoupravljanja v Železarni Ravne in udeležbo naših delavcev v teh organih, moramo omeniti še samoupravni sistem v okviru krajevne skupnosti, občine in drugih interesnih skupnosti. Tudi tu je Železarna Ravne med vsemi v občini najmočnejše zastopana. Naši delegati so povsod, razum-

Tako delamo posebno čista jekla

ljivo največ v krajevni skupnosti, v zborih občinske skupščine in v samoupravnih interesnih skupnostih na področju vzgoje in izobraževanja, zdravstvenega varstva, kulture, otroškega varstva, telesne kulture, socialnega varstva in stanovanjske skupnosti.

In kaj so v glavnem obravnavali samoupravni organi v železarni Ravne v obdobju minulega četrta stoletja:

Ob pregledu arhivskega gradiva o delu samoupravnih organov opazimo določene razlike dnevnih redov v določenem obdobju. To se nanaša na vsebino dnevnih redov in na kvaliteto razprave. Zanimivo je, da je prvi delavski svet leta 1950 na svoji 3. seji razpravljalo o varčevanju v železarni Ravne. Sicer pa je iz drugih dnevnih redov v prvih letih samoupravljanja razvidno, da se je največ razpravljalo o organizaciji in izvedbi raznih tekmovanj v počastitev praznikov in obletnic. Velika pozornost pa je od vsega začetka bila posvečena izvrševanju plana proizvodnje.

V kasnejšem obdobju je delavski svet obravnaval pogosto predloge poslovne politike, zlasti do investicijske dejavnosti in izgradnje železarne. Mnogo dela je bilo tudi z interno zakonodajo.

Delavski svet Železarne Ravne je:

— vsako leto potrjeval zaključne račune in odločal o namenski razdelitvi ostanka sredstev na posamezne sklade;

— potrjeval inventuro in odobral knjiženje ugotovljenih inventurnih razlik;

— odločal o spremembah na osnovnih sredstvih, novih naložbah, investicijski izgradnji, razširitvi tovarne in podobnem;

— vsako leto je obravnaval in sprejemal gospodarski načrt železarne, katerega sestavni deli so bili: plan proizvodnje, plan števila zaposlenih in finančni plan;

— občasno, običajno pa vsako leto, je razpravljalo o problematiki varstva pri delu lu;

— obravnaval kadrovske problematiko in s tem v zvezi sprejemal določene ukrepe;

— razpravljalo o predlogu integracije slovenskih železarn ter sprejel sklep o razpisu referendumu;

— vršil imenovanja delavcev na vodilna delovna mesta;

— najmanj dvakrat letno obravnaval poročilo o poslovanju podjetja, predvsem z vidika doseganja skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije, razpravljalo pa tudi o ukrepih za doseganje boljšega poslovanja;

— obravnaval in potrjeval predloge statuta ter vse spremembe in dopolnitve;

— razpravljalo o predlogih in poznejših dopolnitvah in spremembah raznih pravilnikov s področja delitve osebnih dohodkov, delovnih razmerij, izobraževanja, štipendiranja in drugih področij interne zakonodaje;

— razpravljalo o izvajanju ustavnih dopolnitev in predlogov za ustanovitev več TOZD v železarni in o predlogu za priključitev Tovarne rezalnega orodja Prevalje k Železarni Ravne;

— razpravljalo in verificiralo potrditve samoupravnih organov TOZD o pristopu železarne k posameznim interesnim skupnostim in o ustanovitvi samoupravnih interesnih skupnosti, ki delujejo na nivoju občine Ravne;

— obravnaval in potrjeval naše sodelovanje z interno banko Slovenskih železarn in naložbe interne banke v železarno Štore;

— obravnaval in potrdil pogoje za prodajo stanovanj in stanovanjskih hiš;

— odločal o najemanju kratkoročnih in dolgoročnih kreditov za potrebe železarne;

— razpravljalo in odločalo o raznih obveznostih železarne do Slovenskih železarn in drugih obveznostih do družbene skupnosti.

Določene zadeve, kot so poročila o poslovanju podjetja, podatki o poteku investicijske izgradnje, o naložbah v osnovna sredstva, najemanju kreditov, delitvi sredstev, predvsem pa na področju urejanja normativne zakonodaje in dopolnitev raznih sporazumov, pravilnikov in podobno, so pogosto na sejah predmet razprave.

Seveda pa so bile na dnevnih redih sej delavskega sveta tudi druge, sicer manj pomembne zadeve, od odobritve raznih bonifikacij, izključitev iz podjetja itd.

Preveč bi se zamudili, če bi podrobneje obravnavali vso izredno pisano problematiko, s katero se je v preteklih 25 letih bavil delavski svet Železarne Ravne.

Zelo pestro je bilo in je še samoupravno reševanje raznih zadev na delavskih svetih sklopov obratov in v današnjih temeljnih organizacijah združenega dela. Tu se največkrat obravnava naloge v zvezi s planom in proizvodnjo. Pogosto se obravnava tudi vprašanje oskrbe z reprodukcijskimi materiali in energijo, znižanje proizvodnih stroškov, o prodaji in o izvozu.

Veliko delo so opravili tudi odbori in komisije za posamezna področja v okviru svojih pooblastil.

Pripomniti moram, vse preveč smo mislili, da same reorganizacije zboljšujejo vsebino in kvaliteto dela samoupravnih organov. Znano pa je, da zamenjava oblike ne vodi k napredku, če sočasno ni boljše vsebine in nove metode dela. In tu nas čaka v bodoče še veliko nalog.

Četrta stoletja delavskega samoupravljanja v Železarni Ravne lahko upravičeno imenujemo tudi obdobje rasti in napredka tovarne in kraja.

Preudarno in postopoma je iz leta v leto rasla in se širila na Ravnah moderna industrija plemenitih jekel. In vedno več domačega jekla se predela v dokončne proizvode.

Tako kot je pred pol stoletja šlo takratno pudlano jeklo iz guštanjskih fužin na Bližnji in Daljni vzhod ter v Ameriko, gredo naši izdelki sedaj v SZ, ZRN, ZDA itd. Znova gre raveno jeklo po širnem svetu. V lanskem letu smo izvozili za preko 13 milijonov dolarjev.

Ne bom podrobneje navajal, kaj vse se je v času uzakonjenega delavskega samoupravljanja zgradilo na Ravnah v 25 letih. Vsakdo lahko vidi kakšna je bila gospodarska rast tovarne in kraja v omenjenem obdobju.

Proizvodnja jekla v tonah, blagovna proizvodnja v tonah, realizacija prodanega blaga in število zaposlenih je vsakih pet let od leta 1950 do 1975 izgledalo takole:

Proizvodnja jekla:

Leta 1950	12.731 ton	Index	100
Leta 1955	38.090 ton	Index	299
Leta 1960	51.521 ton	Index	405
Leta 1965	98.383 ton	Index	773

Leta 1970	153.734 ton	Index	1.208
Leta 1975			

(ocena) 200.000 ton Index 1.532

Blagovna proizvodnja:

	Ton	Index
Leto 1950	11.137	100
Leto 1955	24.705	222
Leto 1960	29.570	265
Leto 1965	56.577	508
Leto 1970	105.834	950
Leto 1975	133.940	1.203

Externi realizacija:

	v 000 din	Index
Leto 1950	25.300.000	100
Leto 1955	70.280.000	278
Leto 1960	124.934.000	494
Leto 1965	239.057.000	945
Leto 1970	436.787.000	1.726
Leto 1975	1.850.000.000	7.312

Število zaposlenih:

	Število	Index
Leto 1950	1.543	100
Leto 1955	1.967	128
Leto 1960	2.476	160
Leto 1965	3.189	207
Leto 1970	3.580	232
Leto 1975	4.440	288

Ne moremo obstati — moramo naprej. Delajo se novi investicijski programi in načrtujemo že za obdobje naslednjih 5 in 10 let.

Predvidevamo, da bi v letu 1980 Železarna Ravne dala okrog 240.000 ton jekla in da bi bila njena blagovna proizvodnja 166.580 ton.

Realizacija prodanega blaga bi bila 2.940.000.000 din, medtem ko bi se število zaposlenih dvignilo le za slabih 10 %, to je od sedanjih 4440 na 4870 v letu 1980.

Za uresničenje postavljenih ciljev nadaljnega razvoja od leta 1975 do 1980 bo potrebno okrog 1.900.000.000 din za investicijske naložbe.

Samoupravni organi Železarne Ravne so imeli vedno veliko posluha tudi za rast družbenega standarda naših delavcev. V obdobju četrta stoletja se je zgradilo 1052 družbenih stanovanj in dokončalo 345 zasebnih stanovanjskih hiš. Našim delavcem je bilo v zadnjih petih letih od leta 1970 do 1974 za zasebno gradnjo odobrenih 19.207.000 din kreditov.

V tem času je bilo zgrajenih več pomembnih objektov za potrebe naših delavcev in njihovih družin. Zgrajen je bil dom železarjev, trgovski dom, dom telesne kulture itd. Poleg tega pa so vsi samoupravni organi Železarne Ravne doslej pokazali veliko razumevanja pri urejanju problemov na področju šolstva, zdravstva in komunale.

Ob današnji proslavi 25-letnice delavskega samoupravljanja v Železarni Ravne lahko torej upravičeno govorimo o četrta stoletja rasti in napredka podjetja in kraja. Ob tem pa hkrati ugotavljamo tudi pomembno delo in doprinos, ki so ga dali samoupravni organi Železarne Ravne k temu splošnemu razvoju in napredku.

Za rast in napredek tovarne in kraja nas čaka še veliko nalog v bodoče: modernizacija in razvoj tovarne, nadaljnja gradnja stanovanj, šol in drugih objektov za potrebe in prijetnejše počutje vseh naših delav-

cev. In to bo zahtevalo mnogo dela na področju delavskega samoupravljanja v naslednjih letih.

Zgodovina nas uči, da se ljudje združujejo zato, da bi združeni dosegli svoje cilje, bolj varno živeli in hitreje napredovali.

V našem stoletju je združevanje dela in sredstev zavzelo take razsežnosti, da jim je težko določiti meje. Iz dneva v dan se rojevajo novi industrijski velikani. Povezovanje je nujno zaradi delitve dela in velike serijske proizvodnje. In pred 6 leti je integracijska vez povezala tudi slovensko železarstvo.

Na skrbno pripravljenem referendumu 15. septembra 1969 se je z veliko večino delovna skupnost Železarni Ravne odločila, da se združi z ostalima dvema železarnama Jesenicami in Štorami. Kasneje so se pridružili še Plamen Kropa, Veriga Lesce, Tovil Ljubljana in Žična Celje.

Sestavljena organizacija združenega dela Slovenske železarni bo dala letos na trg prek 400.000 t jekla. Ta velika družina šteje prek 16.500 zaposlenih. Ne bom obravnaval prednosti integracije, ki je bila že tolikokrat poudarjena in katere prednosti so tako očitne, da jih skoro že vsakdo pozna.

Dne 1. januarja 1974 se je k organizaciji združenega dela Železarni Ravne kot TOZD priključila Tovarna rezalnega orodja na Prevaljah. V zasnovah so še nadaljnje integracijske povezave Železarni Ravne z drugimi podjetji. Toda času moramo le pustiti svoje.

V prizadevanju naše družbe, da bi zmanjšali inflacijo in se približali stabilizaciji, morajo samoupravni organi z delavci v proizvodnji dati svoj največji prispevek.

V Železarni Ravne že od leta 1970 naprej vsako leto sprejemamo akcijske programe varčevanja. Akcijski program obravnava po poglavjih namen akcije varčevanja, cilje, ki jih želi delovna skupnost doseči s programom akcije varčevanja, ovrednotenje ciljev in konkretno, kaj mora biti izvršeno, da bodo postavljeni cilji uresničeni.

Predvsem je treba omeniti, da izkoriščanje osnovnih sredstev in produktivnosti dela še nista na taki višini, da ne bi mogli biti boljši in prizadenejši. Tudi na področju organizacije dela in delovne discipline se da še marsikaj izboljšati.

Izboljšanje izplena in sočasno zmanjšanje izmečka lahko najprej in najbolj učinkovito vpliva na boljše poslovne uspehe. In končno, tovarna plemenitih jekel mora biti urejena in čista, kajti samo v takem okolju se delavci dobro počutijo.

Samoupravni organi v Železarni Ravne so se v minulih 25 letih pogosto ukvarjali s kadrovskega vprašanji. Res je, da smo znatno izboljšali kvalifikacijski sestav zaposlenih, vendar ne povsod. Predvsem v tistih obratih, ki predstavljajo srž proizvodnje nismo imeli pravih uspehov. Tu mislim zlasti na topilnico in ostale metalurške obrate.

Kadrovska politika vzgoje in izobraževanja kadrov se bo morala bolj usmeriti k področju proizvodnje jekla. Zagotavljati bo morala metalurškim obratom več strokovnjakov v neposredni proizvodnji. Šolanje in štipendiranje se mora usmeriti na stvarne potrebe delovne organizacije, ne

pa po željah posameznikov. Tudi to bo ena izmed zelo važnih nalog bodočega delavčev samoupravljanja v Železarni Ravne.

In kaka bo pot na področju razvoja samoupravljanja pri nas v bodoče?

Organiziranje delavcev v sedanjih temeljnih organizacijah združenega dela še vedno ne omogoča ustvarjanje novih in resničnih možnosti, da bi obvladali in kontrolirali rezultate svojega dela. To nam pove, da proces organiziranja novih temeljnih organizacij združenega dela še ni zaključen in da obstaja v Železarni Ravne več takšnih delovnih celot, v katerih imajo delavci pravico in dolžnost organizirati se v TOZD.

Pri ugotavljanju pogojev za organiziranje novih TOZD so že postavljene zasnove, ki zagotavljajo najustreznejšo samoupravno organiziranost skladno z ustavnimi pogoji. Nova samoupravna organiziranost delavcev bo terjala in pogojevala pomembne premike v procesu smoupravnega delovanja in odločanja. Zavedati se moramo, da bo celotno samoupravno delovanje, ki je sedaj prisotno, v bodoče potekalo v drugačnih novih pogojih. Zato bo treba zastaviti in krepiti čvrsto samoupravno organizacijo, ki bo dejansko omogočala slehernemu delavcu udeležbo pri samoupravnem odločanju.

Samoupravno odločanje zahteva aktivno vlogo delavca, njegovo angažiranost v samoupravnih delovnih skupinah, na zborih delovnih ljudi; odločanje zahteva poglobljeno in aktivno delovanje delegatov v organizacijah upravljanja.

Združevanje dela in sredstev se bo moralo vršiti v vseh pogojih dela in samoupravnega urejanja odnosov, da ne bo prišlo do »zapiranja« temeljnih organizacij združenega dela v lastne pogoje in interese, ki niso skladni s skupnimi interesi. Zavedati se moramo, da samoupravno urejanje odnosov in ustvarjanje boljših pogojev dela in življenja pogojuje tako materialno podlago, ki nudi najširše možnosti proizvodnje. Tako možnost pa vidimo v združevanju dela in sredstev, medsebojnem sodelovanju, usklajevanju interesov in skupnem uresničevanju delovnih in drugih nalog.

Podlaga za združevanje dohodka temeljne organizacije združenega dela je lahko samo samoupravni dogovor, ki se bo izvajal po programu in planu kot instrument združenega dela. Na samoupravnih osnovah postavljen plan mora postati sredstvo

Anton Polanc, predsednik sveta sindikata

Oblast delavcem nad pogoji in rezultati dela

Letos praznujemo razen 30. obletnice narodne osvoboditve tudi 25 let samoupravljanja v naši železarni. Četrto stoletje delavski sveti vplivajo in omogočajo vrsto sprememb v našem družbenoekonomskem sistemu. Prav tako se krepi neposreden vpliv delavcev na celotno gospodarjenje v delovnih organizacijah in širši družbeni skupnosti. V zadnjem času se hitro spreminja družbenoekonomski položaj delavca, ker vnašamo nove kvalitete pri povezo-

delavcev temeljne organizacije združenega dela za določanje obveznosti v združenem delu in podlaga za uresničevanje njihovih pravic. Pri takem delovanju pa je potrebno izoblikovati in zaostri delovno disciplino in odgovornost slehernega delavca na delovnem mestu. Ob dogovorjenih programih in planih dela in razvoja TOZD in delovne organizacije kot celote postane zavestno delo posameznika in vseh delavcev podlaga, ki zagotavlja boljšo proizvodnjo tako po količini kot po kakovosti. Ustvarjajo se boljši pogoji dela in večji dohodek. Večji dohodek ob manjših stroških pa je cilj, ki zagotavlja materialno osnovo za nadaljnji razvoj samoupravne družbe.

Za nadaljnji razvoj samoupravljanja v Železarni Ravne je potrebna učinkovitejša koordinacija in nadzor nad pripravo gradiva za samoupravno odločanje. Posebne pozornosti bo moralo biti deležno pravočasno in objektivno obveščanje vseh članov delovne skupnosti. Vsi najbolj odgovorni delavci v Železarni Ravne, na čelu z direktorjem, so posebej zadolženi, da sodelujejo in podpirajo hitrejši razvoj samoupravnih odnosov v delovni organizaciji Železarni Ravne in v sestavljeni organizaciji Slovenske železarni. Še posebej so odgovorni, da nudijo vso pomoč pri ustanavljanju novih TOZD skladno z ustavnimi določili in stališči družbenopolitičnih organizacij.

Leto 1975 je leto praznovanj. Praznovali smo 30. obletnico osvoboditve in sedaj praznujemo še četrto stoletje delavskega samoupravljanja.

Upravičeno lahko trdimo, da se je po zmagoviti ljudski revoluciji in po njeni zaslugi, ob idejnem vodstvu zveze komunistov s tov. Titom na čelu, v Jugoslaviji uveljavila največja zgodovinska želja delavskega razreda: tovarne delavcem — zemljo kmetom. V obdobju četrto stoletja je bil napravljen velik razvoj. Zato ob današnjem prazniku lahko ugotovimo:

Velika ledina je bila zorana. Seme, vsejano pred 25 leti, je pognalo lepe cvetove. Današnji cvetovi naj bi dali v bodoče bogato žetev plodov!

Zato smo odkrili spomenik revoluciji v spomin in delu v čast.

Za dosedanje ustvarjalno in plodno delo v korist vseh delavcev železarni Ravne, tovarne in kraja v samoupravnih organih, vsem tovarišicam in tovarišem najlepša hvala.

nju dela in sredstev. Delavci torej sami odločamo o rezultatih in pogojih svojega dela, odločamo o porabi ustvarjenih sredstev za zadovoljevanje naših skupnih potreb. Uveljavljamo delegatski sistem na vseh ravneh našega življenja. Samoupravno odločanje bomo še nadalje utrjevali in ne bomo zadovoljni s trenutnimi uspehi, ker to nas lahko hitro zavede in ne spodbuja k dejanskemu odločanju. Za neposredno odločanje na vseh ravneh našega

življenja se moramo primerno organizirati v družbenopolitičnih organizacijah in delovni skupnosti.

Ustavnim pravicam se ni mogoče odpovedati. Delovnemu človeku je bolj ali manj dana le prosta izbira, da jih uveljavlja in uresniči svoje interese. Zato moramo izpolniti ustavna določila, da delavcem, tam, kjer so dani pogoji, omogočimo organiziranost v temeljne organizacije združenega dela, ki bodo najbližje neposrednosti.

Ustanavljanje temeljnih organizacij združenega dela je prvi pogoj za dobro samoupravljanje in poslovno uspešnost. Združevanje dela in sredstev je proces, ki ga moramo dograjevati in izpopolnjevati v smislu dejanskega odločanja delavcev. Uspešni bomo takrat, ko bomo v temeljnih samoupravnih aktih jasno opredelili pravice in obveznosti iz živnega in minulega dela ter te akte tudi dosledno spoštovali in izpopolnjevali. V naši delovni skupnosti smo pred sprejetjem ustave pričeli ustanavljati temeljne organizacije združenega dela, vendar takrat nismo tako intenzivno razmišljali, kako ustavna dopolnila dosledno uveljaviti. To je bila bolj naloga nekaj sodelavcev, ki tudi niso imeli nobenih izkušenj. Rezultat takšnega dela in še nekaterih dejstev je bila posledica, da smo se organizirali v velike organizacijske tvorbe. Samoupravno smo se organizirali v dve temeljni organizaciji združenega dela in delovno skupnost skupnih služb, zatem je prišlo do integracije s tretjo temeljno organizacijo združenega dela. Storjeni so določeni vsebinski premiki, čeravno delavec še ne odloča o celotnem dohodku in o rezultatih svojega živga in minulega dela. Nova ustava je v praksi razčistila določena teoretična in praktična izhodišča. Opozorila je na nekatere resnice, med njimi tudi na to, da delavci, organizirani v velike temeljne organizacije združenega dela ne morejo v celoti neposredno odločati o pogojih in rezultatih svojega dela.

Analizirajmo delo samoupravnih teles v naši praksi! Kako uresničujemo sedanje samoupravne sporazume in druge akte? Ali se obnašamo tako, kot želi večina delavcev?, smo dosledni in vztrajni pri izvajanju že sprejetih sklepov? Ali smo zadovoljni s sedanjim načinom dela samouprave na vseh področjih v železarni in tudi izven nje? Slabo imamo razvito samoupravno dogovarjanje, sprejemamo odločitve po hitrem postopku, ni časa za posvetovanje delegatov z bazo in tako naprej. Velikokrat delegati glasujejo, ne da bi vedeli, za kaj so vzdignili roko. Tak način dela ima veliko negativnih posledic, ki se zrcalijo predvsem v pasivnem odnosu delavca do samoupravljanja. Posamezniki ugotavljajo, da ljudje niso zainteresirani za oblikovanje svoje lastne samoupravne poti, da jim je bistven le osebni dohodek, drugo pa je menda stvar posameznikov, ki že vedo, kaj delajo in mislijo za nas. Dobrega samoupravljalca pa vedno bolj potiskamo na pasiven tir zaradi preobilice materialov, ki jih poprečen delavec ne razume in zato ne čita. Delegate smo izvolili, nismo jim dali zadostnega znanja o našem sistemu, o družbenoekonomskih odnosih.

Nekateri postavljajo vprašanje, ali ne bi kazalo v celoti osvojiti delo in odločanje v

zdajšnjih temeljnih organizacijah združenega dela in se šele nato na novo organizirati in izpolniti ustavne pogoje. Prav gotovo je takšno razmišljanje zmotno, ker tako organizirani kaj več o celotnem gospodarjenju in odločanju ne bi dosegli, kot smo. To pa predvsem iz že znanih stališč in razlogov, ker so te temeljne organizacije prevelike po številu delavcev, združujejo delavce, ki imajo različne specifične pogoje dela in specifične interese. Zelo pomembna je tudi napačna uporaba ustavnih določil glede vrednotenja dela v odnosih med temeljnimi organizacijami združenega dela. Ekonomski odnosi med temeljnimi organizacijami združenega dela sedaj niso v celoti zasnovani na ustavnih načelih, ker niso urejeni na samoupravni osnovi, vemo pa, da te odnose delavci urejajo s sporazumi.

Temeljna organizacija združenega dela ne more postati »mini« delovna organizacija, čeravno so takšna hotenja tudi pri nas prisotna. Hotenja lastne zaprtosti z vključevanjem ozkih, tudi osebnih interesov, pri čemer pa so tudi samoupravne odločitve delavcev ozko usmerjene, bomo morali preoblikovati v solidarnostne tendence samoupravnega dogovarjanja. Posploševanje solidarnosti brez upoštevanja ekonomskih zakonitosti pa bi lahko tudi negativno vplivalo na proizvodne rezultate v temeljnih organizacijah združenega dela in delovni skupnosti.

Osnovni pogoji, da se delavci organizirajo v temeljne organizacije združenega dela so:

— da temeljna organizacija združenega dela predstavlja delovno celoto,

— da se uspeh skupnega dela delavcev potrdi kot vrednost na trgu ali v delovni organizaciji in da se vrednost lahko samostojno izrazi,

— da se zagotovijo pogoji samoupravljanja delovnih ljudi in da delavci morajo uresničevati svoje samoupravne pravice in dolžnosti.

Zaradi že ugotovljenih izhodišč in določenih pomanjkljivosti v naših temeljnih

GREGOR KLANČNIK,
generalni direktor slovenskih železarn

25 let samouprave - obdobje rasti in napredka

Na Ravnah stoji mejnik dveh dob življenja ter dela koroških fužin, tiste, ki je od davne fevdalne preteklosti segla do osvoboditve naše domovine ter administrativne graditve socializma, in nove, ko smo skupaj z vsemi jugoslovanskimi narodi in narodnostmi tudi v naši tovarni prvi v svetu vstopili na pot samoupravnega, plodnega in humanega socialističnega razvoja.

Ta priča spominja sedanje in nove rodove na zgodovinski dan, ko so 9. septembra 1950 delavci svečano prevzeli upravljanje z jeklarno na Ravnah. Spominski mejnik smo odkrili v vrtu starega upravnega poslopja, osnutku grofovske preteklosti, kjer smo se zbrali potem, ko je že bil izvoljen in konstituiran prvi tovarniški parlament, delav-

organizacijah nismo dosegli zaželenega dela in optimalnih rezultatov. Zato je naša skupna naloga in dolžnost, da še aktivneje delamo in spodbujamo združevanje dela in sredstev. Potrebno je, da takoj izdelamo natančnejši akcijski program, kjer pa moramo jasno opredeliti glavne nosilce vsebinske razprave in do kdaj mora biti končano celotno delo pri uresničevanju ustave v naši delovni skupnosti. V kali moramo zatreti posameznikov ali skupinic, ki bi nasprotovale konceptu ustavne organiziranosti v železarni.

Delavci, ki so se samoupravno organizirali v temeljne organizacije združenega dela na ustavni podlagi, lahko v celoti razpolagajo z rezultati in pogoji dela. Delovni človek v temeljni organizaciji združenega dela odloča o vseh bistvenih vprašanjih proizvodnje, o razvojnih programih, naložbah, razširjeni reprodukciji, za kaj bo porabil dohodek, ali ga bo morda združeval za potrebe investicij v drugo temeljno organizacijo. Nedvoumno smo delavci odgovorni za smotrno razširjeno reprodukcijo, proizvodne naprave, kakor tudi družbeno reprodukcijo. Seveda se moramo ob teh naložbah aktivno vključiti v snovanje programov temeljnih organizacij, delovne skupnosti, krajevnih skupnosti in povsod tam, kjer je naš skupni interes.

Ustvariti moramo takšne integracijske oblike, ki bodo omogočale dejansko odločanje delavcev in bodo zaživele tako, kot to predpisuje ustava. To je naša obveznost, ki jo morajo prvi uresničiti vodilni ljudje v železarni in odgovorni tovariši v družbenopolitičnih organizacijah. Vse dokler v temeljnih organizacijah združenega dela ne bomo odločali o rezultatih svojega tekočega in minulega dela, toliko časa ne bodo ustrezno delovale organizacije združenega dela in sestavljene organizacije.

Še veliko je nedokončanih stvari, veliko dela nas čaka v jesenskem obdobju in če bomo vsi skupaj zasukali rokave, bomo prav gotovo uspešno in dosledno uveljavili v praksi ustavo ter tako kar največ doprinesli k našemu jubileju.

ski svet ter bil izvoljen upravni odbor železarne Guštanj, kot smo takrat našo tovarno imenovali. Ingot predstavlja jeklo, moč, žilavost in zlahtno strukturo, datum pa prelomnico, ko je tudi na Koroškem geslo »tovarne delavcem — zemljo kmetom« postalo stvarnost.

Spominski mejnik ponazarja proces pridobivanja jekla, ki je stoletja bil vir življenja ravnskih fužinarjev in je po pridobitvi samoupravnih pravic postal tudi delavčev vir dohodka za razvoj tovarne ter kraja.

Že pet let pred tem so delavci po nacionalizaciji tovarne pod državnim vodenjem, v delovni pokorščini in usmerjevanju proizvodnih pobud ob aktivnosti komunistov

in agilnosti sindikalne organizacije dobili prve izkušnje pri gospodarjenju in reševanju socialnih problemov, humanizacija odnosov pa se je zlasti razvila po ustanovitvi posvetovalnega delavskega sveta, ki je deloval od februarja leta 1950. Pravi razvoj odločanja in neposrednega upravljanja delavcev se je rodil, ko je pooblaščen predstavnik delavcev simbolično prevzel ključne tovarne ter s tem tudi skrb za delo, zaslužek, vzpodbudo ter napredek železarne in kraja.

Veseli me, da sem bil na tem pomembnem dogodku ravenskih fužin prisoten in da sem podal poročilo direktorja, ki je prikazalo težko daljno in bližnjo preteklost, stanje v gradnji socializma in pogled v novo svetlejšo prihodnost. Zastavljene investicije v vseh obratih in na objektih življenjske ravni so bile dobra osnova za nadaljnji razvoj ravenskih fužin.

Vsi smo v tem prazničnem razpoloženju čutili, da se je pričela nova era socialističnega razvoja, nihče na zbornem mestu pa ni slutil takega poleta in tako hitrega razvoja našega gospodarstva, kulture, šolstva in zdravstva kot smo ga pozneje dosegli. Niti dve leti ni minilo in spomenik rojstva samouprave je moral odstopiti mesto ustvarjalnemu delu, in prej kot smo predvidevali, so livarji tam že v novo zgrajenih prostorih oblikovali lepšo prihodnost. Spominski mejnik je 24 let stal pri glavnem vhodu v tovarno, ob letošnjem jubileju pa je bil prestavljen pred novo upravo, kjer bo dolgo spominjal na srečen dan ravenskih fužin.

Četrto stoletja, odkar so delavci prevzeli upravljanje ravenskih fužin, je kratka doba, pa vendar dovolj dolga, da se človek razvije v strokovnjaka, inženirja svoje stroke. Tudi naša samoupravna družba je zaključila kvalifikacijsko in visoko strokovno šolanje, pridobila izkušnje, postala polnoletna in se kvalitetno dogradila.

Gospodarski napredek, razvoj družbene ter življenjske ravni, so najboljši dokaz plodnega in uspešnega delovanja nove samoupravne ureditve. Na svečanosti prevzemanja upravljanja si nihče ni predstavljal, da bodo po 25 letih Ravne na Korškem postale tako pomembno administrativno, gospodarsko, kulturno in zdravstveno središče, da bo proizvodnja in predelava jekla tako skokovito rastla, da bo Železarna Ravne postala tovarna žlahtnega jekla evropskih razsežnosti. To dokazuje že rast količine proizvodnje surovega jekla.

Leta 1950 je Železarna Ravne izdelala 12.731 ton surovega jekla, leta 1960 že 51.521 ton, leta 1970 pa 153.754 ton in letos, ob 25-letnici samoupravljanja, pričakujemo preko 200.000 ton jekla. V 25 letih samoupravljanja v ravenski železarni se je torej letna količina izdelanega jekla povečala za 16-krat.

Podoben količinski napredek je tudi v obratih primarne in sekundarne predelave, razvoj proizvodnje pa je še znatno večji, če upoštevamo strukturalni premik, širjenje metalurške predelave in mehanske obdelave. Plemenitenje proizvodnega programa je sestavni del poslovne politike Železarne Ravne, zato ni naključje, da so izdelki iz vstopa v samoupravljanje zamejnani za višje vredno blago. Okrog 2500

delavcev je v železarni več kot ob rojstvu delavskega samoupravljanja. To pomeni, da se je vir dohodka prebivalstva izredno razširil. Letos bo izplačanih že preko 800 milijonov din osebnih dohodkov, povečala pa se je tudi akumulacija — osnova razširjene reprodukcije tovarne.

Doseženi četrtoletni družbenoekonomski rezultati na Ravnah so dokaz vzajemnosti dela strokovnega vodilnega kadra, požrtvovalnega prizadevanja delavcev, pomoči družbenopolitičnih organizacij, širokega sodelovanja pri upravljanju in samoupravnega odločanja. To pa je smoter samoupravne družbe.

Kot posebno pomembno samoupravno odločitev lahko štejemo referendum za združitev železarstva. Ponosni smo lahko, da smo bili med prvimi na Slovenskem, ki so v integracijskem procesu videli svojo perspektivo, med prvimi iz horizontalne prešli na vertikalno združevanje, sedaj pa smo med prvimi pričeli oblikovati tako reprodukcijsko celovitost, v kateri bodo povezani proizvodnja, blagovni ter denarni promet, surovine predelane od polizdelkov do končnih produktov in uvoz pokrit z izvozom.

V dobrih petih letih se je ta naša integracijska tvorba utrdila in postaja važen tvorec jugoslovanskega gospodarstva. Slovenske železarne so sedaj sestavljena organizacija združenega dela z neomejeno solidarnostno odgovornostjo, samoupravna proizvodno-poslovna organizacija združenega dela z največjo industrijsko tradicijo, uspešno sedanostjo in realno zastavljeno prihodnostjo. S proizvodnjo preko 400 tisoč ton jekla in celotnim dohodkom 4,3 milijarde v prvem polletju 1975 spada med največje OZD v SR Sloveniji, ki ji razvoj notranjih odnosov ter združevanje dela in sredstev, povečanje proizvodnje ter blagovnega prometa omogočajo oblikovanje prave dohodkovno soodvisne reprodukcijske celovitosti.

Železarna Ravne je važen člen Slovenskih železarn. Letos prispeva 25,5 % surovega jekla, 25 % celotnega dohodka, 26 %

realizacije, 27 % zaposlenih, 29 % bruto akumulacije.

Zasnova razvoja Slovenskih železarn za zadnje leto novega petletnega družbenega načrta 1980 predvideva 12,5 milijarde din realizacije in od tega 100 milijonov \$ izvoza. Železarna Ravne ima v tem načrtu opredeljeno vlogo s proizvodnjo četrta milijona ton kvalitetnega in žlahtnega jekla predelanega v razširjenih in posodobljenih metalurških in mehanskih obratih. Za dosego tega cilja pa bodo potrebni veliki napor. Ob 25-letnici samouprave poti moramo zato pogledati tudi na slabosti, ki že zdaj ovirajo večjo gospodarnost in je njihova odstranitev pogoj uspešnega razvoja v prihodnje. Tako smo storili ob ustanovitvi samouprave in tako moramo storiti tudi ob proslavljanju njenega rojstnega dne.

Dobro izkoriščanje obstoječih proizvodnih potencialov, surovin, energije in delovnega časa je naše edino realno izhodišče za učinkovito pot novega razvoja. Objektivni pogled v stvarnost pa nas na vseh oglih opozarja na neizkoriščene proizvodne zmogljivosti, prenizke izplene, velik izmet, premalo učinkovito delo in podobno. Železarna Ravne se predvsem v jeklarni, ki je vir celotne sedanje in prihodnje proizvodne dejavnosti delovne organizacije, nahaja v kadrovsko kritičnem stanju, ki zahteva resno in takojšnjo sanacijo. Premajhna pozornost in skrb za kvalificirani in strokovni kader tega osrednjega obrata vodi celo železarno v nevaren položaj. Usoda Železarne Ravne je odvisna od dela talilnice, reševati je ne morejo le v tem obratu zaposleni, temveč predvsem tisti, ki kreirajo kadrovsko politiko, samoupravni organi se od tega problema ne smejo distancirati.

Prepričan sem, da bo zdravo jedro delovne skupnosti ravenskih fužin dovolj močno za krepitev celotnega organizma in odstranitev vseh ovir na poti napredka.

Ob čestitkah za dosežene rezultate 25-letnega samoupravljanja želim vsem zaposlenim v Železarni Ravne še večje poslovne dosežke in življenjske uspehe v prihodnosti.

Prvi koraki v samoupravljanje

Četrto stoletja je malo, kadar merimo čas po vekih, toda saj nam ni do tega, da bi merili čas nekemu gibanju, le rast in napredek merimo, rast preobrazbe in pač vse tisto, kar je zgradil — ustvaril del slovenskega naroda, — tisti del naroda, ki ga drugače imenujemo fužinarji — skozi dve in pol desetletji.

Jubilejnih petindvajset let samoupravljanja pomeni nešteto prizadevanj v smeri napredka, odrekanj in novih iskanj od dne do dne, ujetih v nesestavljen okvir — nobene misli, nobenega gibanja ni moč stlačiti v okvir, ki ima natančno določen obseg, nikoli pa ne, če je to gibanje samoupravljanje kot pravica in čast slehernega delavca.

Ne bi bilo prav, če bi nam misel segla samo za nekaj let nazaj ali do tistih časov, ko smo kot kolektiv dosegali najboljše uspehe, saj ni mogoče prezreti dejstva, da je vsak uspeh le rezultat vloženih naporov

v delo, ki pa ima nekeje tudi svoj začetek. Ta začetek pa je torej bil pred četrto stoletja in bil je težak, prvi koraki malce negotovi, vseeno pa v njih neizrekljiva moč volje za uresničitev zamisli o boljšem jutri. Prav zaradi tega smo obiskali tovariše, ki so leta 1950, ko je bil izdan zakon o upravljanju z državnimi gospodarskimi podjetji in višjimi gospodarskimi združenji po delovnih kolektivih z vso odgovornostjo prevzeli pomembne funkcije. Vprašali smo jih, česa iz tistih dni se še spominjajo in tako v naslednji vsebini predstavljamo njih v svojih spominih.

Tonč Slanič se je v naši železarni zaposlil že leta 1920, kaj kmalu pa je bil odpuščen, ker so zaradi gospodarske krize množično odpuščali najprej samce potem tudi one z družino. Leta 1924 je zopet šel delat v tovarno, toda po petih letih je zaradi boljšega zaslužka odrajal v Holandijo, kjer je ostal devet let. Gospodarska

Anton Slanič — vodil je prvo zasedanje delavskega sveta do izvolitve predsednika

kriza se je stopnjevala, odpustili so ga s tisoč drugimi delavci. Vrnil se je v domovino in po nekajmesečni brezposelnosti so ga zopet vzeli na delo v tovarni.

Ne, taka mladost ni bila lepa, za boren kos kruha je moral pošteno garati, včasih pa mu ga niti niso dali zaslužiti, tako je živel z na stotine drugimi v tistih časih od enega jutra do drugega, iz meseca v mesec.

Prišlo je leto 1950 nepozabno zanj in tudi za nas.

Njegov obraz je togo negiben, le oči izdajajo, da so se njegove misli preselile nekam daleč nazaj in da brskajo po spominu. Počasi začne pripovedovati, njegove besede so čvrste in preproste kakor resnica.

Takrat leta 1950 je prišel Luka Leskošek in se najprej z vsemi rokoval, potem pa so bile njegove prve besede: »Pobje, zdaj ste vi kapetani v fabriki, če boste dobro gospodarili čez petnajst ali dvajset let sami ne boste več prepoznali ne železarne ne Guštanja.« Pa sem si mislil: spet nam mečejo pesek v oči, toda danes po 25 letih si skoraj ne morem verjeti, da je vse to res, vse tiste besede so se uresničile!« pripoveduje Tonč nekam zamaknjeno.

— Seveda se je proizvodnja že v prvem petletnem planu precej povečala. V teh letih smo mnogo več naredili kot prej v stari Jugoslaviji. Videti je, da se mu misli prehitevajo, ko nadaljuje: »Kajpada naš upravni odbor ni bil strokovno dobro usposobljen, mi vsi smo bili tedaj samo učenci, naša učiteljica pa sta bila čas in Gregor Klančnik!«

Tonč Slanič, ki je vodil prvo sejo delavskega sveta do izvolitve predsednika, je bil osem let član upravnega odbora, njihove seje so bile podobne današnjim, mnenja so si včasih prav tako ostro nasprotovala, kakor še danes kdaj. Na neki razšir-

jeni seji se je sam oglasil s takimi besedami: »Vse smo že obrali, pa dajmo reči še katero na račun tistih upokojenih delavcev, ki se morajo ob svoji upokojitvi izseliti iz družbenega stanovanja. To vendar ni prav!« Odgovor je bil kratek: ne moremo vsega rešiti naenkrat. Res pa je, da se nedolgo po tistem upokojencem ni bilo treba izseljevati.

Pravi, da je zadovoljen s pokojnino in s tem, da ima stanovanje. Skromen in preprost je. Njegov obraz z mnogimi gubami tudi v trenutkih spokojnosti razodeva dobrega, zvestega fužinarja.

Maksa Večka smo obiskali v bolnišnici, pa je bil kljub bolezni koj pripravljen kaj povedati.

Izvolili so ga za prvega predsednika prvega delavskega sveta v takrat še guštanjski železarni. Sprva se je branil prevzeti to funkcijo, ko pa Gregor Klančnik ni hotel popustiti, se je vdal. Pravi, da je težko opisati občutke, ki so ga navdajali ob izvolitvi, toda dobro se je zavedal, da bo dela veliko, da bo odgovorno in naporno in da bo delati treba dobro, če želi opravičiti zaupanje volilcev. Skupaj z drugimi se je lotil oranja ledine, trdno odločen, da vodi pot samo naprej, nikoli več nazaj. Pri delu pa jim je najbolj pomagal

Maks Večko — prvi predsednik delavskega sveta

Gregor Klančnik. Zasedanje delavskega sveta so imeli vsakih šest tednov. Svojo funkcijo je opravljal poldrugo leto in pravi, da ni nikoli bilo nesklepčnosti. Kdo bi vedel, ali je bila tedaj njihova zavest ob sicer težjih pogojih za delo na višjem nivoju kot danes? Dejstvo pa vendarle ostane, da smo na današnjih sejah kdaj pa kdaj priča nesklepčnosti.

Dnevni redi so bili podobni današnjim, poudarek je bil na gospodarskem razvoju in finančah.

Kmalu po izvolitvi sta šla s Klančnikom v Beograd, kjer so dobili informacije za nadaljnje delo. Sam bi moral poročati o stanju v železarni, pa ni vedel, kako bi, ko ni obvladal srbohrvatskega jezika. Razumel že, samo govoriti ni šlo, se hudomušno nasmehne. Luka Leskošek pa mu je glasno rekel: »Kaj bi to, kar po koroško povej!«

Tako je z našo domačo besedo odrefiriral svoje in vseeno so se razumeli. Po vrnitvi iz Beograda so se zagrizli v delo. Maks je na vse strani razdal svoje moči, kar se je obrestovalo še leta kasneje, ko so delavci govorili: tak delavski svet mora biti kot je bil prvi!

Enainsedemdeset zim je vtisnilo pečat v osebnost Maksa Večka, toda njegov duh je še prožen tudi že v tej sivi starosti.

Franc Mezner se je zaposlil v železarni leta 1920 v strugarni, ki je bila blizu zdajšnjega sindikata. Istega leta se je seznanil s Kuharjem, ki ga je spravil med skojevce. Vodil je člansko in mladinsko skojevsko celico. Leta 1924 se je udeležil ustanovnega kongresa neodvisne delavske mladine v Ljubljani. Za svojo politično aktivnost pa je drago plačal. Starojugoslovanska žandarmerija ga je zaprla, ker ga je moral nekdo izdati. Ko se je po devetih mesecih zopet vrnil, mu v tovarni niso dali dela. Okrajni načelnik mu je bil rekel: »Imamo poštenih ljudi dovolj, ne potrebujemo komunistov!«

Naposled se je priključil sokolu, kar je pomenilo vstopno vizo za delo v tovarni.

V fabriki je bil tedaj boren zaslužek, saj so dobivali najslabše plače v primerjavi z drugimi jeklarnami. Vsemu navkljub pa je bila po njegovih besedah med delavci tiste čase boljša povezava, večja enotnost, kakor je danes. Volili so zaupnike, ki so se pogajali s podjetjem za večji zaslužek in boljše delovne pogoje. Pravi, da je bilo največ zaupnikov iz vrst skojevcev, takrat je bilo namreč več strank, kot socialdemokrati, SLS, JRS itn.

Dobro se še spominja leta 1950 in velikega zborovanja delavcev na prostem za staro upravo. Pravi, da so vsi prisostvovali predaji tistega, za kar so se ves čas borili. Direktor Gregor Klančnik je Francu simbolično izročil ključ tovarne. Med delavci je vladalo splošno navdušenje in zadovoljstvo. Franc Mezner, ki so ga izvolili za predsednika upravnega odbora, je govoril zbranim o velikem trenutku, ki se je zapisal v zgodovino slovenskega naroda, o obveznostih, ki so jih s tistim dnem prevzeli nase z radostjo.

Franc Mezner — prvi predsednik upravnega odbora

Devet-članskemu upravnemu odboru pa je spet in spet pomagal s svojim znanjem in izkušnjami Gregor Klančnik.

Misli mu poskakujejo in tako pove, da je eden svetlejših spominov tudi ta, ko so v Portorožu kupili tisto hišo (počitniški dom) in je kolektiv prevzelo splošno veselje. »Bajto smo kupili!« je menda rekel

Gregor ves navdušen. Pa je bila res lepa takrat, se nasmehne Franc.

Se je pripovedoval, ampak vse ni za zapis. Prijetno se je bilo pogovarjati z njim, se zazreti v njegove drobne, kar naprej smehljaajoče oči, ki skrivajo vse nelepe trenutke njegovega življenja.

Zlatka Strgar

Slovenske železarnе so časovno prezgodaj forsirale prodajo na zunanja tržišča in zaradi tega prišle v izredno neugoden položaj, ker ne dobivajo dovoljenj za najnujnejše uvozne surovine, rezervne dele in druge materiale.

Izvoz je zato po izdaji predpisa zveznega sekretariata za zunanjo trgovino v SŽ zopet dobil pravo prioriteto in bo imel prednost pred vsemi domačimi odjemalci. Preorientacija iz domačega na tuja tržišča se vrši s selekcijo domačih porabnikov, redno plačevanje pa je edino merilo pomembnosti kupca.

Slovenske železarnе ne podpirajo pristopa k nesistematskemu in nenačrtnemu zniževanju zunanjetrgovinskega primanjkljaja, vsaka akcija pa je boljša kot naivno čakanje, da se bo problem stihijno rešil sam od sebe. Izvoz za vsako ceno, tudi na račun pomembne domače porabe, do kvote 120 % lanskoletnega dosežka, je sedaj edini izhod za vse delovne organizacije, zato je razumljivo, da se ga poslužujejo tudi samoupravni organi Slovenskih železarn.

Slovenske železarnе pa se tudi v tem izjemnem položaju zavedajo, da imajo pri izvozu prednost končni izdelki predelovalcev žice in predelovalnih TOZD železarn. Samoupravni organi so potrdili, da morajo tudi v tej preizkušnji ostati solidarni in s skupno akcijo in stimulativnimi ukrepi izvoz povečati tako, da bo celotna SOZD presegla predpisani limit.

Praksa iz letošnjega leta, ko kakor v preteklih letih na sprejete resolucije nihče ni ukrepal, se prihodnje leto ne bi smela ponoviti, zato bo družbeno načrtovanje razvoja moralo pokazati tudi subjekte ter

Slovensko železarstvo iz bogate preteklosti v plodno prihodnost

Na poti v reprodukcijsko celovitost milijon ton jekla, 12,5 milijard din realizacije in 100 milijonov dolarjev izvoza

Slovenske železarnе so sestavljena organizacija združenega dela z neomejeno solidarno odgovornostjo, samoupravna proizvodno-poslovna tvorba, z največjo industrijsko tradicijo, uspešno sedanostjo in realno zasnovano prihodnostjo. S celotnim dohodkom 4,3 milijarde din v prvem polletju 1975 spada med največje proizvodne OZD v SR Sloveniji, ki ji razvoj notranjih odnosov ter združevanje dela in sredstev, povečevanje proizvodnje ter blagovnega prometa omogočajo oblikovanje prave dohodkovno soodvisne reprodukcijske celovitosti.

Gospodarjenje v prvem polletju

Načrtovanje poslovanja in razvoja je od integracije osnovna komponenta združitve dela v Slovenskih železarnah. Gospodarski načrt za leto 1975 so v prvem polletju dosegle naslednje:

- surovega jekla 400.334 ton, kar je 7 % več kot v I. polletju 1974;
- blagovne proizvodnje 375.467 ton, kar je 10 % več kot v I. polletju 1974;
- eksterne realizacije 3.365 milijonov din, kar je 63 % več kot v I. polletju 1974
- osebnih dohodkov bruto 492 milijonov din, kar je 40 % več kot v I. polletju 1974;
- akumulacije bruto 483 milijonov din, kar je 48 % več kot v I. polletju 1974;
- število zaposlenih 16.365, kar je 5 % več kot v I. polletju 1974

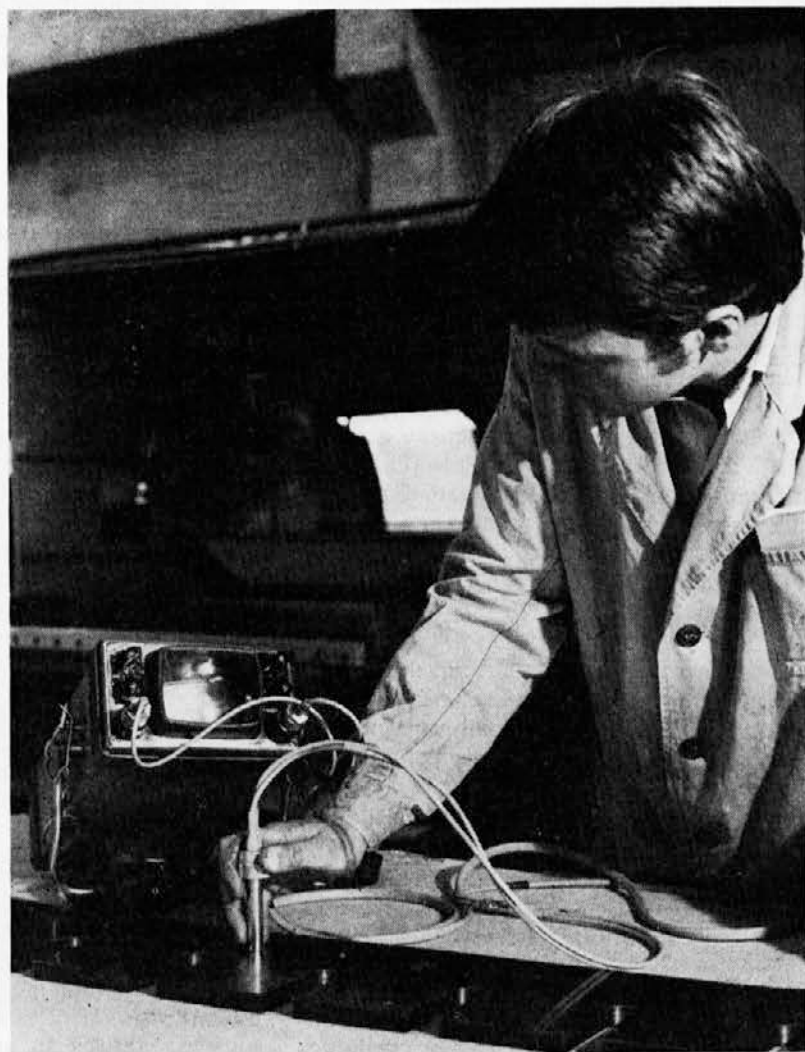
Iz teh osnovnih kazalcev se odražajo delo, povečevanje obsega proizvodnje, plemenitenje proizvodnega programa, ekonomičnost poslovanja, produktivnost dela ter delitvena razmerja. Zaradi inflacije stroškov, hitrejše rasti materialnih stroškov in zakonskih dajatev delež delovnih skupnosti v osebnih dohodkih, amortizaciji in ostanku dohodka v celotnem dohodku relativno pada, njegova rast pa vendar pomeni ugodno gibanje in realno krepitev ekonomske moči SOZD SŽ. Bruto akumulacija, to je seštevek amortizacije in ostanka dohodka, 13,3 % od eksterne realizacije v primerjavi s predelovalno industrijo ni visoka, za dejavnost proizvodnje in predelave jekla pa je vendar ugodna.

Poseben uspeh je bil dosežen v proizvodnji surovega jekla in pomeni polovico v petletnem razvojnem načrtu za leto 1975 predvidene proizvodnje 800.000 ton. Slovenske železarnе so v prvem polletju dale 26.300 ton več surovega jekla kot v istem obdobju lani, kar je 95 % celotne jugoslo-

vanske rasti. Predpostavlja se, da bodo v drugem polletju dosegle najmanj tako proizvodnjo kot v prvem, to pa bo pomenilo, da bodo v dveh letih s kontinuiranim delom proizvodnjo surovega jekla povečale za 105.000 ton in bo letos za 15,7 % višja od leta 1973.

Slovenske železarnе pa se v letošnjem prvem polletju ne morejo pohvaliti z optimalnostjo svojega regionalnega usmerjanja prodaje blaga. Izvozu ni bila posvečena prava pozornost. Pri tem pa je treba ugotoviti veliko povečanje izvoza v letu 1974, ki je bil z obsegom 42 milijonov \$ za 32 % višji kot leta 1973. Taka izvozna orientacija je bila predmet razprav zlasti v gospodarski zbornici z utemeljitvijo, da se reprodukcijski material ne bi smel izvažati. To je vplivalo na izvoz v letošnjem letu, ki je na dan 30. junija 1975 po evidenci Narodne banke le 10 % nad dosežkom v istem obdobju lani, to pa pomeni 10 % pod limitom, ki dovoljuje uvoz reprodukcijskega materiala.

»Pri zdravniku«

blago, ki se iz narodno gospodarskih razlogov mora prodajati na zunanja tržišča.

Nastajanje reprodukcijske celote

Pred drugimi industrijskimi dejavnostmi imajo Slovenske železarnе naslednje prednosti:

- bogato preteklost
- gospodarsko trdno sedanost
- začrtano plodno pot v prihodnost.

Osem stoletij so naši predniki na osnovi lastnih surovin in energije skozi generacije talili železo in kovali jeklo, pridobivali izkušnje, izpopolnjevali tehnologijo, izdelovali orodje in tako oblikovali tudi sebe. Do zlahtnih orodnih jekel so prispeli in že pred sto leti bili pomembni izvozniki tega iskanega blaga v prekomorske dežele.

Dolga in bogata tradicija pa vendar ni tako pomembna kot umski, ljudski in materialni potenciali, ki so jih slovenski železarji dosegli v osvobojeni domovini in samoupravno urejeni družbi.

Potem ko so se leta 1969 delovne skupnosti železarn Jesenice, Ravne in Štore združile, so bili doseženi pomembni rezultati. V prvem obdobju horizontalne integracije so speljale specializacijo proizvodnje, delitev dela, vpeljale skupno načrtovanje proizvodnje, prodaje ter razvoja, optimalizirale financiranje reprodukcije in enotno obnašanje navzven. Vse to in lastno prizadevanje je delovne skupnosti SŽ iz poslovne izgube pripeljalo v stalno rast proizvodnje, večjo ekonomičnost, zdravo ter akumulativno ustvarjalnost. V teh okoliščinah je leta 1972 nastala tudi *interbanka*, ki je postopoma postala pomemben instrument združenega dela v cirkulaciji denarnih sredstev, optimalnem izkoriščanju finančnih potencialov, tekočem oskrbovanju s surovinami in pri vlaganju v nove proizvodne zmogljivosti. Njena sedanja bilančna vsota preko 520 milijonov din je samo dokaz, da je zaživela in da jo delovne skupnosti ne bodo spustile iz rok.

V teh dosežkih je bilo izhodišče za pristop v vertikalno združevanje dela ter sredstev od proizvodnje surovega železa in jekla ter plastično predelanega jekla do končnih izdelkov kovinske industrije. Samoupravni sporazum o združevanju v Slovenske železarnе, podpisan leta 1973, je odprl nove razsežnosti v kvalitetnejše obdobje in integracijske tvorbe.

Sedanji sestav SOZD Slovenske železarnе je šele skromen začetek, osnova za oblikovanje prave dohodkovno soodvisne sestavljene organizacije združenega dela ali prave samoupravne proizvodno, komercialno in finančno sklenjene reprodukcijske celovitosti.

V relativno kratkem času je bila dosežena miselnost, da je širša rizična skupnost v sklopu SŽ interes vseh združenih delovnih organizacij in TOZD. Odločitev za neomejeno solidarno odgovornost, sprejeto v prvem četrtletju letošnjega leta, je najboljši dokaz zavesti delovnih skupnosti, da je v združitvi moč in da sta solidarnost ter vzajemnost spremljevalca socialističnega gospodarstva.

Že prvi rezultati so pokazali prednost vertikalne povezanosti v SOZD SŽ. Poleg finalizacije jekla v TOZD samih železarn na Jesenicah, Ravnah in v Štorah, ki občutno povišuje vrednost izdelkov, se je po-

kazalo, da tudi pridruženi predelovalci žice — Veriga Lesce, Plamen Kropa, Tovil Ljubljana in Žična Celje — pomenijo plemenitenje jekla, saj se pri njih cena izdelkom podvoji. Dimenzionalno ti predelovalci sedaj sicer predstavljajo le 10 % celotnega dohodka, pomembno pa je, da prispevajo 25 % v izvozu blaga SŽ.

Sedanja proizvodnja okrog 800.000 ton surovega jekla letno, ena četrtnina celotne realizacije iz finalizirane proizvodnje DO in TOZD SŽ ter neomejena solidarna odgovornost so dobra osnova za materialni in samoupravni razvoj SOZD SŽ.

Slovenske železarnе se zavedajo, da v okviru lastne, pa četudi razširjene SOZD zaprte ne morejo uspešno napredovati. Kot obsežni proizvajalci reprodukcijskega materiala morajo iskati povezavo tudi v širšem krogu, zato so bile pobudnik pri ustanavljanju poslovne skupnosti izdelave ter predelave jekla, ki je na področju načrtovanja končno pričela z delom.

Tudi ta poslovna skupnost, ki bo postala širši krog reprodukcijske celote, mora z načrtovanjem proizvodnje, prodaje, večje sigurnosti pri oskrbovanju, skupnem nastopanju in tveganju na zunanjih trgih pripeljati do višjih poslovnih rezultatov.

V ta sklop aktivnosti spada tudi samoupravno povezovanje z delovnimi organizacijami blagovnega prometa. Samoupravni sporazumi, sklenjeni z Metalko, Dinom in Surovino, so začetki pri iskanju poti za tako dohodkovno soodvisnost, v kateri bo združeno delo proizvodnje imelo svojo odločilno vlogo, trgovska funkcija pa bo vzpodbujana.

Snovanje prihodnosti

Na temeljih materialnih in samoupravnih dosežkov, uspešnega združevanja dela in sredstev SŽ kujejo svojo prihodnost. Svoj srednjeročni razvojni program izdelujejo tako, da bo načrtovanje porabe jekla enako zastopano kot njegova proizvodnja.

Slovenske železarnе na podlagi dolgoročnega koncepta razvoja, usklajenega z jugoslov. črno metalurgijo, načrtujejo razvoj v l. 1976 do 1980 po naslednjih izhodiščih:

- da se na podlagi tržnih analiz proizvodnja surovega jekla poveča na milijon ton letno;
- da se na podlagi lastne proizvodnje in polizdelkov iz drugih železarn proizvodnja valjanega, kovanega, litega jekla in železa poveča na okrog milijon ton letno;
- da se z razvojem obstoječih in novih predelovalnih zmogljivosti ter s pridruženjem dodatnih delovnih organizacij in TOZD okrog 25 % reprodukcijskega materiala SŽ finalizira v končne izdelke ter pri tem tvori okrog polovico eksterne realizacije SOZD SŽ;

— da se predvsem z dolgoročnimi aranžmaji zagotovi stalen dotok kvalitetnih domačih in uvoznih surovin s tem, da je blagovna vezava važno načelo trgovanja.

Pri menjavi morajo imeti prednost izdelki SŽ in poslovne skupnosti izdelave in predelave jekla.

— devizno samofinanciranje mora biti cilj petletnega razvoja. To pomeni, da mora SOZD z lastnim izvozom pokrivati potrebe uvoza surovin;

— države SEV in predvsem dežele v razvoju morajo biti glavno torišče trgovske aktivnosti SŽ tako v smeri prodaje končnih izdelkov, storitev in drugih poslovnih dogovorov kot v smeri oskrbovanja s surovinami ter drugimi izdelki in skupnimi nastopi;

— z usklajevanjem načrtovanja zlasti na področju kovinske predelovalne industrije je treba stalno povečevati delež SŽ v vložku industrije ožje gospodarske regije;

— z blagovno menjavo, sodelovanjem z drugimi jugoslovanskimi železarnami ter s samoupravnim povezovanjem z organizacijami blagovnega prometa je do konca petletnega obdobja treba organizirati kompletno oskrbovanje slovenske kovinske ter elektro industrije z jeklom in železom.

Za doseg tehtnih ciljev je treba v SOZD SŽ združiti nove delovne organizacije kovinske industrije ali kot TOZD v delovne organizacije ali kot delovne organizacije v SOZD. Pri tem bo veljalo načelo, da bodo morale take OZD pretežno potrebna jekla za svojo proizvodnjo oskrbovati iz programa SŽ in da bodo s svojimi izdelki uspešni izvozniki.

Slovenske železarnе bodo tem izhodiščem podredile vse načrte razvoja proizvodnih zmogljivosti, politiko prodaje in vezave, samoupravno sporazumevanje ter dogovarjanje. Pri združevanju sredstev bo pomembno vlogo morala odigrati interna banka, katera bo prerasla v temeljno banko združene banke in tako postala važen člen samoupravnega organizma.

Prodaja, preračunana na sedanje cene, se bo brez upoštevanja notranjega prometa in trgovanja v SOZD SŽ do leta 1980 povzpela na 12,5 milijard dinarjev, izvoz pa na 100 milijonov dolarjev. Take dimenzije pa že zahtevajo učinkovito organiziranost in skrbno načrtovanje poslovanja.

Notranje obnašanje bosta urejevala dva glavna dokumenta — nov, na ustavo naravnani samoupravni sporazum, in srednjeročni načrt razvoja, ki bosta usmerjala združevanje dela in sredstev, vzpodbujala dohodkovno soodvisnost, specializacijo, vertikalni proizvodni proces, usklajevala razvoj in pospeševala izvoz ter mednarodno blagovno menjavo.

Gregor Klančnik

Prevozi na delo in z dela

Določeno število v železarni zaposlenih, ki se dnevno vozijo na delo in z dela, je pred časom naslovlilo na odbor delavske kontrole vlogo, v kateri navajajo slabosti prevoza avtobusa. Ker zaradi prevelikega števila na vlogi podpisanih delavcev ni možno odgovoriti, smo odločili, da se ugotovitve, stališča in sprejeti zaključki kot

odgovor objavijo v Informativnem fužinarju. Iz dodatnih pojasnil, ki so bila posredovana odboru delavske kontrole, je razvidno:

Avtobusa iz Mislinje in Slovenj Gradca imata odhod po voznem redu, je pa njun prihod na Ravne nekoliko različen. Sporzumno z delavci, ki se vozijo na delo in z

dela, je bilo dogovorjeno, da tedensko izmenično vozi en avtobus po voznem redu, to pomeni, da ima postanek na vseh avtobusnih postajah. Ta avtobus ima prihod na Ravne ob 5.40. Za drugi avtobus pa je dogovorjeno, da izpušča postajo Dravograd in vozi direktno na relaciji Mislinja—Slovenj Gradec—Ravne. Ker je proga nekoliko krajša in izostane postanek v Dravogradu, ima ta avtobus prihod na Ravne že ob 5.25 do 5.30. Po trditvah podjetja Viator, kar je potrdila tudi služba, odgovorna za promet v železarni, je določena rezerva do 10 minut šoferjem avtobusov potrebna zaradi morebitnih manjših okvar. Če to ne bi bilo vračunano in upoštevano v čas vožnje, bi se v primeru okvare lahko zgodilo, da bi avtobus na Ravne pripeljal prepozno. Po mnenju Viatorja sprememba sedanjega voznega reda ni možna. Lahko pa bi to sicer odpravili, vendar samo tako, da bi bili uvedeni direktni »delavski« avtobusi. Z uvedbo teh pa bi se stroški prevozov znatno povečali, časovno pa bi lahko pridobili največ deset minut.

Na pripombo, da imajo avtobusi na relaciji Slovenj Gradec—Mislinja z gornje postaje odhod ob 14.25, so zatrdili, da je to že urejeno in avtobusi odhajajo kot prej ob 14.20.

Na zahtevo, da se naj spremeni odhod avtobusa, ki vozi po končani drugi izmeni izpred nove uprave na Čečovje in Javornik tako, da bi avtobus odhajal ob 14.10 in ne ob 14.05, so sporočili, da za prevoz tedaj niso na razpolago posebni avtobusi, ampak vmesno vožnjo opravljajo avtobusi, ki sicer redno vozijo na delo in z dela ostale delavce. Ker pa je odhod v druge smeri določen za 14.20, odhod avtobusa v smeri Čečovje in Javornik ni možno spreminjati. Če bi želeli ugoditi taki zahtevi, bi se moral premakniti čas odhodov avtobusov v druge smeri, kar pa ni sprejemljivo. Sicer pa tudi razdalja od železarne do Čečovja in Javornika ni taka, da bi to lahko predstavljalo problem.

Tudi za jutranje vožnje lokalnega avtobusa Čečovje-nova uprava po posredovanih pojasnilih pripomba ni povsem upravičena. Avtobus ima po voznem redu odhod z avtobusne postaje pri trgovskem domu na Čečovju ob 5.45, kar pomeni, da je odhod z gornje postaje dve do tri minute prej. Avtobus vozi precej redno, res pa je, da se v primeru slabega vremena zgodi, da nekoliko kasni. Gre, kot je bilo ugotovljeno, vedno za morebitne razlike do največ pet minut, kar verjetno pri tistih, ki ga uporabljajo, ne bi smelo predstavljati problema.

Po trditvah Viatorja imajo avtobusi zjutraj in opoldne v Dravogradu razen na železniški postaji postanek tudi v središču kraja. Ni pa še to urejeno za nočno izmeno. Bodo pa, tako so zagotovili, to uvedli za vse prevoze na delo in z dela. Zahteva, da je za normalen prevoz potrebno več avtobusov, je znana in je bila že večkrat posredovana Viatorju. V opravičilo običajno navajajo, da nimajo na razpolago dovolj avtobusov in da bi zadevo lahko zadovoljivo reševali z nakupom dodatnih avtobusov. Največ težav jim po njihovem povzročajo poletni meseci, ko morajo imeti na razpolago avtobuse še za razne ekskurzije, izlete in podobno. Posebno kritično je običaj-

no meseca junija, ko so ob zaključku šolskega leta še šolski izleti.

Pojasnila je odbor sprejel na znanje. Ugotovljeno je bilo, da so nekatere zadeve že urejene ali pa jih rešujejo. Kar zadeva celotno problematiko prevozov in morebitno uvedbo direktnih avtobusov, pa je

odbor sklenil, da je treba zadolžiti v železarni odgovorno strokovno službo, ki bo primerjala stroške. Ko bodo izračuni na razpolago, bomo problem predložili pristojnemu samoupravnemu organu z namenom, da se na podlagi zbranih podatkov dokončno odloči in opredeli. - et

Sindikalne vesti

Letošnje poletje je za sindikalne delavce praktično brez počitnic. Svet sindikata se je skupaj s svetom ZK sestal dvakrat in obravnaval prizadevanje delovne organizacije za boljše gospodarjenje in povečanje izvoza. Na skupnem sestanku 19. julija 1975 so bili sprejeti naslednji sklepi:

1. Izdelati moramo analizo vsega uvoženega materiala za posamezne TOZD in celotne delovne skupnosti in ugotoviti, kje lahko uporabljamo domači material.

2. Z vso nastalo problematiko gospodarske stabilizacije, povezano z izvozom, se morajo seznaniti delavci prek delovnih skupin do 15. avgusta, na zborih delovnih ljudi pa do konca avgusta. Zasedati morajo delavski sveti TOZD in delovne skupnosti skupnih služb.

3. Razširjen politični aktiv daje vso podporo prizadevanjem vodij prodajnih služb, da se izvoz takoj poveča. Prav tako smatramo, da je prav, da vodje prodajnih služb sami prevzemajo naročila za izvoz, brez predhodnih posvetovanj z drugimi službami, seveda, kadar je to potrebno.

4. Koordinacijski odbor mora tedensko ugotovljati gibanje izvoza in občasno obveščati o stanju politični aktiv, izdelati program in določiti nosilce nalog.

5. Plane varčevanja v TOZD in delovni skupnosti skupnih služb, ki so že bili napravljeni in sedaj ležijo po predalih, je potrebno ponovno obravnavati na političnih aktivih in sprejeti konkretne naloge, roke

in odgovornosti za slehernega posameznika v delovni skupnosti.

Izvolili smo tudi koordinacijski odbor, ki bo spremljal gospodarjenje, izvoz in načrtoval akcije. Člani odbora so: inž. Sead Karadža — predsednik, Anton Polanc — namestnik, Mirko Čreslovnik, inž. Jože Geršak, inž. Milan Dobovišek, inž. Alojz Knez, inž. Ferdo Medl, Marjan Ažman in Janez Žnidar. Namestniki so: inž. Maks Večko, Franc Pudgar, Vida Kovač, Ivan Gostenčnik, inž. Jože Žunec, Peter Vogel, Alojz Ferk, Drago Pečnik in Adi Cigler.

Na 6. seji, 28. julija, smo se s predsedniki osnovnih organizacij sindikata dogovorili o načinu realizacije sprejetih sklepov na skupni seji. Prav tako so razpravljali o krvodajalski akciji, ki je bila na Ravnah in so opozorili, da je bila letos zaradi dopustov nekoliko slabša udeležba kot lani. Podana je bila kratka informacija o možnosti gradnje počitniškega doma na slovenski obali. Ob koncu je bilo ponovno poudarjeno, da ima vsaka osnovna organizacija prisotne štiri delegate na javni tribuni o družbeni prehrani.

Tribuna je bila v torek 12. avgusta ob 17. uri v kavarni Doma železarjev. Žal moramo ugotoviti, da se delovnega sestanka o prehrani na delu ni udeležil noben direktor in predstavniki samouprave, čeravno je bila večina vabljen. Kljub temu je prisostvovalo 89 delegatov in članov sveta sindikata.

V vrsto zbor

Namen javne tribune je bil, da smo se dokončno dogovorili o načinu, organiziranju in konkretnih nalogah sindikalnih organizacij za čim hitrejšo realizacijo že sprejete politike o družbeni prehrani (zasedanje II. konference v letu 1974).

Delegati so v svojih razpravah in vprašanjih izražali želje in hotenja okolja, ki so ga predstavljali.

Sprejeti sklepi:

1. Zaradi velike frekvence v jedilnici jo je potrebno adaptirati po že izdelanem projektu, pri čemer je potrebno upoštevati prestavitev točilne mize in uvedbo linije za hladni obrok. Nemudoma pa je treba popraviti kanalizacijo, založnik maščob in takoj napeljati toplo vodo v jedilnico.

2. Izgradnjo nove jedilnice za območje TOZD mehanske obdelave je treba čimprej projektirati. To moramo vnesti v plan investicij za leto 1976, obenem pa pripraviti podatke za splošno in ekonomsko upravičenost organiziranja lastnega obrata družbene prehrane.

3. Oskrbovanje naših delavcev z malico preko Merxa se ni bistveno izboljšalo. Zato moramo še budneje spremljati kvaliteto in kvantiteto obrokov. Sindikalne organizacije, prav posebej izvršni odbori, bodo komisiji za družbeno prehrano pri odboru za splošne zadeve železarne Ravne nudile vso pomoč in podporo pri njenih prizadevanjih.

Vodja kadrovske splošnega sektorja mora takoj imenovati team strokovnih delavcev, ki bodo skrbeli in načrtovali prehrano delavcev v železarni. Ugotovljamo, da nekatere že obstoječe službe stojijo ob strani in ne vedo, ali lahko opozarjajo in tudi ukrepajo, če se pojavijo posamezne nepravilnosti.

4. Urediti je potrebno bonksi sistem plačevanja toplega in hladnega obroka, pri čemer pa moramo upoštevati redne cene hladnega obroka. Analogno temu sledi, da je potrebno diferencirati vrednost toplega obroka. Stremeti moramo za tem, da bo čim več sodelavcev uživalo topli obrok, kar pa bo v veliki meri odvisno od kvalitete, okusa in količine obroka.

5. Veliko naših sodelavcev dela izmenjsko delo in ravno ti delavci imajo najslabše malice. Nujno je, da se takoj uredi vse potrebno, da bodo topli obroki tudi popoldne, ponoči in ob praznikih primerni.

Ustrezna služba v železarni mora napraviti podrobno analizo vseh stroškov toplega obroka, preden se bo odobrila višja cena.

Jasno je, da samo z javno tribuno še zdaleč ni rešena družbena prehrana med delovnim časom, ampak je to naš skupni dogovor o nadaljnjih akcijah in obveznost, da bomo v samoupravnih organih sprejeli sklepe, in to take, za katere smo se dogovorili. tp

pripomogel k nizki proizvodnji letni čas in na njega vezana odsotnost z dela.

Blagovna proizvodnja je bila v železarnah in pri predelovalcih nizka. Mesečni načrt je bil izvršen v železarnah z 88 % in pri predelovalcih s 86 %. Nobena delovna organizacija v blagovni proizvodnji ni dosegla mesečni načrt. Najbliže mu je Tovil z 99 %, v železarni Štore so dosegli 96 %, v Žični Celje 94 %, vsi drugi pa manj kot 90 % linearnega načrta.

Količinski plan izvoza sta precej presegli Veriga in Žična, vsi drugi so zaostali. Slovenske železarne so dosegle julija 66 % količinskega izvoza in vrednostno 77 %.

Izredno slab proizvodni mesec ni dal niti pri realizaciji pozitivnega rezultata, čeprav je ta sorazmerno dosti boljši, saj je realizacija pri železarnah dosežena z 98 %, pri predelovalcih 94 % in skupno 98 %.

Dobro je to, da smo v prvem polletju nabrali nekaj rezerve, ki nam sedaj zelo prav pride. Letos so dale slovenske železarne v sedmih mesecih tržišču 33.300 ton več, kot v enakem obdobju lani. Železarskih proizvodov je pri tem 30.660 ton, ostalo je delež predelovalcev. Res je pa tudi, da je znašala lani julijska blagovna proizvodnja 746 ton več kot letošnja.

Lani smo julija izvozili 2.340 ton več kot letos, vendar je hvale vredno, da je letošnji julijski izvoz po vrednosti za 0,7 % večji od lanskega, ki je bil količinsko bistveno večji.

Start v akciji za čim boljši prispevek k utrditvi gospodarstva ni bil najboljši. Takih rezultatov ne bi smeli več imeti, če hočemo realizirati z načrtom postavljene cilje akcijskih programov.

V juliju je bila izvršena vrsta popravil na pečeh in v valjarnah. Ponekod so bili ob letnih remontih celi obrati na kolektivnem letnem dopustu. Čeprav smo že sredi meseca in ker je avgust letni mesec, bi morali posebno paziti, da se rezultati iz julija ne bi ponovili. Po izvršenih generalnih remontih in ob zagotovljenem vložku bi morali biti vsi rezultati v avgustu zopet na ravni poprečja polletja in upajmo, da bo tako.

Milan Marolt, dipl. inž.

Proizvodnja slovenskih železarn v juliju

Letni dopusti, vročina in vrsta drugih vzrokov se v tem času združijo tako, da so letni meseci vedno najslabši. Letošnji julij prav nič ne odstopa od vsakoletnega pravila in to smo že v naprej napovedovali. Dosegli so bili letošnji proizvodni rezultati vedno boljši od dosežkov v istih mesecih lanskega leta. Julija se s tem ne moremo pohvaliti, vsaj z blagovno proizvodnjo ne, saj je precej nižja kot v istem mesecu lani. Letos je bila proizvodnja za trg samo januarja malo pod 60.000 ton. Julija je za 9 % manjša. Proizvodnja jekla je še vedno na ravni letnega načrta, vendar ne dosegamo več poprečja za realizacijo akcijskega programa 800.000 ton jekla. Zaostanek je sicer samo 0,3 %, vendar je zaostanek.

Proizvodnja surovega železa se je po pričakovanih popravila in je doseženih 105 % načrtovane količine. Popravilo visoke peči na Jesenicah se je dobro obneslo in so izvršili 105 % mesečnega načrta. V železarni Štore so zaradi okvare izgubili sicer okoli 280 ton proizvodnje surovega železa, linearni načrt so pa vseeno presegle za 3 %. Prodaja surovega železa je bila tudi 5 % nad načrtovano količino, tako da se zaostanek manjša. Mogoče je slika še boljša, če navedem, da znaša letošnja blagovna proizvodnja skoraj 4.000 ton surovega železa več, kot ga je bilo lani in to je kar lep dosežek železarne Štore, zlasti, če upoštevamo, da je njihova letošnja proizvodnja surovega železa samo 1.390 ton večja, kot je bila do konca meseca julija lani. Čeprav je julijska proizvodnja surovega železa v slovenskih železarnah precej nad načrtovano količino, je še vedno za okoli 4 % manjša kot v lanskem juliju.

Proizvodnja jekla je pod linearnim mesečnim načrtom vendar malo boljša, kot je bila pretečeni mesec in bistveno večja, kot je bila lani. V primerjavi s preteklim mesecem je za 2 % večja in v primerjavi z lanskim julijem je bila celo za 5 % večja. Ker pa ni bil dosežen linearni načrt in ker s tako proizvodnjo ne moremo doseči predvidenih 800.000 ton jekla v letošnjem letu, z rezultati ne smemo biti zadovoljni.

Mesečni načrt so izvršili na Jesenicah 100 %, na Ravnah 91 % in v Štorah 103 %. V jeklarni železarne Ravne so imeli julija veliko zastojev zaradi popravil, mnogo je

Tako potujejo naše stiskalnice v SZ

DELOVNO POLETJE

Običajno z začetkom poletja, ko tok naših družbenopolitičnih aktivnosti ustavi vročina in vse vabljalnosti poletnih dni, začnemo s pripravami na težko pričakovani dopust, kjer se vsaj za kratek čas želimo razbremeniti obveznosti dela v delovnih organizacijah, samoupravnih interesnih skupnostih in vseh družbenopolitičnih organizacijah. V slednjih je ta dolej ustaljena praksa letos prekinjena, kajti delo se nepretrgoma nadaljuje.

Povod za to je 4. seja IK ZKJ in IO, seja IK ZKS, ki sta sprožili splošno angažiranost vseh naprednih sil v akcijo za uresničevanje zastavljene politike gospodarske stabilizacije, s tem pa so postavili pred gospodarske in družbenopolitične organizacije vrsto vprašanj, ki se nanašajo na odstopanja od sprejetih ciljev gospodarske politike predvsem na področju zunanje trgovine, prekomerne porabe, naraščanju cen in inflacije, katere po svojih razsežnostih resno ogrožajo uresničitev osnovnih ciljev ekonomske politike sprejete za leto 75. Jasno je torej, da je potrebno hitro in energično ukrepati.

S široko zastavljeno ekonomsko politično akcijo so bili na republiškem in občinskem nivoju pri SZDL organizirani koordinacijski odbori za usmerjanje družbenopolitičnih aktivnosti, ki zagotavljajo uspeh. V prvi fazi njihovega delovanja pa so seznanili vse delovne ljudi s situacijo, v kateri smo ter jih s tem tudi mobilizirali ob razreševanju problemov, ki pestijo naše gospodarstvo.

Ta splošna družbena angažiranost pa poleg javnih nosilcev akcije (ZK, ZS, SZDL) zavezuje v veliki meri tudi nas člane ZSMS, ki smo dolžni, da po svojih močeh prispevamo h gospodarski stabilizaciji s tem, da prispevamo k zaokrenitvi vseh negativnih gospodarskih gibanj povsod, kjer delamo in živimo.

Namen vseh teh angažiranj vseh delovnih ljudi in občanov je v tem, da v sredinah kjer živimo, posebno pa še v združenem delu, rešujemo gospodarske probleme kot dobri samoupravljalci, da s svojo aktivnostjo prispevamo vse, kar je v naših močeh za boljšo produktivnost svoje sredine ter da se obnašamo do družbenih sredstev kot dobri gospodarji. Hkrati pa nas ta akcija, ki ne more biti enkratna pač pa mora potekati in zaživeti s spreminjanjem materialnih razmerij v naši družbi, zavezuje, da kot proizvajalci in občani zahtevamo dosledno odgovornost od vseh tistih, ki tega ne bodo pokazali pri realizaciji zadanih nalog ali pa s svojim delovanjem celo onemogočali dosledno iz-

vajanje samoupravljanja in ekonomskih ciljev ter da bomo v teh primerih tudi energično nastopali in zahtevali morebitne sankcije.

Vsi gospodarski tokovi zadevajo neposredno tudi nas mlade, zato moramo po programu, ki ga je izdelala RK ZSMS do rokov realizirati določene stabilizacijske naloge, ki smo jih sprejeli na območju občine.

Iz sestankov, ki smo jih do sedaj že imeli pri OK ZSM skupaj s predstavniki osnovnih organizacij iz TOZD in drugih, je razvidno, da mladi proizvajalci, na katerih račun pade marsikatera pikra, tega ravno ne zaslužijo, kajti pokazali so precejšnjo mero samokritičnosti, dajali predloge za ureditev slabih razmer. Precej besed je bilo izrečenih na račun vključevanja mladih v delo samoupravnih organov, kjer si mladi včasih zaradi neznanja ali tudi zaradi strahu pred morebitnimi posledicami ne upajo uveljavljati svojega mnenja, ki bi nedvomno marsikdaj pripomoglo k boljšemu reševanju problemov. Opozorili so tudi na to, da se pomembne odločitve prenašajo kot predlogi na zbere delovnih ljudi kot edina možna rešitev, ker odgovorne službe običajno ne nudijo še drugih variant. Izražali so tudi nezadovoljstvo nad delom delavskih kontrol, ki menda marsikdaj kontrolirajo zadeve, ki dejansko niso tako pomembne, medtem

ko stvari, ki so z gospodarskega vidika pomembne za OZD največkrat spregledajo, čeprav imajo možnost sprožiti kontrolo tudi na tistih področjih, ki so jim strokovno nedosegljiva. Ugotovljeno je bilo, da organi samoupravljanja oziroma delegati v teh organih v večini primerov ne delajo po delegatskih načelih in še kar naprej zastopajo svoje mnenje, ne pa mnenje delegirajoče baze.

Kritika se je nanašala tudi na neljalne odnose med TOZD, ki medsebojno menjavajo izdelke; saj niso redki primeri, ko prodaja en TOZD drugemu v isti delovni organizaciji kakovostno nustrezne materiale, ki jih morajo v končni fazi obdelave vreči med izmeček.

Mladi se tudi vprašujemo, kdaj bo konec nevzdržnih medsebojnih odnosov, ki v podjetjih in TOZD nesporno vplivajo na produktivnost dela. Kdaj bomo v naših delovnih organizacijah sposobni izdelati pravilnike o nagrajevanju, ki bodo stimulirali delovne ljudi vseh stopenj izobrazbe k čimvečjim delovnim uspehom, ne pa samo k čimdaljšemu prebitemu času na delovnih mestih?

Za konec želim, da mladi še konkretnije obdelajo te in vse druge probleme, ki se pojavljajo v našem življenju in delu ter da z upravičenimi kritikami in konkretnimi predlogi pomagamo k boljšemu izgrajevanju samoupravnih socialističnih odnosov, katerih temelj morajo biti čvrsti ekonomski odnosi.

Stojan Gerdej

Lojze Krevh, Jutro

(Ne)delo osnovnih organizacij ZSMS

Tolikokrat sem se te dni vprašal, kje so vzroki za nedelavnost mladine, pa naj bo to v konferenci mladih v krajevni skupnosti ali pa mladih iz konference v šolstvu. Povsod, kjer nimamo direktnega nadzorstva nad delom mladine, se je dejavnost popolnoma ustavila ali pa životari ob dveh treh ljudeh, ki predstavljajo osnovno organizacijo samo na papirju. Vzrokov za tako res zaskrbljujoče stanje je precej, le da se v tej ali oni OO ubadajo z različnimi problemi, ki pa ob koncu vendarle izzvenijo v nek skupek, ki bi ga kazalo podrobneje proučiti in jih počasi odpravljati, če želimo, da se bo dejavnost mladine dvignila, namesto da pada, kot je slučaj te dni.

Vse prevečkrat se nam je že dogajalo in morda se še bo, da neka osnovna organizacija čudovito dela, dokler imamo tam človeka, ki s svojim delom in sposobnostjo vodenja vleče za seboj vse. Kakor hitro pa ta gonilna sila iz kakršnega koli vzroka osnovno organizacijo zapusti, nastane vrzel, ki je ni mogoče zapolniti niti z desetimi drugimi; pač zato, ker nihče med njimi ne bo imel volje ne interesa, da bi začeto delo nadaljeval, če pa ga že kdo nadaljuje, ga potem trenuten neuspeh tako prizadene, da opusti vso dejavnost. Dober primer tega, kar sem navedel, je osnovna organizacija Kotlje. Vsi, ki bolje poznajo dejavnost mladine v Kotljah, vedo, da je njihova osnovna organizacija še pred nedavnim prekašala mnogo drugih predvsem po resnosti in zavzetosti njenih članov. Z zamenjavo ljudi, kar pa je normalen po-

jav, je njihova organizacija danes popolnoma zamrla. Novo vodstvo ni bilo kos nalogam, ki so se nenadoma znašle pred njimi, ni bilo človeka, ki bi znal poprijeti na pravem koncu. Stanje pa ni zaskrbljujoče samo v Kotljah, tudi v Reki se dogaja podobno. Tam je bila dejavnost mladine vse-skozi, ko so gradili dom, na zadovoljivem nivoju. Zdaj pa, ko dom stoji, opažamo, da je dejavnost močno padla in to prav v času, ko bi morala strmo porasti, saj so dani skoraj vsi pogoji za uspešno delo. Graditev doma jih je res v mnogočem tako motivirala, da so delovali samo za ta cilj, ki je zdaj že lep čas dosežen.

Rad bi opomnil mladinke in mladince osnovne organizacije Reka, da so slabo poslušali govor takratne predsednice Marije Lorenci, ki ga je imela ob otvoritvi doma, saj si drugače ne morem razlagati trenutnega stanja, ki vlada pri njihovem delu. Vem, da so vsi ponosni na dom, toda potruditi se bomo morali, da bodo opravičili zaupanje več generacij, ki jim gotovo ni vseeno, kakšnemu namenu bo dom služil.

Še bi lahko našteval osnovne organizacije, kakor so Prevalje, Črna pa Lokovica, kjer delo mladine upada. Da pa stanja ne bi gledali samo s tega zornega kota, je prav, da spoznamo tudi nekaj osnovnih organizacij, ki svoje programe realizirajo bolj uspešno. Ena teh je nedvomno leška, tu je po nekajletnem zatišju leta 1973 začel delovati aktiv, ki se je po začetnih težavah razrasel v solidno osnovno organi-

zacija. Dejavnost mladine je toliko bolj vredna, če se zavedamo, da delajo v kraju, ki je politično skoraj mrtev. Tako si iz vseh težav pomagajo sami, prav ta osamljenost pa jim daje voljo, s katero drugim dokazujejo, da tudi sami lahko nekaj store.

Tudi koordinacijski svet ZSMS železarne Ravne si letos zelo prizadeva, da bi dejavnost mladine zaživela v največji možni meri.

Ob tem pisanju ne morem mimo stvari, ki me preganja že ves čas mimo našega odnosa do dela in nalog, ki so zapisane v programih. Ali se je že kdaj kdo med nami vprašal, zakaj imamo tako slabo razvit čut dolžnosti, predvsem do stvari, ki niso direktno vezane na naše osebno življenje, so pa toliko bolj pomembne za družbo. Takih vprašanj je še mnogo, a rezultat vseh bi bil naslednji: bolj pozorni bomo morali biti pri vzgoji kadrov in ne bo nam smelo biti žal denarja za usposabljanje mladih za delo v mladinskih organizacijah. Jasno nam mora biti, da le pravilno usposobljeni ljudje lahko koristijo in pripomorejo k boljšemu delu v ZSMS.

To nedelo, ki se sedaj zrcali iz mnogih mladinskih organizacij, bi nas moralo prepričati, kako pomembne so vse vrste oblik izobraževanja za nadaljnje delo. Če bomo to upoštevali, bomo tudi lahko dosegali uspehe, sicer bomo več ali manj životarili, to pa vsekakor ni naš cilj.

Rudi Mlinar

Počastili smo praznik

Občinska konferenca ZSMS Ravne je dan pred praznikom vstaje organizirala pohod po poteh partizanske Uršlje. Namen pohoda je bil, da mladi spoznamo zgodovino lastnega kraja in okolice med NOB in na ta način tudi bolj cenimo pridobitve, ki nam jih je le-ta dala.

Pohoda so se udeležili poleg predstavnikov osnovnih organizacij ZSMS Ravne tudi vojaki iz bližnjih karavli ter predstavnik ZB tov. Karel Aberšek, ki je te iste poti prehodil velikokrat že kot partizan. Prav on ima zasluge, da smo se podrobno seznanili z bojem koroških partizanov na pobočjih Uršlje gore.

Pot nas je vodila z Raven proti Kotljam mimo Rimskega vrelca do Poštarskega doma, kjer smo tudi prenočili. Naslednji dan smo pot nadaljevali po transverzali vezistov mimo Naravskih ledin proti Lešam, vmes pa smo si ogledali seveda kraje, ki so povezani z dogodki iz NOB. Na Leše smo prispeli natančno 22. julija in sodelovali na osrednji občinski proslavi, ki sta jo organizirala krajevna organizacija ZB in osnovna organizacija ZSMS Leše in je to še en dokaz, kako uspešno je lahko sodelovanje med borci in mladino. Za nas, ki smo se udeležili pohoda, pa sem prepričan, da smo s svojim pohodom na najbolj mogoč način prispevali, da bo praznovanje še marsikateremu med nami ostalo dolgo v lepem spominu.

Take in podobne akcije nedvomno koristijo vsem mladim in jih je potrebno podpreti. Žal premnogi tega danes še ne jemljejo dovolj resno, kar je razvidno že iz udeležbe pohoda. Prepričan pa sem, da je vseh 32 udeležencev zadovoljno zapuščalo Leše. Mnogi so tudi videli prvič kraje, o katerih so prej samo slišali. Navezali pa smo še tesnejše stike z vojaki.

Graničarji — naši prijatelji

15. avgusta praznujejo čuvarji naših meja svoj praznik. Mladi iz železarne smo obiskali svoje prijatelje na karavli Sonjak. Resnično jih lahko imenujem prijatelje, kajti številna srečanja ob praznikih so nas združila. Ustvarili smo tako sodelovanje, kakršno mora biti med JLA in vsem prebivalstvom. To nam je pokazala NOB in tega se danes vsi zavedamo.

V soboto smo se zbrali na ravenski avtobusni postaji in kljub dežju se nas je 25 odpeljalo do Poljane. Od tam smo odhiteli proti karavli, ne toliko zaradi črnih oblakov in debelih kapelj, pač pa iz želje, da čimprej srečamo svoje prijatelje. Po prisrčnih stiskih rok, in ko smo jim najlepše zaželeli, smo izvedli kratek kulturni program. Izročili smo jim tudi spominska da-

Ob koncu velja pohvaliti vse udeležence, ki so s svojim primernim obnašanjem v mnogočem prispevali k uspehu celotnega pohoda. Posebno se zahvalimo tov. Karlu Aberšku, ki nam je doživeto razlagal dogodke bojev na naših gorah. Dokler bomo imeli takšne ljudi, se nam mladim ni treba bati, da bi pozabili na dogodke iz NOB.

Pohod je v celoti dosegel svoje namen in nas prepričal, da si podobnih akcij želimo še več.

Rudi Mlinar

rila, potem pa pričeli s športnimi tekmovanji. Po teh naporih nam je dobro teknil pasulj, s katerim so postregli vojaki, ob pivu pa je stekel sproščen pogovor.

Vsi smo se strinjali, da bomo naša srečanja pripravili še pogosteje, vabili jih bomo na seminarje, kresovanja, pohode itn.

Ob slovesu smo si bili vsi v svesti, da so bile preživete ure prijetne pa tudi to, da so se poglobila osebna prijateljstva, da se utrjuje bratstvo in enotnost naših narodov.

Bojan Kranjc

Medalja je nagrada za rešitev ali uničenje človeškega življenja.

Neznani

Prosti čas

Vse doslej je prevladovala vzgojna misel, da s tem, ko mladega človeka usposobimo za vključitev v družbo in proizvodnjo, dosežemo, kar smo hoteli. Hkrati se moramo sprijazniti z dejstvom, da se starejšemu rodu nikoli ni prav posrečilo, da bi mladino oblikovali v svojo zrcalno podobo. Mladina je vselej skušala svobodneje dihati, boljše preobraziti svet in se ni kar lahko sprijaznila s protislovji, ki jih njeni predniki niso zmogli odpravljati.

Predvsem prevladuje mišljenje med starejšimi, da je najpomembnejša naloga vzgoje predvsem to, kako mladega človeka usposobimo za delo. Delo samo pa je lahko tudi proti človekovi naravi, saj zahteva napore in je lahko v veliki meri enolično, težko in moreče, če ne zajema človekove ustvarjalnosti. Delo zahteva celega človeka, njegove telesne in duševne moči, hkrati pa človeka odbija, ko skladno z zakonitostmi skuša vztrajno ohranjati svoje moči, se izogibati naporom, zlasti v trenutkih, ko naporov ne zmore ustrezno osmisliti. Največ energije črpa človek iz samega sebe, ko z razumno in čustveno podprto opredelitvijo izlušči smiselni cilj in ga vgradi v svoje prepričanje. To pa je vir ustvarjalne volje, ki se krepi z doživljanjem uspešnosti.

Posamezniki in različne skupnosti so se v posameznih zgodovinskih obdobjih in razmerah znašli v položaju, ko so morali delati pod zunanjimi pritiski bodisi v goli bitki za vsakdanji kruh, bodisi po volji močnejšega, ki je imel na voljo prisilna sredstva. Delo je bilo tako človeku tuje ravnanje in ga je spreminjalo v govoreče orodje, hkrati pa delilo ljudi na tiste, ki so smeli misliti in na tiste, ki so smeli naperjati le mišice. Človekov položaj do dela je torej bil usodno odvisen od njegove družbene slojevne pripadnosti, pa naj je bil usposobljen za vihtenje meča ali krampa, za upravljalca ali proizvajalca. Od tega pa je bilo odvisno tudi življenje človeka v prostem času, prosti čas pa so imeli posamezniki ali skupine različno na voljo.

Človekov življenjski ritem teče naravno iz aktivnosti v počivanje in narobe, s čemer so se morali že davno tudi upravljalci proizvodnje sprijazniti.

Čas, izražen predvsem v gibanju, so delili med obveznosti in svobodnost. Človek se v prostem času dosti laže giblje, če gibanje sproža samozavestno in z veseljem. V tem je bistvo prostega časa, ki se ne kaže samo v dejstvu, da ni gibanje v njem vsiljeno naravnano od zunaj, temveč prav narobe, da je naravnano iz osebnostne notranjosti, ko človeka izpolnjuje in ga spodbuja k ustvarjalnosti. Razumljivo je, da tako sproščeno naravo dejavnosti lahko dosega človek v skupnosti, kjer deluje kot človek enak med enakimi. Res pa je, da je prosti čas človekova potreba, ki je ne moremo zadovoljiti preprosto kar s počitkom, temveč z najustreznejšo človekovo dejavnostjo. Brezdelje, popolna odsotnost dejavnosti v budnem stanju, človeka osiromaši, navdaja s praznino in naveličanostjo, povzroča neugodno brezciljno napetost. Velja pomisliti, da se nemara prav ob spoznavanju najrazličnejših odtenkov možnih razmerij med delom, prostim časom in

brezdeljem začenjajo središčna vzgojna vprašanja ob razvoju mlade osebnosti.

Izkušnje kažejo, da ima prosti čas zelo pomembno vlogo pri vraščanju mladega človeka v okolje in širši svet, posebej še tedaj, ko osebnost zahteva samostojnost in razgibano ravnotežje. Med prvimi je prav Marx opozoril, kako se v prostem času lahko odmikajo človeške kakovosti prek človeškega oblikovanja, duševnega razvoja in sproščene igre njegovih sil.

Torej prosti čas ni več namenjen predvsem počitku, je dejavni del človeškega življenja.

Pojav industrijske in potrošniške družbe je človekov delovni dan razdelil na tri obdobja: počitek, delo in prosti čas.

Prosti čas se torej vse bolj pojavlja kot pereče vprašanje razvitejše industrijske dobe, ki jo nekateri sodobni družboslovci imenujejo družbo prostega časa.

S potrošniško družbo pa se hkrati razvija tudi protislovje, prosti čas je moč tudi zlorabiti za zmanjševanje človekove ustvarjalnosti in samovzgoje. Popolnoma točno vemo, da je človekovo ustvarjalnost moč zavreti, zmanjšati ali ustaviti; manj pa vemo, kako jo lahko pospešimo. Zagotovo pa je to odvisno v veliki meri od okoliščin in medčloveških odnosov, v katerih živi mladi človek.

Prihajamo torej v prehodni razvojni čas, ko je od človeka in njegove vzgoje v največji meri odvisno, ali se bo zavedal tako nevarnosti kakor možnosti prostega časa, pri čemer pa se v zavestno samoupravno socialistično usmerjeni družbi nikakor ne

moremo izogniti odgovornosti, ki jo ima za mladi rod, da mu pomaga v zdravem razvoju.

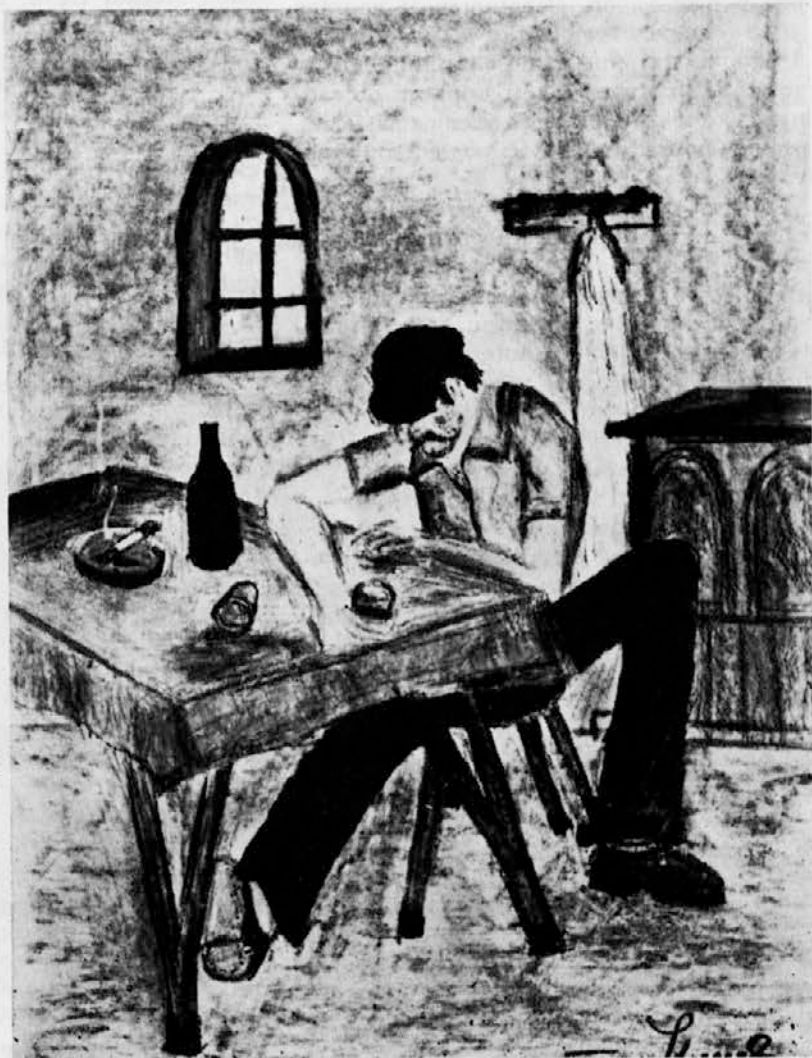
Bistvo prostega časa je doživeta prostost, ko posameznik izpolnjuje in izoblikuje prosti čas po svojih željah. Jože Pačnik

DOPUST IN MLADI

Čas dopustov je pri kraju, zdaj se le še spominjamo, kako smo ga vsak na svojem koncu preživeli. Razmestili smo se po vsej jadranski obali, tam kjer smo pač našli prostor. Res je, da vsi v našem počitniškem domu v Portorožu ne moremo dobiti prostora za letovanje, predvsem pa ne mladi. Zato gremo vsak po svoje in seveda moramo seči globlje v žep. Še sreča, da v našem počitniškem domu lahko dobimo hrano, toda nočnino moramo iskati pri zasebnikih, ki jo znajo zaračunati. V Portorožu stane soba za eno noč 40 do 80 din. To pa je za nas mlade kar precejšnja vsota. Portorož je tudi sicer najdražje turistično središče na naši slovenski obali. Če se zvečer odpraviš na ples, moraš imeti kar precej težko denarnico, ko pa se vračaš domov je na žalost neprijetno lahka, saj moraš v navadni restavraciji, kjer je ples, odšteti za dve cocacoli in eno pivo kar 48 dinarčkov. Za nas je Portorož vsekakor predrag.

Morali bi začeti misliti na to, da tudi mladi želimo letovati enako kot vsi drugi zaposleni. Zadnji čas je, da si železarna zgradi nov lasten dom, v katerem bi imeli prostor tudi mladi. Želimo, da bi železarna imela v najkrajšem možnem času svoj novi dom, kajti s tem bi rešili marsikak problem.

Toni Pisar

Lojze Krevh.
Njegov prijatelj

VLAK

Stojim na peronu železniške postaje in pogledujem na uro z leno premikajočimi se kazalci. Ob desetih pripelje vlak. No, sedaj pa manjka le še nekaj minut! Vsenakrog je polno ljudi, starih, mladih deklet in fantov, vojakov. Kljub pozni uri je na peronu precej majhnih otrok, ki se utrujeno stiskajo k materam.

Hrupno postaja. Nekje na koncu na videz neskončnega perona se zasliši glasno vzklikanje, nato petje, ki je podobno rjovečemu tuljenju. Hladno mi je. Kar naprej pogledujem na veliko uro, vlak zamuja že dobrih deset minut, zato potihem preklinjam naše železnice in njihovo točnost. Povrhu pa sem še sama med tolikšno množico neznanih obrazov. Počutim se grozno. Najraje bi zajokala, če bi to pomagalo in mi priklicalo vsaj en znan obraz. Šele sedaj zagledam nedaleč stran na tleh mladega fanta čudno opravljenega. Žveči gumo, se tu in tam zlobno nasmehne ob preveč radovednem pogledu mimoidočih, ljudi ogovarja v živem beograjskem žargonu, ki pa je vse prej kot lep. Vseeno pa mu zavidam, ko vidim, kako brezskrbno jemlje življenje. Kar kmalu se okoli njega nabere skupina podobno oblečenih fantalinov. Glasno se smejejo in prerekajo. Podzavestno se nasmehnem in eden izmed njih to opazi, sune soseda in že vsi zijajo vame. Samo čakam, kdaj se me bodo lotili, tedaj se od daleč zasliši sopihanje vlaka in nato še zamolkel pisk lokomotive. Rešena sem. Poslednjič se ozrem po nabito polnem peronu, ki je le nekakšen mozaik, sestavljen iz množice ljudi. Vsi so nestrani. Ob vsesplošnem prerivanju mi nekako le uspe vstopiti v prvi vagon. Popolnoma je zaseden in že romam s svojo težko potovalko proti drugemu, tretjemu in ne vem kolikem vagonu. Vse zaman. Kupeji so nabiti do zadnjega kotička. Mešajo se vsemogoči jeziki, psovke, povsod vprašujoči pogledi, odkimavanja.

Vso pot do doma bom preživela na hodniku in to čisto sama, si govorim s solzami v očeh. Usadem se na potovalko in se pogreznem v neko otopelost. Vzdrami me sprevodnikov glas. Pokažem karto, trenutek dolgo me ogleduje, potem pa mi s kretljivo roko pokaže, naj mu sledim. Sledim mu neboljano, kakor šolarica, ki jo vodi pot do učitelja. S težavo se prebija po prepolnih hodnikih. V gneči mi nekdo skuša iztrgati torbo iz rok. Zakričim in neznanec popusti ob spremljavi glasne psovke. Loteva se me slabost, a si dopovedujem, da moram vzdržati. Končno! Po celi večnosti prispeva do vagona na koncu kompozicije. Pokaže mi kupe. Zahvalim se mu s tihim: »Hvala, zelo ste dobri!« saj mi kaj drugega ne pride na misel.

»Slovenka ste?« spregovori. Prikimam. Nasmehne se in dodaja, naj vrata kupeja zaklenem, da bom le tako imela mir. Potovalko položim pod sedež, sama pa se zlekнем v udobno mehke sedežu. Nisem se še dodobra predala prijetnosti, ko se zaslišijo na hodniku koraki in glasno pogovaranje v tujem jeziku. Sledi smeh, nato pa trkanje. Otrpnem. Naj odprem? Nekam podzavestno odklenem kupe. Vame se zagleda dvojne modrih oči, hip zatem pa še rjava kuštrava glava. »Please, is the any-

thing else free?« se zasliši. Torej sta tujca! Sedaj pa na dan s svojo skromno angleščino, naučeno iz vadnic! »Yes, its free.« Vstopila sta otovorjena s spalno vrečo in drugo kramo. Pozdravimo se z nasmehi. Sedem čisto k oknu, čeprav je kupe prazen. Radovedno se opazujemo. Čisto tiho smo. Trapasto! Zagledam se skozi okno in mislim nanju.

Ja, približno enako velika sta, le svetlolasi je znatno vitkejši. Oni drugi je atletske postave z rjavimi očmi. Oguljene svetle modre kavbojke z zakrpanimi koleno in malomarnimi zavihki precej bodejo v oči. Na nogah ima nekaj čudno navitih usnjenih jermenov. Srečava se s pogledi. Naglo pogledam v hitečo pokrajino. Svetlolasi je tipičen severnjak. Zelo mikavni so njegovi redki brki nad zgornjo ustnico. Kasneje v pogovoru zvem, da je res pravi Anglež.

»May, I ask you a question? Where you voyage, girl?« končno spregovori eden, ne vem, kateri. Skomignem z rameni, češ, da ne razumem dobro. You not speak English? Odkimam in rečem, da zelo malo. Potem se nekako le sporazumemo in zvem, da je temnolasi Dave, oni drugi pa Peter. Študirata na isti fakulteti in ker sta tudi sicer zelo dobra prijatelja, sta se odločila za skupno potepanje po evropskih državah. Sedaj sta namenjena na naš Jadran, ki sta ga imenovala biser Evrope. Lep kompliment za naš turizem! Precej smo govorili z rokami, saj je ta jezik razumljiv vsem ljudem sveta.

Kar žal mi je, da se peljeta samo do Zagreba. Sedenje mi naenkrat postane mučno, zato zapustim kupe in malo postopam po hodniku. Nič me ni strah. Ko se vračam, srečam Deva. Peter sloni na vratih in me gleda. Čisto blizu sem mu, ko šaljivo razproste roke in me zadrži. Začudeno se zazrem v te tuje in lepe oči, da nenadoma ne morem pogleda odkakniti. Tiho sva. Dotakne se mojih las, lic. Najine ustnice se zlepijo, kot bi se poznale že sto let. Po vsem telesu se mi razliva prijeten drget. Za trenutek me izpusti in tiho zašepeta: »My dear, I love you saw much!« Oh, Peter, tudi jaz te imam rada! Nikoli nisem verjela v ljubezen na prvi pogled, sedaj sem se prepričala, da je tudi to mogoče. O, ko bi me razumel! Spet me objame.

»Bi se mularija lahko umaknila in se šla ljubezen v kupeju, saj človek še mimo ne more,« zaslišim tik poleg sebe. Priletna ženska me prebada z očmi in ko se že oddaljuje, še dodaja: »Sram te bodi!« Kaj ti nisi nikoli nikogar ljubila? No, če nisi, pa zdaj vidiš, kako je, sem zlobna v mislih. Peter me vpraša, kaj je hotela, a odkimam, da ni nič, vseeno pa me je spravila v slabo voljo. Odideva v kupe, ljubiva se in ljubiva do onemoglosti. Čez dolgo časa vstopi Dave in naznani, da se bližamo Zagrebu. Na hitro pospravita stvari in se poslovita. Peter me še enkrat poljubi in pohiti za prijateljem na peron. Ko se ozre, hlabro zadržujem solze. For leave. Not say good-bye! Peter se vse bolj izgublja v megli mojih solz. Morala ga bom pozabiti. Oba bova pozabila mladostno nepremišljenost, oba se bova ponovno živela vsak v svoje okolje. Čas je tekkel, prejela sem nekaj pisem od Petra, pa še ta so bila precej neosebna. »Ne ljubi me!« je bila

Visoko nad cesto

moja ugotovitev, treba ga bo stlačiti v najtemnejši kot spomina. Res sem že skoraj docela pozabila nanj, pa je prišel telegram — Pridem kmalu — Ljubim te — Peter.

Najprej sem bila vsa iz sebe od vznemirjenja, potem pa se mi je zazdelo, da to vendarle ne more biti res, da se je moral kdo le neokusno pošaliti. Pozabila sem tudi na to.

Nekega večera sem se ravno odpravljala v posteljo, ko zvonec razpara somrak v moji sobi. Pohitim k vratom. Ne morem verjeti! Na pragu stoji Peter, Peter in njegove oči. Sploh ne morem spregovoriti. »Prišel sem, kot sem ti sporočil. Lahko vstopim?« reče nekam v zadregi. »Končal sem s študijem in sedaj sem tu, v Jugoslaviji. Pri tebi sem, My dear! Nisem mogel brez tebe. Mislil sem, da je bilo tisto le bežna avantura, a sem se krepko uštel. Bolj, ko sem premišljeval, bolj sem bil prepričan, da moram čimprej k tebi, da te ne zamudim. Sem prepozen?« Neizmerno srečna sem, ko mu nemo ovijem roke okoli vratu.

Mirza

IZREKI

Kdor iskreno in strastno ljubi Domovino, Resnico in Svobodo, je svoboden in neustrašen kot bog, a preziran in lačen kot pes.

Kočić

Edino resno organizacijsko načelo za funkcionarje v našem gibanju mora biti najstrožja konspiracija, najstrožja izbira članov, šolanje poklicnih revolucionarjev. Kakor hitro imamo te pogoje, je zagotovnamreč: popolno tovariško zaupanje med revolucionarji.

Lenin

»Mladi fužinar« izhaja kot občasna priloga »Informativnega fužinarja«.

Ureja ga uredniški odbor: Rudi Mlinar, Nada Ortan, Robert Robnik in Zlatka Strgar, ki je odgovorna tudi za vsebino.

S sej samoupravnih organov železarne

Čeprav je v mesecih juliju in avgustu največ zaposlenih na rednem letnem dopustu, je delo naših samoupravnih organov, čeprav v nekoliko okrnjeni obliki, moralo potekati normalno. Tako so v teh mesecih bile redne seje delavskega sveta podjetja in tudi odbora za gospodarjenje in odbora za splošne zadeve.

Delavski svet podjetja je na svoji zadnji seji razpravljaval o predlaganem načrtu naložb v osnovna sredstva v letošnjem letu, obravnaval je nekatere spremembe na osnovnih sredstvih na področju družbenega standarda, imenoval je delavca za vodilno delovno mesto; poročali so o problematiki varstva pri delu in informacijah o nekaterih spremembah, ki so nastale pri samoupravnem sporazumevanju na področju skupnosti za nafto in plin v SR Sloveniji.

Za načrt naložb v osnovna sredstva v letošnjem letu je bilo rečeno, da predlog posredujejo v razpravo in potrditev sorazmerno pozno. Vzrok zakasnitev je dejstvo, da prej ni bilo možno zbrati dovolj sredstev in virov za pokritje predvidenih naložb. Zaradi pomanjkanja finančnih sredstev letos niso predvidene nobene nove naložbe, predvidena in zagotovljena so samo za dokončanje že načrtanih oziroma njihovo nadaljevanje. Za ureditve tako zasnovanega načrta bo treba združiti vse razpoložljive vire TOZD, vključiti v sredstva znesek, ki ga bomo pridobili na račun povišanja amortizacije in dodatno preskrbeti vsaj 20 milijonov din bančnih kreditov. V viru sredstev jih je že nekaj na račun naslednjega leta, kar nam seveda znesek že angažiranih sredstev za naslednje leto še povečuje. Za v programu predvideni obseg naložb in del se predvideva 317 milijonov din virov in za isti znesek tudi izdatkov. Pri virih so upoštevana naša lastna sredstva, bančni in komercialni krediti ter krediti poslovnih partnerjev. Pri porabi pa so upoštewane obveznosti iz naslova anuitet, nadomestitve, večje nadomestitve, investicije in drugi izdatki. Po načrtu se bo predvideni obseg naložb in sredstev koristil za potrebe TOZD I v znesku 174 milijonov din, za TOZD II v znesku 82 milijonov din, za TOZD TRO 3 milijonov din in za delovno skupnost skupnih služb v znesku 55 milijonov din. Od predvidenih potreb bi uporabljali: za gradbena dela 85 milijonov din, za nabavo domače opreme 37 milijonov din in za uvozno opremo 72 milijonov din ter za carino in druge potrebe preostali znesek sredstev. Predlog načrta je izdelan tako, da nepokritih investicij letos nimamo.

Predlagani načrt naložb so obravnavali tudi na vseh delavskih svetih TOZD in so se z njim strinjali. Potem ko so v razpravi posredovali še nekatera dodatna pojasnila, je delavski svet predloženi načrt naložb potrdil.

O problematiki varstva pri delu smo v naših sredstvih informiranja že večkrat precej napisali. Redno mesečno pa se objavljajo tudi podatki o pogostnosti in vzrokih nesreč. Poročilo, ki so ga posredovali delavskemu svetu, se je zato omejilo le na nekatere osnovne podatke in kazalce. Lani je bilo registrirano skupno 335 nezgod, od tega se je pripetilo 297 nezgod pri delu v železarni, 38 pa na poti na delo ali z dela. Zaradi nezgod smo lani izgubili 8121 delovnih dni. Na račun izostankov z dela iz naslova osebnih dohodkov, ki bremenijo železarno do 30 dni bolovanja, smo lani izplačali 2.880.202,21 din. Osebnih zaščitnih sredstev smo lani porabili za 3.993.788,30 din, za razne higienske pijače in močnejšo prehrano pa 3.463.686,15 din. Stroški celotne preventivne varstvene dejavnosti so lani znašali 19.827.950,50 din. Na podlagi poročila in razprave so bile izoblikovane nekatere naloge in ukrepi, ki jih bo potrebno na področju izpolnitve varstva pri delu opraviti v železarni. Te naloge naj bi bile predvsem naslednje:

— urejanje varstva pri delu je vnaprej potrebno uskladiti z določili novega zakona o varstvu pri delu;

— za vse na novo sprejete delavce in tudi delavce, ki se pozneje razporedijo na druga delovna mesta, je treba določiti čas uvajanja

na delo in zagotoviti, da se na delovnem mestu, na katerega so razporejeni, seznanijo z delovnimi razmerami, nevarnostjo pri delu in predpisanimi varnostnimi ukrepi;

— za delavce, ki delajo na delovnih mestih s povečano nevarnostjo za življenje in zdravje, je treba občasno izvesti periodične preizkuse znanja in ugotoviti, če so usposobljeni za varno opravljanje dela;

— za delavce, ki so zaposleni na delovnih mestih z večjo nevarnostjo poškodb in zdravstvenih okvar, je treba organizirati posebne periodične zdravstvene in psihofizične preglede, da se ugotovi, če delavci izpolnjujejo pogoje za svoje delo;

— za delavce, ki vodijo in nadzorujejo delo, je treba izvesti tečaj o varstvu pri delu in preizkus njihovega znanja ter ugotoviti, če so usposobljeni za vodenje in nadzor dela;

— za večjo osebno varnost in zmanjšanje poškodb pri delu je treba v skladu s pravilnikom o osebnih zaščitnih sredstvih skrbeti za njihovo dosledno uporabo, stalnost kvalitete in boljšo funkcionalnost;

— skladno s predpisi o varstvu pri delu je treba izvajati redne preglede in preizkuse delovnih priprav in naprav, delovnih prostorov in delovišč v vseh obratih in oddelkih železarne ter skrbeti za odpravo morebitnih pomanjklivosti in nepravilnosti;

— z že načetim sistemom urejanja in ocenjevanja ekoloških in fizioloških obremenitev delavcev je treba nadaljevati z namenom, da se čim bolj natančno ugotovijo in odkrijejo vse obremenitve in škodljivosti pri delu.

Zaradi varstva okolja in zmanjšanja onesnaženja zraka smo v železarni leta 1973 pričeli z gradnjo in ureditvijo toplovodnega omrežja za ogrevanje stanovanj in družbenih objektov na območju Raven na Koroškem. Tako upravljanje kot vzdrževanje toplovodnega omrežja pa sodi v delokrog komunalnega sklada. Investicija za gradnjo toplovodnega omrežja še ni v celoti zaključena. Razen del, ki jih je še treba opraviti, moramo nabaviti še nekatere aparature iz uvoza, katerih uvoznik naj bi tudi v bodoče bila železarna. Strokovne službe železarne so zato posredovale predlog, da bi se brez povračila proti-

vrednosti prenesla vrednost že zgrajenega toplovodnega omrežja, pozneje bi se prenesle brezplačno tudi vrednosti investicije, ki bodo nastale na omrežju do njegove dovršitve. Komunalni sklad pa bi se moral s posebno pogodbo kot prevzemni organ omrežja zavezati, da bo vnaprej skrbel za redno upravljanje in vzdrževanje omrežja.

O predlogu je bilo vsaj v začetnem obdobju v železarni več različnih mnenj, bile pa so tudi posamezne kritične pripombe. Po dodatnih pojasnilih, ki so jih posredovali na skupni seji delavskih svetov TOZD, so po širši razpravi izoblikovali stališče in sklep, da se sedanja vrednost že zgrajenega toplovodnega omrežja lahko brez povračila protivrednosti prenese na komunalni sklad, prenese pa tudi vrednost investicij, ki bodo do njegove dograditve še nastale na omrežju.

Za odobritev najemne pogodbe za dom telesne kulture med železarno in športnim društvom Fužinar je bilo povedano, da imamo dom telesne kulture z vsemi pripadajočimi objekti vknjižen v osnovnih sredstvih železarne. Vsi objekti so namenjeni športni in rekreativni dejavnosti tako zaposlenih v železarni kakor tudi drugih krajanov, predvsem pa mladini. DTK je že do sedaj po dogovoru popravljalo športno društvo Fužinar. Sedanje stanje in medsebojne obveznosti naj se v bodoče uredijo s posebno pogodbo. S pogodbo Fužinar prevzame obveznosti, da bo z najetimi objekti vestno gospodaril, da bo tekoče opravljal potrebna vzdrževanja in omogočal vsem zainteresiranim, da se bodo objekti koristili v skladu z interesi zaposlenih v železarni kakor tudi širše družbene skupnosti. Ker gre dejansko samo za ureditev že delno sedaj ugotovljenega stanja, je delavski svet na podlagi soglasja samoupravnih organov TOZD sklenitev pogodbe odobril.

Delavski svet je na prejšnji seji sprejel sklep o razpisu vodilnega delovnega mesta direktorja kadrovske-splošnega sektorja železarne in imenoval komisijo, ki je morala opraviti razpis delovnega mesta in na podlagi zbranih prijav za delavski svet pripraviti predlog delavca, ki naj bi ga imenovali na razpisano delovno mesto. Iz poročila razpisne komisije je bilo razvidno, da je bil razpis objavljen v dnevniku Delo, 27. maja 1975, in da je bilo delovno mesto prosto zaradi reelekcije. Rok za prijave kandidatov je potekel 11. junija letos. V razpisnem roku je komisija dobila samo eno prijavo, in sicer Adija Ciglerja, dipl. iur., dosedanjega direktorja tega

Stare se umika novemu

sektorja. Komisija je na podlagi prijave in ustreznih določb statuta ugotovila, da prijavljeni kandidat izpolnjuje razpisne pogoje in da je prijavi priložil tudi program smotrov in nalog, za katere se bo zavzemal, če bo ponovno imenovan v naslednji štiriletni mandatni dobi. Komisija je zato predlagala delavskemu svetu, da na razpisano delovno mesto ponovno imenuje prijavljenega kandidata. Na podlagi utemeljitve in predloga komisije je nato delavski svet s tajnim glasovanjem odločil, da se na delovno mesto direktorja kadrovskega sektorja za naslednjo mandatno dobo štirih let ponovno imenuje dosedanji direktor tega sektorja tov. Adi Cigler, dipl. iur. Za predlog komisije so glasovali vsi na seji prisotni člani delavskega sveta.

Po odobritvi delavskega sveta podjetja je zbor vlagateljev pri Ljubljanski banki naši železarni za nakup in gradnjo družbenih stanovanj odobril kredit v višini 2.500.000 din. Vodstvo TOZD TRO pa je naslovilo vlogo, da bi se jim od odobrenega zneska posojila za nakup družbenih stanovanj za potrebe te TOZD odstopilo 300.000 din. Sredstva bi potrebovali za poravnavo obveznosti, ki so jih sprejeli še pred priključitvijo k železarni. Ker gre za poravnavo zaostalih obveznosti, so predlagali, da se njihovi prošnji ugodi. Tudi o tem predlogu so govorili na skupni seji samoupravnih organov TOZD. Na sam predlog sicer ni bilo posebnih pripomb, pripombe pa so bile, da je treba čimprej dokončno urediti odnose na vseh področjih poslovanja med TOZD TRO Prevalje in drugimi deli železarne. Na podlagi stališč, ki so bila izoblikovana na samoupravnih organih TOZD, je delavski svet predlog za odstop zaprosenega zneska odobril.

Po opravljenih postopkih in potrditvah na delavskih svetih TOZD je delavski svet železarne 28. oktobra 1974 sklenil, da železarna Ravne pristopi k samoupravnemu sporazumu o ustanovitvi interesne skupnosti za nafto in plin v Sloveniji. Že po tem, ko je bila pri podpisnikih sporazuma zadeva urejena in sprejete potrebne odločitve, je na nivoju republike prevladalo mnenje, da je treba že potrjeni sporazum v nekaterih določbah nekoliko dopolniti. Ne gre za bistvene, ampak predvsem za formalne dopolnitve. Po novem predlogu sporazuma bo skupščina imela zbor delegatov uporabnikov in zbor delegatov dobaviteljev. Nekoliko natančneje, kot v prvotnem predlogu, so sedaj določene pristojnosti skupščine, našteje pa so tudi sankcije za kršitve določb sporazuma. Nova je tudi določba, da je po sedanjem predlogu dana prosta iniciativa še za ustanovitev dodatnih področnih skupnosti, medtem ko prvotni predlog tega ni predvideval. Obveznosti podpisnic sporazuma so tudi po novem ostale nespremenjene in tudi po novem ima železarna kot po prvotnem predlogu v skupščini svojega stalnega predstavnika — delegata. Za našo železarno konkretno novi sporazum ni prinesel nobene spremembe.

V nadaljevanju razprave je glavni direktor Franc Fale seznanil delavski svet, da je bila na zadnji seji delavskega sveta TOZD mehanske obdelave sprejeta odločitev, da se v železarni opusti proizvodnja bran in da se proizvodnja vključno s sredstvi, potrebnimi za njihovo proizvodnjo in tehnologijo, proda železarni Jesenice. Sredstva, ki jih bomo dobili s prodajo, pa bi uporabili za gradnjo hale za izdelavo orodja. Zadevo so podrobneje obravnavali na samoupravnih organih TOZD II. Zato je predlagal, da delavski svet sprejeto odločitev odobri.

V razpravi, ki je sledila, je bilo poudarjeno, da moramo namesto opuščene proizvodnje vsekakor vpeljati novo proizvodnjo. Rečeno je bilo, da je predlagana preusmeritev sicer na mestu, da pa bi morali za novo predvideno proizvodnjo pričeti že nekoliko prej ustrezno usposabljanje delavce, to tembolj, ker je izdelava orodij zahtevna.

Predstavniki iz TOZD I so navedli, da se že dalj časa govori o gradnji prepotrebne garderobe v livarni in da do sedaj dalje od tega še ni prišlo. Zato želijo konkreten odgovor, kako je z gradnjo teh garderob. Ker na seji niso bili prisotni delavci iz za to odgovorne strokovne službe, končnega odgovora niso mogli posredovati, zaključeno pa je bilo, da

ga mora posredovati tehnični razvoj delavskemu svetu na prvi naslednji seji.

Po razpravi je delavski svet v zvezi s posameznimi predlogi in predlaganimi rešitvami sklenil:

1. Potrdil je predloženi predlog načrta naložb v osnovna sredstva za leto 1975.

Pri Ljubljanski banki, podružnici Slovenj Gradec, se odobri najetje kredita v znesku 20 milijonov din. Od skupnega zneska se bo 10 milijonov din uporabilo za dokončanje lužilnice, 10 milijonov din pa za razširitev vzmetarne. Za ureditev zadev v zvezi z najetjem kredita sta zadolžena finančno-računovodski sektor in tehnični razvoj.

2. Vključno z v razpravi sprejetimi nalogami in ukrepi za izboljšanje dela na področju varstva pri delu se vzame na znanje poročilo o varstvu pri delu za leto 1974.

3. Odobri se pogodba o prenosu dela osnovnih sredstev brez povračila protivrednosti za dosedanje investicije na toplovodnem omrežju na Ravnah na Koroškem na komunalni sklad občine Ravne na Koroškem v višini 12.220.000 din in brezplačen prenos osnovnih sredstev, ki bodo še nastale pri investicijah na toplovodnem omrežju do njegove dovršitve.

4. Odobri se sklenitev najemne pogodbe med železarno Ravne in športnim društvom Fužinar Ravne na Koroškem, na podlagi katere daje železarna športnemu društvu Fužinar proti najemnini v znesku 150,00 din mesečno v najem dom telesne kulture z opremo ter drugimi pripadajočimi napravami in objekti.

5. Na razpisano vodilno delovno mesto direktorja kadrovskega sektorja se za naslednjo mandatno dobo štirih let imenuje Adi Cigler, dipl. iur.

6. Iz sredstev kredita, ki ga je železarna odobril zbor vlagateljev Ljubljanske banke v znesku 2.500.000 din, se odstopi 300.000 din za nakup družbenih stanovanj TOZD TRO Prevalje za poravnavo zaostalih obveznosti iz naslova nakupa družbenih stanovanj.

7. Delavski svet je vzel na znanje in potrdil spremembe, ki so nastale pri samoupravnem sporazumu o ustanovitvi samoupravne interesne skupnosti za nafto in plin SR Slovenije.

8. Potrdili so sprejeto odločitev delavskega sveta TOZD mehanske obdelave in odobrili, da v naši železarni prenehajo s proizvodnjo bran in proizvodnjo vključno s sredstvi za njihovo izdelavo in tehnologijo prodajo železarni Jesenice. Sredstva, ki jih bomo pridobili s prodajo, moramo namensko uporabiti za izgradnjo nove proizvodne hale za proizvodnjo orodij.

9. Tehnični razvoj mora na naslednji seji delavskemu svetu podjetja podati poročilo, kako je z gradnjo garderob v livarni oziroma poročilo, kdaj bodo z gradnjo pričeli.

Skupni odbor za gospodarjenje

Na sejah tega organa so največ govorili o izvajanju akcijskega programa v železarni, o sklepkih in stališčih občinske skupščine o izvajanju resolucije o ekonomskih gibanjih, o novih predpisih, ki se nanašajo na zagotovitev sredstev za investicijsko izgradnjo in plačila računov za prodano in nabavljeno blago. Odbor pa je ob tem razpravljal tudi o raznih drugih predlogih in zadevah s svojega delovnega področja.

Z akcijskim programom, ki je bil sprejet na vseh samoupravnih organih TOZD in podjetja, smo sprejeli naloge, da s povečano produktivnostjo, zniževanjem vseh vrst stroškov, boljšim izkoriščanjem strojev in delovnega časa, skratka z raznimi ukrepi in nalogami dosežemo boljše poslovanje, predvsem pa povečamo dohodek, ki smo ga načrtovali z gospodarskim načrtom za letošnje leto. Obračun rezultatov poslovanja za prvo polletje letošnjega leta, ki je že opravljen, kaže, da smo naše obveznosti v tem obdobju presegli za 16% oziroma izvršili 66% letnega načrta. Na vsak način so na doseženi rezultat vplivali znižani materialni stroški ter povečanje produktivnosti in proizvodnje. Čeprav po obračunu izkazuje določen dohodek, žal sredstev ne moremo uporabiti, ker so v glavnem vezana pri naših kupcih, ki nam ne plačujejo redno dobav. Da je temu tako, kaže podatek povečanega števila vezave sredstev. Tako so

nam kupci lani poprečno poravnali račune v 55 dneh, letos pa znaša to poprečje 75 dni. Ob povečanih cenah surovin in materiala in počasnega obračanja sredstev nam to veže ogromna finančna sredstva. Kljub temu da smo obseg skupne in blagovne proizvodnje dosegli, pa ne dosegamo izvoza in smo v primerjavi z enakim obdobjem lanskega leta po vrednosti zaostali za 11%. To je vsekakor negativna ugotovitev, kar bo v letošnjem drugem polletju treba popraviti in nadoknaditi, če hočemo, da se bomo iz uvoza lahko oskrbovali s potrebnim reprodukcijskim in drugim materialom, ki nam je za nemoteno proizvodnjo in poslovanje potreben. Članice »družine« slovenskih železarn imajo do izvoza različne obveznosti. Znano pa je, da so cene izdelkov na zunanem trgu nižje, kot jih dosegamo pri domačih kupcih. Z namenom, da bi povečali napore na področju izvoza, je bila na nivoju slovenskih železarn izoblikovana pobuda, da naj bi vsa podjetja, vključena v Slovenske železarne, v skupen sklad prispevale del lastnih sredstev, iz katerih bi se nato delovnim organizacijam, ki več izvažajo, pokrivala razlika v ceni med izvozom in domačo prodajo.

Ko so govorili o višini ugotovljenega ostanka dohodka, so poudarili, da prevečkrat govorimo samo o izkazanem ostanku, da pa pri tem pozabljamo, da moramo iz teh sredstev najprej pokriti zakonske in pogodbene obveznosti, dalje obveznosti, ki jih moramo kriti iz sklada skupne porabe, kot so regresi za letni dopust in podobno. Sele sredstva, ki ostanejo po obračunu vseh teh obveznosti, dejansko za nas predstavljajo resničen ostanek dohodka ali dobiček. Povečana vezava sredstev pa kaže tudi na vse večjo nelikvidnost delovnih organizacij. Ta problem je ponovno zelo močno prisoten v železarni. Vzroke je iskati v dejstvu, da nam kupci za prodane izdelke računov ne plačujejo pravočasno, in ugotoviti, da ob povečevanju proizvodnje in višjih cenah nismo ustrezno povečevali lastnih virov obratnih sredstev. S tem problemom bomo verjetno soočeni naslednje leto ob obravnavi ključnega računa, ko se bo verjetno treba odločiti, da bomo tudi za potrebe lastnih obratnih sredstev na račun drugih skladov namenili določena sredstva. Seveda pa v železarni iščemo tudi druge možnosti za ublažitev položaja. Do sedaj je za plačilo računov veljal plačilni rok 60 dni, nov predpis pa je čas skrajšal na 45 dni. O vsem tem in možnosti dodatnega znižanja plačilnih rokov je bil govor tako na sestankih strokovnega sveta kot na sestanku z delavci železarne, ki delajo na področju prodaje. Dogovorjeno je bilo, kar je odbor za gospodarjenje potrdil, da pri nas ne glede na s predpisom določene plačilne roke le-te za posamezne vrste izdelkov še nekoliko skrajšamo.

V zvezi s posredovanimi podatki in predlaganimi rešitvami ter ukrepi je bilo zaključeno:

- vzame se na znanje in odobri poročilo o izvajanju akcijskega programa v železarni;
- potrdijo se ukrepi, ki jih je v zvezi z novimi predpisi uvedti na področju prodaje v naši železarni in odobri odredba o določitvi plačilnih rokov za prodajo naših izdelkov z dopolnitvijo, da se, če se bo pokazala potreba, lahko v odredbi določen plačilni rok za pile podaljša od sedanjih 15 na 20 dni.

V zvezi z drugimi predlogi in zadevami je odbor sklenil:

Predlog za dopolnitev organizacijske sheme komercialnega sektorja se začasno odloži. Predlog je treba dopolniti še z organizacijo komercialne v TOZD TRO Prevalje oziroma organizacijo komercialne obravnavati za železarno kot celoto. Zato je treba predlog vrniti predlagateljem, da ga dopolnijo.

Potrjujemo ugotovljeni rezultat kontinuiranega popisa materiala razreda 3 v drugem turnusu letošnjega leta in odobri knjiženje ugotovljenih viškov v znesku 7.853,75 din v dobro drugim dohodkom in manjkov v znesku 3.453,05 din v breme izrednih izdatkov.

Odbori so sočasno bili seznanjeni z dodatnim poročilom skladiščne operative o vzrokih inventurnih razlik in problemi, ki nastopajo pri skladiščenju materiala. Odboru je znano pomanjkanje ustreznih skladiščnih prostorov, meni pa, da nam pogosto prepotrebni prostor vežejo nekatere prekomerne zaloge in da bi

se z nekaterimi ukrepi lahko zavarovali sedaj odprti skladišni prostori. Glede na tako ugotovitev je bilo zaključeno:

— preučiti je treba možnost, da se razni odprti in nezaščiteni skladišni prostori čimprej ustrezno zavarujejo. Tehnični razvoj pa naj preuči celotno problematiko in pripravi konkreten predlog ureditve skladišč in skladišnih prostorov.

Po še sedaj veljavnem pravilniku o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih je odbor za oceno investicijskih projektov, izume in racionalizacije pristojen, da predlagateljem potrjuje nagrade do 3000 din, medtem ko potrjevanje nagrad nad to višino spada v pristojnost skupnega odbora za gospodarjenje. Na podlagi tega določila je odbor na predlog odbora za oceno investicijskih projektov, izume in racionalizacije potrdil višino nagrad za racionalizatorske predloge Silva Turka, Bogomirja Arceta, inž. Jožeta Šegla, inž. Vlada Macurja, Antona Rusa, Engelberta Cvetka, Dominika Nabernika, Antona Breznika, Edvarda Plazovnika in Ivana Pungartnika.

Na predlog posameznih TOZD in sektorjev je bilo za reševanje raznih reklamacij, sklepanje pogodb in urejevanje drugih komercialnih poslov ter tehničnih zadev odobreno službeno potovanje v inozemstvo, kot sledi:

— inž. Jožetu Rodiču, inž. Alenki Rodičevi, inž. Vlado Strahovniku in dr. inž. Ferdu Grešovniku 7-dnevno službeno potovanje v Vzhodno Nemčijo;

— Antonu Potočniku 6-dnevno službeno potovanje v Romunijo;

— Francu Kadišu in Jožetu Golobu 5-dnevno službeno potovanje v Bolgarijo;

— inž. Vlado Macurju in Mirku Kranjcu 5-dnevno službeno potovanje na Češkoslovaško;

— Jožetu Kertu in Betki Kraubergerjevi 2-dnevno službeno potovanje v Avstrijo;

— inž. Francu Rusu 12-dnevno službeno potovanje v Anglijo;

— inž. Božu Cimermanu 13-dnevno službeno potovanje v Sovjetsko zvezo;

— Vinku Trafeli 3-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo;

— Marjanu Ažmanu 5-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo;

— Maksu Strmčniku 2-dnevno in Vlado Petriču 3-dnevno službeno potovanje v Avstrijo;

— Karlu Vugrincu največ 26-dnevno službeno potovanje v Zahodno Nemčijo;

— inž. Janezu Permanu in inž. Jožetu Žlofu 8-dnevno službeno potovanje na Madžarsko;

— inž. Janezu Bratini in Francu Maroltu 7-dnevno službeno potovanje na Švedsko;

— inž. Milanu Dobovišku 1-dnevno službeno potovanje v Avstrijo.

Odbor za splošne zadeve

Na zadnjih sejah je odbor najčešče obravnaval vprašanje razdelitve sredstev, ki smo jih v železarni letos namenili za dajanje dolgoročnih posojil delavcem za individualno gradnjo, odkup, dograditev ali adaptacijo stanovanjskih hiš, obravnaval je tudi predloge nekaterih delovnih organizacij o skupnem nakupu stanovanj in tako skupnem reševanju stanovanjskih problemov delavcev, od katerih je po en zakonec zaposlen v železarni, drugi pa v drugi delovni organizaciji. Na zadnji seji je odbor obravnaval nekatere dodatne vloge, katerih reševanje spada v njegovo delovno pristojnost.

Pri razpravi o dajanju dolgoročnega posojila se je odbor najprej zedinil o prednosti pogojev in kriterijev za dodelitev dolgoročnega posojila. Pri tem je prvenstveno upošteval določbe samoupravnega sporazuma in sklep delavskega sveta o maksimalni višini posojila ter določene probleme, ki so se pri tem pojavili. Potem ko so bili izoblikovani kriteriji, je na naslednji seji na predlog posebne skupine končno potrdil seznam zaposlenih, ki so jim letos odobrili dolgoročno posojilo. Na predlog, izobešen na oglasnih deskah, je prispelo nekaj ugovorov, o katerih je moral odbor odločati, pri čemer pa je seveda upošteval ugotovitve in mnenje komisije. V 14 primerih je bilo ugotovljeno, da so ugovori upravičeni in so bili pozneje vključeni v seznam upravičencev do dolgoročnega posojila, medtem ko so bili

drugi ugovori odklonjeni. Večina teh po kriterijih ni zbrala zadostno število točk in zato jih pri dodelitvi posojila niso mogli upoštevati, nekaterim pa so posojilo odobrili. Razen obveznosti še iz lanskega leta, takih primerov je bilo 59, je bilo letos dolgoročno posojilo na novo dodeljeno 77 prosilcem.

Pri obravnavi teh zadev je odbor obravnaval nekatere spremembe, ki so se pojavile pri odobritvi posojila in odkupu stanovanj. V zvezi s predlogi in razpravo je odbor s tem v zvezi sklenil:

— potrdili so prednostno listo prosilcev za dolgoročno posojilo za gradnjo, dograditev, adaptacijo ali odkup stanovanjske hiše, kot jo je pripravila komisija, vključno s predlagano rešitvijo posameznih pritožb.

Ker znesek kredita ob upoštevanju pritožb še ni v celoti poračunan, se prednostna lista, v katero je vključiti tudi prosilce, katerih pritožbe so bile ugodno rešene, je vrstni red prosilcev nadaljevati tako dolgo, da bodo sredstva za te namene v celoti izčrpana. Če se na prednostni listi pojavi več prosilcev z istim številom zbranih točk, posojila pa letos zaradi pomanjkanja sredstev vsi ne morejo dobiti, bomo vrstni red teh prosilcev določili po merilih in kriterijih samoupravnega sporazuma o delitvi stanovanj;

— tako dokončno sestavljeno prednostno listo prosilcev, ki jim bo letos odobreno posojilo, bomo ponovno objavili na oglasnih deskah železarne, banki pa bomo zaradi sklenitve pogodb dostavili seznam. Za izvršitev te naloge je zadolženo vodstvo splošnih služb.

Ugodi se prošnji Franca Štinjeka in odobri, da lahko dolgoročno posojilo, ki mu je bilo letos odobreno za individualno gradnjo stanovanjske hiše, uporabi za nakup stanovanjske hiše.

Anton Potočniku se za odkup stanovanjske hiše v Kotljah odobri dolgoročno posojilo v znesku 150.000 din s pogoji, ki so veljali za ostale kupce stanovanjskih objektov v Kotljah.

Ker vprašanje etažne lastnine v stanovanjskih blokih na Čečovju še ni rešeno in z namenom, da ne bi pri zemljiškoknjžnem vpisu nastale nepotrebne ovire ali zadržki, prošnji Jožeta Štruca, da bi se mu odobril odkup stanovanja, ni bilo ugodno. Prosilcu je treba priporočati, da sodeluje pri nakupu enega od

še prostih stanovanj na Javorniku ali ob Suhhi, kjer že nastopa več lastnikov in je vprašanje etažne lastnine urejeno.

Ob upoštevanju časa zaposlitve v železarni smo ugodili prošnji Otmarja Preglava, da lahko dolgoročno posojilo za gradnjo hiše, ki mu je bilo odobreno leta 1973, čeprav bo pri nas prenehal z delom, odplačuje z dosedanjimi pogoji.

Sprejme se predlog podjetja Lesna Slovenj Gradec in Tekstilne industrije Otiški vrh — TOZD konfekcije Prevalje in odobri, da do višine 50 % vrednosti stanovanja sodelujemo pri nakupu stanovanj in tako skupno rešujemo stanovanjski problem delavcev z obojestransko zaposlitvijo. S podjetjem Lesna se sklenu dogovor za odkup dveh stanovanj v Slovenjem Gradcu. Skupno odkupljeno stanovanje bomo dodelili družini Stanka Kotnika, zaposlenega v topilnici, in Alojza Pečnika, zaposlenega v mehaničnih obratih, ženi pa sta zaposleni pri Lesni v Slov. Gradcu. S tekstilno industrijo Otiški vrh pa bomo skupno reševali stanovanjski problem Pera Janka, ki je zaposlen v mehaničnih obratih, žena pa v TOZD konfekcije Prevalje.

Lansko leto smo se sporazumno dogovorili, da ukinemo praktična darila za jubilate dela. Namesto teh bi jubilatam v bodoče podeljevali plakete. Z osnutkom plakete, ki je že pripravljen, je bil seznanjen odbor. Po pregledu in že delno izoblikovanem predlogu je bilo zaključeno:

— odbor se s predloženim osnutkom plakete za 10-, 20- in 30-letne jubilate dela strinja; odgovorna služba mora poskrbeti, da bo naročilo za izdelavo čimprej posredovano podjetju, ki jih bo lahko izdelalo; naročilo moramo uskladiti tako, da bodo plakete ob letošnji proglasitvi jubilatov dela že na razpolago.

Odbor je obravnaval tudi druge dospele vloge, ki so se v glavnem nanašale na finančna sredstva, brezplačen odstop betonskega železa in podobno. Večina vlog, razen vloge krajevne organizacije ZB Kotlje, je bila zaradi pomanjkanja finančnih sredstev rešena negativno.

O rešitvi posameznih vlog in sprejetih odločitev obeh odborov so bili prizadeti posebej pismeno obveščeni, obveščene so bile tudi strokovne službe, odgovorne za izvršitev posameznih nalog in sklepov.

-ct

Poletna grafika

Premagovanje odporov pri vsestranski rehabilitaciji alkoholikov

Skupina zdravljenih alkoholikov železarne Ravne bo v septembru imela svojo ustanovno skupščino, ker izpolnjuje vse pogoje za ustanovitev lastnega kluba zdravljenih alkoholikov. Na zadnjem sestanku svojega terapevtskega dela so sprejeli načela dela za premagovanje vseh mogočih odporov pri vsestranski rehabilitaciji. Principec dela so posredovali organi združenja KZA SRS. Njih avtor je strokovni mentor dr. J. Rugelj, katere le delno korigirane posredujemo tudi tistim, ki se srečujejo s problemi te vrste.

Kakšni naj bi bili principi dela KZA!

1. KZA je samostojna terapevtsko-družbena organizacija, ki skrbi edino za rehabilitacijo alkoholikov. Za strokovno in terapevtsko delo so v klubu odgovorni terapevti, v družbenopolitičnem pogledu pa naj se člani kluba udeležujejo v družbenopolitičnih organizacijah kot vsi občani.

2. V klubih lahko delajo samo strokovno usposobljeni terapevti, ki so se dopolnilno izobrazili v okviru programa izobraževanja Združenja KZA Slovenije oziroma KO KZA Jugoslavije.

Premalo educiran terapevt lahko napravi v klubu več škode kot koristi.

3. Kot samostojne terapevtske družbene organizacije lahko klubi koordinirajo delo na območju svoje regije. Za to še ni treba formirati organizacije, ki bi imela status pravne osebe. Mentor regijske koordinacije naj bi bil izkušen terapevt kluba, ki se strokovno udeležuje v Združenju in KO KZA Jugoslavije. Tako so dane možnosti za vsestransko izmenjavo mnenj med tistimi, ki se strokovno ukvarjajo z zdravljenjem alkoholikov. Tovariška izmenjava mnenj pa daje tudi možnosti za korekcijo morebitnih neustreznih stališč in postopkov posameznih terapevtov. Najbolj nevarno je zapiranje v ozek krog, ki omogoča ohranjanje morebitnih deformacij.

Klubi koordinirajo svoje delo tudi z regionalnimi zavodi za sodobno zdravljenje alkoholikov.

Na ta način bomo lahko ohranili enotno dobro pod mentorstvom častnega predsednika KO KZA Jugoslavije prof. dr. V. Hudolina.

4. Poglavitna skrb pa naj bo dvig strokovne ravni dela v klubih.

5. Preko Republiškega koordinacijskega odbora za boj proti alkoholizmu, republiškega komiteja za zdravstveno in socialno varstvo ter drugih zainteresiranih moramo nemudoma ustvariti strokovno bazo za delo klubov in Združenja v skladu z akcijskim programom za boj proti alkoholizmu v Sloveniji.

6. Temeljni princip pri delu KZA pa naj bi bil naslednji: pri svojem terapevtskem delu moramo vztrajati pri čim višjih vendar realnih zahtevah za vsestransko rehabilitacijo zdravljenec na vseh področjih človekovega udeleževanja. Poskrbeti moramo, da nas zdravo jedro rehabilitiranih članov kluba podpre.

Najbolj nevarno za uspeh terapije, s tem pa tudi za usodo zdravljenec je, če terapevt sprejme igro, ki so mu jo vsilili slabo rehabilitirani člani, ta igra pa ustreza samo »suhim alkoholikom«, to je »suhim recidivistom« kot prof. Hudolin imenuje člane kluba z alkoholnim obnašanjem.

7. Zavedati se moramo, da se bomo pri delu srečevali še s hujšimi odpori. »Stranka« alkoholikov in kandidatov za alkoholike, da »zmerne pive« zanemarimo, bo še dolgo bolj številna kot skupine in klubi zdravljenih alkoholikov. Čim bolj bo zdravljenje uspešno, tem bolj se bodo ti počutili ogroženi. In vsak, ki je ogrožen, se pač bori.

Na koncu pa še enkrat, že večkrat izrečena ugotovitev:

1. Zdravljeni alkoholik s svojim obstojem ogroža alkoholike, ker jim ga dajejo za vzgled za zahtevo, da se grede zdraviti. Nevoščljivci so mu, ker živi srečnejše od njih in se vzpenja na družbeni lestevici. Dovolj vzrokov je, da mu nagajajo in da ga čimprej spravijo v recidivo, ker se le tako znebijo neprijetnega zgloda. Če

so alkoholiki med nadrejenimi, potem lahko odpori proti zdravljenemu alkoholiku dobijo zelo rafinirane oblike.

2. Tisti, ki so z alkoholikom grobo ravnali in ga preganjali, preden se je šel zdraviti, imajo do zdravljenca odpor zaradi občutkov krivde.

3. Kadar koli kje kaj proslavljajo tudi popivajo. Pivci v prisotnih zdravljenecih vidijo neprijetne priče svojega obnašanja v alkoholnem opoju.

Navedeni in še nekateri drugi odpori so trajno prisotni. Ni se jim moč povsem izogniti, še manj jih je moč odstraniti. Vsak zdravljeneec jih mora premagovati. To je njegov davek nekdanjemu alkoholizmu. Mora ga plačati, čeprav je včasih krivičen.

Kako naj zdravljeni alkoholiki premagujejo navedene odpore? S pridnostjo, vztrajnostjo, vestnostjo. Če bo zdravljeni alkoholik imel oporo v družini in v klubu, bo lažje vztrajal, saj mu bodo starejši člani kluba lahko povedali, da so tudi sami šli skozi podobne težave.

Tisti, ki vztraja in dosega uspehe pri svoji rehabilitaciji, postaja čedalje bolj samozavesten, okolje ga začne spoštovati in ceniti. Kdor omaga, se pač vključi v armado tisočev neuspešnih in propadlih ljudi. Na današnji stopnji družbenega razvoja lahko samo nekateremu izmed propadajočih res pomagamo. In še dolgo bo tako.

P. s.: Recidivist je človek, ki je nagnjen k temu, da ponovno zagreši kazniva dejanja.

F. K.

TEHNIČNE IZBOLJŠAVE

Silvo Turk in Bogomir Arcet sta rekonstruirala elektrode za EPŽ. Po starem se je držalo elektrode kovalo in stružilo, po novem pa se elektrode odlivajo s celega. Novi sistem je cenejši, ker odpade kovanje in struženje držal, pa tudi odpadki so manjši. Letni prihranek, dosežen z izboljšavo, znaša 235.730 dinarjev. Odbor za očno investicijskih objektov, izume in racionalizacije ju je nagradil z enkratno nagrado 5.385,30 dinarjev.

Skupina iz jeklolivarne v sestavi Silva Turka, Ivana Kosa in Jožeta Mravljaka je iz nerabnih delov izdelala valjčnico in jo montirala med jedrarno in halo jeklolivarne. S tem je odpadlo težko fizično delo pri transportu težkih jeder. Ekonomskega učinka pri tej izboljšavi ni bilo moč ugotoviti. Odbor je nagradil vsakega avtorja s po 500 dinarji.

Jože Šegel iz AOP in Vlado Macur iz razvoja sta na osnovi statističnih metod ugotovila, da bi bilo moč pri nekaterih kvalitetah brez škode zožiti in obenem pomakniti navzdol meje vsebnosti določenih elementov. Njun predlog so v jeklarni realizirali in tako v letu 1974 prihranili za 388.483 dinarjev ferolegur. Sprememba analiznih predpisov se nanaša na kvalitete Č 4320, Č 4570, Č 4751, Č 4835 in ČL 3460. Odbor ju je nagradil z enkratno nagrado 5.857,25 dinarjev.

Strojni vzdrževalci iz valjarne Engelbert Cvetko, Dominik Nabernik, Anton Breznik, Edvard Plazovnik in Ivan Pungartnik so rekonstruirali hidravlični pogon valjčnih obračalcev na težki prog. Mehanizem so z linealov prestavili na tla in s tem preprečili okvare zaradi tresenja. Letni prihranek, dosežen z izboljšavo na račun

zmanjšanja zastojev in zmanjšanja porabe hidravličnega olja, ki je iztekalo pri okvarah znaša 347.925 dinarjev. Odbor jih je nagradil z enkratno nagrado 7.348,70 dinarjev.

Delovodja v centralni delavnici Anton Rus je rekonstruiral gredi ventilatorjev na napustni peči v vzmerni. Zahvaljujoč izboljšavi odpadejo zastoji pri menjavi ležajev na ventilatorjih, ki jih je bilo prej letno 120 ur. To je pomenilo letno 118.200 dinarjev dodatnih stroškov, ki sedaj odpadejo. Odbor je nagradil avtorja z enkratno nagrado 3.328,50 dinarjev.

K. F.

USTANOVILI SMO STANOVANJSKO SKUPNOST

V juliju so na seji zborov delegatov samoupravnih enot za graditev stanovanj za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu in za gospodarjenje s stanovanjskim skladom sprejeli sklep o prenehanju stanovanjskega podjetja Ravne in obenem izvolili samoupravno stanovanjsko skupnost občine Ravne.

Delegati so se seznanili z vsebino samoupravnega sporazuma o kriterijih za delitev, načinu, pogojih in namenu združevanja ter upravljanja prenesenih sredstev in o pravicah ter obveznostih odpravljenega sklada SRS za zidanje stanovanjskih hiš in z vsebino samoupravnega sporazuma o izjemnem posojilu kot obliki družbene pomoči prizadetim zaradi potresa na območju Šmarje pri Jelšah in Šentjur pri Celju.

Dogovorili so se, da v najkrajšem času imenujejo komisijo, ki bi začela pripravljati predloge statuta samoupravnih enot, poslovniške, pravilniške in druge akte, ki so potrebni za delovanje skupščinskih in drugih organov.

Na predlog koordinacijske in volilne komisije so delegati skupščine SRS soglasno izvolili individualne in kolektivne organe skupščine: za predsednika skupščine Pavla Kovača iz rudnika Mežica, za njegovega namestnika Milana Tuška iz železarne Ravne.

Izvršilni odbor skupščine SSS pa tvorijo: Alfonz Polajner, Herman Vehovar, Dorica Kovač, Franc Jelen, Silvester Konečnik, Marjan Berčič, Ivan Horvat.

Več o delu samoupravne stanovanjske skupnosti bomo poročali v eni izmed naslednjih števil.

Z. S.

POTRDILA O ŠOLANJU

Po zakonu o družbenem varstvu otrok, statuta skupnosti zdravstvenega zavarovanja in internih predpisov imajo otroci pravico do otroškega dodatka, zdravstvenega varstva in regresa za letni dopust do 15. leta starosti, starejši otroci pa le, če se šolajo.

Zaradi tega morajo tudi letos kot vsako leto upravičenci predložiti socialni službi potrdila o šolanju za šolsko leto 1975/76 za vse otroke, ki so že dopolnili 15. leto starosti oziroma so rojeni do avgusta 1961 in bodo v šolskem letu 1975/76 izpolnili 15 let.

Za osnovno in srednje šole naj predložijo potrdila najkasneje do 20. septembra, za študente pa v začetku oktobra. Za vsa

jence prvega letnika se predloži tudi va-
jenska pogodba.

Opozarjamo vse delavce, da od 1. sep-
tembra dalje za otroke stare nad 15 let,
za študente pa od 1. oktobra dalje, ne bodo
sprejeli otroškega dodatka in regresa za
letni dopust, če ne bodo predložili potrdila
o šolanju.

Za tiste otroke, ki so junija, julija ali
avgusta 1975 zaključili šolanje, naj upra-
vičenci sporočijo datum zaposlitve, da bo
pravočasno izdana odločba o spremembi
pravice do otroškega dodatka.

Sporočamo vsem delavcem, da se v le-
tu 1975 štipendije in vajeniške nagrade ne
štejejo v skupni dohodek gospodinjstva.

F. K.

UPORABA GORLJIVIH PLINOV

Več kot 150 let je že preteklo, odkar so v
Londonu pričeli za cestno razsvetlavo upo-
rabljati premogov plin, ki ga je pa pozneje
izpodrinila elektrika. Danes precej plina upo-
rabljamo v gospodinjstvu bodisi zaradi cene-
nosti ali zaradi hitro dosežene visoke tempe-
rature.

Kakšen je pravzaprav plin, ki ga danes
potrošnik največ uporablja? Butan je plin
brez posebnega vonja, ki se pri $-0,5^{\circ}\text{C}$ ute-
kočini. Po kemičnem sestavu je ogljikov vo-
dik. Propan pa se utekočini šele pri -42°C .
Je soroden butanu, le da ima drugačno mo-
lekularno sestavo. Mešanico butan — propan
polnijo v jeklenke (običajno po 10 kg neto),
ki jih brez posebnih težav zvežemo s kuhl-
nikom ali plinsko pečjo. To omogoča upora-
bo v vsakem gospodinjstvu, medtem ko mo-
rajo za premogov plin napeljati do potrošni-
kov cevi. Zato lahko danes uporabljajo butan
celo v planinskih kočah, na kar bi sicer za-

Prijetni spomini

radi velike oddaljenosti od plinarn ne mogli
niti misliti.

Seveda je največja nevarnost gorljivih pli-
nov njihova eksplozivnost. Kadar je npr. me-
šanica 5 delov butana in 95 delov zraka, na-
stane v dotiku s plamenom, iskro ali razbe-
ljeno kovino takoj eksplozija z močnim učin-
kom. Zato moramo zmeraj paziti, da nam
nikjer ne uhaja plin. Običajno uhaja plin na
stikališču, če so prirobnice slabo pritegnjene,
s slabim tesnilom ali celo tudi brez njega.
Tudi gumijaste cevi postanejo sčasoma trde
in prepuščajo plin. Zato ni odveč opozorilo,
da se mora tesnilo menjati pri vsaki novi
montaži jeklenke, gumijasta cev pa vsako
leto.

Mešanici butan — propan, ki sicer nima
posebnega vonja, primešajo posebne snovi, ki
nam omogočajo, da uhajajoči plin zaduha-
mo. Seveda pa lahko tudi s sluhom ugotovi-
mo, če plin pušča. Nevarno bi bilo ugotavi-
ljati puščanje s plamenom, kar danes mnogi
delajo. Bolj varno in strokovno je, da sum-

ljiva mesta namažemo z milnico, ker tvori
uhajajoči plin mehurčke.

Danes pa so plinski štedilniki že tako iz-
popolnjeni, da so precej varni, posebno gle-
de gorilnikov itd. A kljub temu človek niko-
li ne ve, kaj se lahko zgodi. Zato si zapom-
nimo, da je lastna previdnost zmeraj največ-
ja varnost.

Kaj narediti, če zapazimo v prostoru uha-
jajoči plin? Čim hitreje moramo odpreti okno
in vrata, tako da nastane preprih. Prostor
moramo dobro prezračiti, v tem času pa ni-
kakor ne smemo prižigati vžigalic ali vklap-
ljati kakršnokoli stikalo. Potem je treba
nemudoma obvestiti pristojen servis, da odpra-
vi napako. Nasploh pa je v zimskih mesecih
treba večkrat prezračiti prostore, v katerih
se uporablja butan.

Če bomo torej pazljivi in se ravnali po
vseh predpisih, bo tudi ogrevanje in kuha-
nje s plinom varno.

F. Rotar

Gibanje bolniških izostankov

puštu kar 107 delavcev ali 25,90%. Skupno
so izostali v juliju 869,5 delovnih dni zaradi
bolezni ali povprečno 8 delovnih dni posame-
zni delavec. To je nedvomno veliko in je to
poleg rednih dopustov, katerih je v juliju
veliko, povzročilo motnje v proizvodnji.

Takoj za livarno je bila valjarna z 8,05%
izostankov zaradi bolezni, to je 598,5 delov-
nih dni. Med 323 zaposlenimi je bilo v ju-

liju na bolniškem dopustu 84 delavcev po-
prečno 7 delovnih dni.

Na tretjem mestu je topilnica s 7,75% iz-
ostankov zaradi bolezni ali 494 delovnih dni.

Med 277 zaposlenimi je bilo na bolniškem
dopustu v juliju 79 delavcev povprečno 6
delovnih dni, kar je za obrat, kjer se dela na
4 izmene, zelo veliko (prosti dnevi niso
všteti).

IZGUBLJENI DNEVI PO VZROKIH

Mes.	Do 30 dni	Nad 30 dni	Skupaj	Bolezen, nesr., porod
I.	3,53	1,80	5,33	6,06
II.	3,11	1,81	4,92	5,73
III.	3,43	1,75	5,18	6,09
IV.	2,79	1,68	4,47	5,42
V.	2,92	1,84	4,76	5,78
VI.	2,81	1,36	4,17	5,87
VII.	3,06	1,65	4,71	5,77

Iz podatkov ni razvidno posebnih odstopanj
med meseci. Po podatkih sodeč je stalež bol-
nih kar umirjen. Če pa pregledamo posame-
zne obrate je situacija drugačna. Posamezni
obrati, posebej v TOZD I, zelo izstopajo, zla-
sti v mesecu juliju.

Mes.	Skupaj želez.	TOZD I.	TOZD II.	TOZD III.	Ostali
I.	6,06	7,43	7,27	9,85	4,42
II.	5,75	7,34	6,22	8,93	4,19
III.	6,09	7,68	7,11	8,04	4,36
IV.	5,42	6,51	6,45	8,19	4,08
V.	5,78	6,82	7,05	10,12	4,42
VI.	5,87	6,93	7,55	9,43	4,31
VII.	5,77	7,78	6,14	10,07	4,05

TOZD I. v juliju izstopa pri izostankih, če
ne upoštevamo TROJA, kar vsakor otežkoča
proizvodnjo. Posebno pa pri izostankih za-
radi bolezni prednjači livarna. Tu je bilo v
juliju celo 9,17% izostankov zaradi bolezni.
Med 412 zaposlenimi je bilo na bolniškem do-

Mes.	Bolezen	Del. nesr.	Nesr. izv.	Nega bol.	Sprem.	Nosečn.	Skupaj
I.	3379	662,5	728,5	270	19	699	5758
II.	3057,5	560	862	176	12	770	5437,5
III.	3170,5	580	1022,5	129	10	858,5	5770,5
IV.	2788,5	474	852	101,5	16	903	5135
V.	2758,5	503,5	1088,5	162	8	974	5494,5
VI.	2924	476	1028,5	162	17	814,5	5422
VII.	2746,5	546	1088,5	116	7	791,5	5295,5

V analizi smo nadalje ugotovili, da je naj-
več izostankov zaradi bolezni, na drugem
mestu so nesreče izven dela. Sledijo nesreče
pri delu. Izpustili smo izostanke zaradi po-
roda.

V analizi je bilo nadalje ugotovljeno, da v
precejšnji meri povečujejo stalež bolnih de-
lavci, ki jim je bolezen oziroma nesreča za-
pustila posledice in niso sposobni več oprav-
ljati svojega dela. Druga primerna dela
preostali psihofizični sposobnosti pa ne naj-
dejo, zato pa se jim stalež vleče mesece, če-
prav bi bili zmogni delati drugo delo.

Obrati se takih delavcev branijo in jih no-
čejo sprejeti nazaj na delo z izgovorom, da

nimajo primerne dela. Tako ponašanje
obratov pa ne ustreza družbeno humanitar-
nim odnosom ne do posameznika, ki je s tem
prizadet kakor ne do družbe, ki nosi breme.
Zaradi tega je nujno, da se takim odnosom
izognemo, da se delavca takoj ko je sposo-
ben za delo odjavi iz staleža bolnih in se ga
prepusti obratu na njihove stroške, ker le
tako bodo našli zanj delo, da si bo lahko
svojo plačo prislužil sam s svojim delom.
Delovna mesta pa bodo morali bolj kot do
zdaj prilagoditi delovnim sposobnostim de-
lavcev, kar do sedaj skoraj ni bil primer.

F. K.

KULTURNA KRONIKA

O SREDNJEROČNI USMERITVI KULTURE V NAŠI OBČINI

Že več mesecev teče akcija za sestavo srednjeročnega programa kulture na nivoju republike in občin. Praviloma bi moral nastajati tak program na osnovi programov, ki bi jih naredile krajevne skupnosti v dogovoru s svojimi kulturno prosvetnimi društvi. Žal pri dosedanjem delu ni bilo opaziti iniciative od spodaj, ki bi edino ustrezala duhu nove družbene ureditve. Še zmeraj se zanašamo na kabinet-ske projekte in formalistično glasovanje o njih. Kdaj bomo dočakali, da se bomo na zborih krajanov prav tako resno pogovarjali o kulturi, kot smo se navajeni pogovarjati o mostovih in zelenicah!

Kulturna dejavnost se bo morala v naslednjem obdobju bistveno obrniti k novim nalogam. Predvsem se bo morala ukvarjati z mlado generacijo, ki je bila doslej velikokrat prepuščena cestni stihiji. Manj prirediteljske vne, manj paše za oči, a veliko več prizadevanj za splošno kulturnost ljudi in okolja v naši občini. Kultura mora postati — vsaj tako kot čisto okolje — vsakdanja misel in skrb vsakega občana, ne glede na izobrazbo, starost in poklic.

Naslednji element novo zastavljene kulturne politike bo skrb za tista področja, ki imajo na človeka največji vpliv. To je prav gotovo najprej film. Gnojnice podzemlja in podivjane spolnosti se moramo postaviti po robu s tem, da bomo gledalce (to pa so spet predvsem mladi ljudje) usposobili za kritični odnos do vsake predstave in za večjo idejno-estetsko izbirčnost. Posredno bo moralo to pripeljati tudi do drugačnega izbora predvajanih filmov.

Večji poudarek bomo morali dati pokrivanju celotnega področja, tudi najbolj odročnih predelov z možnostmi kulturnega osveščanja in kulturnoumetniškega udejstvovanja. Tudi za ta cilj se bodo morale bistveno bolj angažirati krajevne skupnosti in krajevne organizacije Socialistične zveze. Le-te nosijo tudi odgovornost za kadiranje v društvih, ki je bilo že več let precej zanemarjeno.

Upati je, da se bo vsaj v poslednji fazi oblikovanja srednjeročnega načrta kulture vključil v delo širši krog občanov in še posebej družbenopolitičnih delavcev!

Vinko Ošlak

SLIKARSKA KOLONIJA RAVNE 75

Kljub poletju, ko rade tudi boginje (muze) umetnosti počivajo, se je kulturnih dogodkov zadosti nabralo.

Najbolj »železarniška« je že tradicionalna slikarska kolonija.

Verjetno je malokomu znano, da bomo oktobra praznovali 30 let, kar so se slikarji prvič zbrali v taki koloniji. To je bil tenak posluh proletarske revolucionarnosti, zavest, da delavski razred prevzema iniciativo za kulturno dediščino in kulturno rast.

Ta kulturna angažiranost, ki se je kazala pri odločilni besedi ob rojstvu gimnazije, ob patronatu študijske knjižnice, skrbi za

delavski muzej itd. ... je še vedno živa in bi bilo prav o njej obsežnejše pisati.

Značilnost letošnje slikarske kolonije je tudi v tem, da so sodelovali na njej študenti akademije, ki se tako učinkoviteje povezujejo z življenjem in laže ohranjajo ustvarjalno svežino in moč ob včasih prav dekadentnih vplivih.

Zanimivost letošnje kolonije je še v tem, da bomo mladi slikarji grafično opremili novo upravno zgradbo železarne.

Letos so bili tu naslednji akademski slikarji: Bojan Golija, Franc Curk, (Ludvik Pandur), Zlatko Zei. Zei praznuje ob enem tridesetletnico, saj je sodeloval že v prvi koloniji.

Študentje akademije pa so bili: Jasna Kozar, Stana Sluga, Rado Jerič in Branimir David Kusik.

Uspehe letošnje slikarske kolonije si bomo lahko ogledali na skupni razstavi v likovnem salonu od 25. novembra do 8. decembra 1975.

FORMA VIVA

Spet je bila na Ravnah forma viva. Na njej so sodelovali umetniki: Hadži Boškovič Petar iz Skopja, Yuki Oyanagi iz Japonske, iz Danske je bil Jørgen Haugen Sørensen, Getulio Alviani pa je prišel iz Italije.

Tako se je kraj znova obogatil s skulpturami iz jekla in železa.

NAŠA 30. POMLAD V SVOBODI

Kramljali smo že o žetvi in razmišljanjih ravnanskega godbenika. Spoznali smo njegovo problematiko, želje in zastavljene cilje. Morda bi sedaj kazalo spregovoriti o uresničitvi teh nalog in vtisih, ki so nujen spremljevalec vsakega dela in doživetij. Seveda so vtisi različni, kot je raznolika delovna vnema posameznih godbenikov, vendar imamo »gorečneži« le mnogo kaj skupnega.

Že proti koncu lanskega leta smo se zavedali, da nas čaka veliko dela — precej več kot leta nazaj. Temu primerno smo se tudi pripravljali, saj so bili na »pultu« kar trije programi hkrati, ki jih je bilo treba preleteti v dokaj kratkem razdobju. Nujno so sledile dodatne vaje, z njimi večji čut odgovornosti in obremenitev, ki je že začela brenkati po našem živčnem sistemu. Je pač tako, da se od godbe našega kova pričakuje nekaj več, včasih celo nemogoče, kar se na koncu vendarle pokaže kot mogoče. Seveda ob tem malo kdo vpraša, kako je bilo to ali ono sploh mogoče izpeljati.

Prvomajska budnica je doživetje zase. Za starejše in mlajše je to praznik s svojstvenim pečatom.

Iz leta v leto je »delokrog« večji! Dobja vas, Janeče, Trg, Čečovje, Javornik, Šance in Kotlje so povezane z lepim številom kilometrov, tako da je avtobus postal že nujna potreba, če hočemo obresti vse v enem dopoldnevu. Tu in tam slišimo pripombe, da v to in ono ulico nismo zavili, da smo se ponekod premalo časa zadržali in še kaj. Vsega tega se dobro zavedamo, vendar vseh želja ne moremo izpolniti, ker bi

se kaj lahko zgodilo, da bi ponekod morali namesto budnice zaigrati serenado o mesečini.

Televizijsko snemanje je bilo za nas povsem nekaj novega in pričakovali smo ga z mešanimi občutki. Strah nas je bilo tonskega snemanja, kajti mikrofoni sliši tudi takšne napake, ki jih uho po navadi ne zaznava. Snemalna ekipa tudi ni brez posluha in že si lahko predstavljamo, kakšna živčna vojska je ovekovečenje na magnetofonski trak.

Zvok smo torej le uspešno (menda celo zelo uspešno) posneli v našem akustično in funkcionalno zelo lepo urejenem domu. Slika pa dan kasneje v hali nove mehanične delavnice. Ugotovili smo, da je markiranje dokaj težko opravilo, saj je trajalo dobrih pet ur, pred objektivom kamere pa smo imeli skoraj večje spoštovanje kot pred mikrofonom. Za 1. maj ste nas videli žive in na zaslonih.

Proslava na Poljani nam je prinesla mnogo dela, vendar lahko rečemo, da smo jo z zbori in recitatorji dobro opravili. Dan pred samo proslavo je moral naš dirigent presedeti kar 14 ur, da je pretransponiral kompletno partituro in parte pesmi, ker je bila moškimi zborom spremljava prenizko notirana. Je pač tako, da se včasih kljub lepemu številu sestankov ne pogovorimo o vsem, ker je samo po sebi umevno, da »peli in igrali bodo pa že«. Tukaj ni mišljena Poljana, kjer je bil tudi kulturni program dobro premišljen in naštudiran, mislil sem na lepo število drugih proslav. Kulturni del kake proslave ni tekmovanje v streljanju na glinaste golobe, kjer posameznik zadene ali pa ne. V zboru ali orkestru lahko posameznik pokvari uspeh stotim in ne samo samemu sebi. Popravkov ni! Kar je je, kajti »kiksa« ni mogoče potegniti za rep in povleči nazaj v instrument.

Radenthein je bil naš gostitelj 24. in 25. maja. Med vrhove stisnjen rudarski kraj magnezita leži nekaj kilometrov od Špitala ob Dravi. Ni novost, da si je treba onstran meje zajtrk, kosilo in večerjo zaslužiti z dvema koncertoma, ki morata biti tehtnejša od prisluženih porcij. Gostiteljem tega pač ne štejemo v zlo, saj niso krivi, da imamo razširjene želodčne stene, ki pospravijo nekaj več, kot prakticira tamkajšnji jedilnik.

Slabi dve uri po prihodu smo že imeli večerni koncert. V lepi in akustični koncertni dvorani je bilo okrog 300 poslušalcev, ki so naše izvajanje zelo lepo sprejeli. Igrali smo štiri skladbe težjega značaja, kot se pač za takšen koncert spodobi. V drugem delu koncertnega večera nas je domača godba pozdravila s Slovansko rapsodijo št. 2 in še petimi krajšimi deli. Naslednji dan smo imeli še daljši promenadni koncert, ki ga je pripravil in dirigiral Lojze Lipovnik. Skladbe so bile namenu primerne, torej lažjega značaja, kar pa ne pomeni, da so tudi za izvedbo take.

Ob povratku smo se ustavili še v Pliberku, kjer smo sodelovali na slavnostnem zborovanju Koroških Slovencev. Torej trije nastopi v dveh dneh.

Drugo srečanje godb slovenskih železarn je bilo tokrat 7. junija na Ravnah oziroma na Rimskem vrelcu. Po že več športnih srečanjih smo prišli na vrsto tudi godbeniki. Takšno odločitev merodajnih lah-

ko samo pozdravimo, sploh pa letos, ko je bila organizacija brezhibna.

Svojestveno sliko je dala povorka godb od gimnazije do Trga, ko smo z Jeseničani in Štorčani vso pot igrali in s tem napovedali godbeni praznik slovenskih železarjev. Tudi popoldanski koncert vseh treh godb je bil dobro obiskan, saj se je na Rimskem vrelcu zbralo lepo število poslušalcev, ki so slišali dobro pripravljene programe vseh zvrsti. Za konec smo skupaj odigrali Učakarjevo Partizansko pod vodstvom Jožka Hermana.

Pravo presenečenje je bila obdaritev najmlajših in najstarejših godbenikov. Najmlajši na sploh je naš Samo Dornik, najstarejši pri nas pa Pavli Arnold. Obema je generalni direktor tov. Klančnik izročil knjižna darila. Enemu za vzpodbudo, drugemu pa kot priznanje za dolgoletno delo. Enako je bilo pri drugih dveh godbah.

Takšna izredna pozornost nas je kajpak

zelo presenetila, predvsem pa obdarovance, saj jih je nekaj imelo rosne oči.

Kljub dokajšnji obremenitvi nam je uspelo pripraviti še **dva promenadna koncerta**. Prvega je 8. maja dirigiral Lojze Lipovnik, drugega pa na predvečer dneva borca Jožko Herman.

Kljub že bogati sezoni, saj smo imeli kar osem nastopov, nisem navedel še proslave ob 30. obletnici naše gimnazije, sodelovanja ob sprejemu štafete in otvoritvi ceste v Črneče, pa še veliko število pogrebov. Zastavljene cilje smo torej v celoti uresničili, celo preseglji in mirno smo lahko nastopili poletne počitnice. Kar se da dostojno in kvalitetno smo sodelovali na proslavah tridesetih let svobode. V jeseni bo tudi naših trideset let delovanja v svobodi in ravno toliko let Jožka Hermana med nami. Vsa naša rast in delo sta z njim neločljivo povezani.

Ivan Gradišek

ŠPORTNE VESTI

S STRANSKEGA TIRA DO ZMAGE

Pred nekaj meseci smo v Fužinarju objavili intervju z mlado atletinjo Koroškega atletskega kluba, dijakinjo ravenske gimnazije Nada Šober in z njenim trenerjem prof. Jankom Kotnikom. Takrat Nada ni bila preveč zgovorna in niti ni vedela, kako bo z njeno športno kariero, kajti poškodba noge ji je vzela veliko volje in če ji ne bi v tistih kriznih trenutkih stal ob strani trener Janko Kotnik, Nada najbrž danes ne bi bila članska republiška prvakinja v teku na 800 m.

Letošnje poletje skorajda ni bilo dneva, ko se zdaj 18-letna četrtošolka gimnazije ne bi pripeljala z avtobusom z Mute, kjer je doma, in se na atletski stezi DTK pripravljala na tekmovalna skupaj z drugimi člani KAK. Zastrupljena z atletiko, navezana na prijatelje, s katerimi preteče kilometre in kilometre, precej bolj samozavestna in vedra je ves čas pridno izpolnjevala ukaze trenerja. Trije meseci skrbnih priprav in odrekanja so bili za njo, ko je potem v začetku avgusta na članskem republiškem prvenstvu v Ljubljani, na stadionu za Bežigradom, premagala dosedanjo prvakinjo Celjanko Danico Urankar.

»Šobrova — nov up«... »presenečenje prvenstva...« so pisali časnikarji po Nadini zmagi. »Nisem vedela ali naj se smejim ali jočem. Na cilju sem bila sama vse preveč presenečena«, je nekaj tednov po prvenstvu povedala nova prvakinja, ki se je z vso vnemo že pripravljala na mladinsko republiško prvenstvo.

»Zadnje leto sem mladinka in na prvenstvu se bom pomerila s konkurentko iz Velenja Andrejo Šverc. Najvažnejše tekmovalje pa bo zame 29. septembra v Skopju. To bo tekmovalje za pokal republike in konkurenca bo močna. Če mi ne bo nagajala stara poškodba in bo šlo vse po načrtih, potem imam precej možnosti, da na tem tekmovalju tečem osebni rekord na 400 in 800 m.«

Na nekaterih pomembnejših tekmovaljih Nada zaradi poškodbe ni nastopila. Na nekaterih pa bi bila lahko tekmovala, vendar ni. Zakaj?

»Od 15. junija naprej sem trenirala. Sprava bolj malo, potem pa, ko je bilo z nogo vse v redu, povsem normalno. Cele počitnice sem bila doma in trenirala. Upala

Nada Šober — slovenski up na 800 m

sem, da me bo trener mladinske reprezentance Dane Korica uvrstil v reprezentanco za mladinsko evropsko prvenstvo. Pa me ni. Na članskih balkanskih igrah bi namreč morala doseči predpisano normo in osvojiti katero od kolajn. Na članske balkanske igre pa nisem odpotovala zato, ker me v reprezentanco ni dal trener članov Krešimir Račić, ki je spisek udeležencev sestavil tri tedne prej. Ker je na prvenstvu posameznic v Sarajevu zmagala Urankarjeva, je na igre odpotovala ona. Marsikaj se zgodi, pa se navadiš. Navsezadnje so tudi take slabe izkušnje za nekaj le dobre...« je komentirala Nada, ki vseeno ni mogla skriti razočaranja. Hip nato pa je že bolj vedro nadaljevala: »Zdaj treniram vsak dan, septembra pa, če se bo le dalo

urediti v šoli, bom začela dvakrat na dan. Doma mi ne delajo težav. Tudi prej mi jih niso, le mami včasih ni bilo prav, ker nisem imela urejene prehrane, kadar sem zaradi treninga ostala po ves dan na Ravnah. Oba, oče in mama sta vesela, če dobro tečem in še posebej, če zmagam. Ja, ko sem po treh mesecih presledka spet začela trenirati, je bilo hudo. Ne vem kako bi bilo, če mi ne bi trener ves čas stal ob strani in me vzpodbujal. Videla sem, kako gredo kolegice z rezultati naprej, jaz pa sem bila na nuli. Vse sem morala začeti znova. Na srečo so tudi odnosi v klubu takšni kot le malo kje. Ne poznamo zavisti in ko sem bila najbolj obupana, so mi pomagali kolegi in me vzpodbujali.«

Nada Šober zdaj ne obupuje več, ni več na nuli. Dosegla je v kratkem času s trdim delom to, česar tako hitro vendarle še sama ni pričakovala, čeprav ji je trener Kotnik pred prvenstvom povedal, kaj je sposobna doseči. Da si je v letu dni mlada atletinja nabrala že nekaj izkušenj in da je postala tudi precej bolj samostojna, pove tudi dejstvo, da je takrat, ko je tekla republiškem naslovu naproti, bila v Ljubljani brez trenerja prof. Janka Kotnika. On je bil ravno v tem času namreč na morju in je za uspeh svoje varovanke izvedel šele po radiu in iz časopisov. Tudi zadnji treningi pred prvenstvom so potekali brez trenerja. Atleti KAK so se na tekmovalje namreč pripravljali po načrtu treningov, ki ga je še pred odhodom na počitnice pripravil njihov trener. »Saj smo prav tako pridno trenirali kot sicer, vendar le ni bilo tako kot če je z nami trener. Že občutek, da nekdo ves čas bdi nad tabo, je drugačen kot če si sam,« je povedala Nada. »Mislim, da se je razen mene najbolj razveselil uspeha prav trener, ki mi je čestital teden dni kasneje, ko je prišel z morja. Veseli so bili tudi doma in vsi v ekipi.« Ne, Nada še veliko več je bilo veselih tvojega uspeha!

V športu ni počitka in še posebej ne, če želiš doseči dobre tekmovalne rezultate. Tega se Nada zaveda. Da je tudi precej samokritična, povedo njene besede: »Na treningu vedno grem že takoj na začetku na vse. Ne znam si vselej razporediti moči, recimo da bi tekla z neko rezervo, tako 70 ali 80 odstotno, da bi tekla. Zato se mi dogaja, da grem prvič najbolje, v naslednjih tekah pa mi zmanjkuje moči in seveda dosežem temu primeren čas.«

Kdo so tekmičice naše najboljše atletinje? »V Sloveniji sta moji najnevarnejši konkurentki Mariborčanka Breda Pregar in Velenjčanka Andreja Šverc, v državni merilu pa Zora Tomičič iz Čuprije. Zora je še mladinka, vendar je že stalna članica državne članske reprezentance.«

M. MATVOZ

NAMIZNI TENIS 1974/75

Pretečena sezona je brez dvoma ena izmed najuspešnejših v zgodovini namiznega tenisa na Ravnah, saj je bil NTK Fužinar na podlagi zbranih točk v vseh tekmovalnih kategorijah drugi najuspešnejši klub v Sloveniji. Za nedosegljivo Olimpijo, ki je v skupnem seštevku točk daleč pred vsemi, je drugo mesto Ravenčank in Ravenčanov zares dominanten dosežek.

Pa pogledjmo seštevke točk 10 najbolje od 40 uvrščenih klubov v pretečni sezoni:

1. Olimpija (Lj) 7206, 2. Fužinar (R) 4035, 3. Sobota (M.S.) 3581, 4. Maribor (Mb) 2603,

5. Ilirija (Lj) 1922, 6. Triglav (Kr) 1628, 7. Lendava (Le) 1109, 8. Kemičar (Hr) 915, 9. Kajuh Lj) 600, 10. Sava (Kr) 522.

Velika premoč Olimpije je v veliki meri posledica izenačenosti vseh kategorij, predvsem pa rezultat dela dveh profesionalnih trenerjev, ki se jima bo letos priključil še tretji. Na Ravnah o taki organizaciji treniranja zaenkrat lahko le razmišljamo vzporedno s prehodom na celodnevno šolanje, ki bo prav v organiziranju vadbe mladih športnikov zahteval nove, kvalitetnejše prijeme. Upoštevač nekatere neizkoriščene priložnosti, ki so bile posledica predvsem subjektivnih okoliščin, bi bile uvrstitve v vseh kategorijah lahko tudi boljše in tako tudi končni zbir točk večji. Primerjalno pa lahko ugotovimo, da je klub v pretečeni sezoni v skoraj vseh kategorijah napravil korak naprej.

Člani

1973/74		1974/75	
točke	mesto	točke	mesto
23	12.	85	10.

Ekipo: napredek predvsem v zbiru točk, ki so jih dobili za 6. mesto v republiški ligi in uspešen nastop mladih na Kajuhovem memorialu.

Posamezno: ni uvrstitev, ker so na turnirjih nastopali le pionirji in mladinec, ki pa jim še manjka prodornosti za uspehe v članski konkurenci.

Članice

1973/74		1974/75	
točke	mesto	točke	mesto
112	3.	225	2.—3.

Ekipo: napredek v zbiru točk in izenačenju z zveznim ligašem Triglavom, ki pa je v medsebojnem dvoboju za pokal zmagal. V obeh sezonah so bile republiške prvakinje (brez Olimpije in Triglava, ki nastopata v I. zvezni ligi) in se za sezono 1974/75 na kvalifikacijah tudi uvrstile v I. zvezno ligo, kjer pa zaradi objektivnih problemov niso nastopile. Po končanem prvenstvu 1974/75 pa so pravico do nastopa na kvalifikacijah prepustile drugo uvrščeni Iliriji.

V januarju 1975 so dosegle tudi izreden mednarodni uspeh, saj so osvojile Panonija pokal v Gradcu.

Posamezno: Štrucova in Režonjeva sta se prebili v prvo deseterico članic (6. in 9. mesto), velik skok pa je napravila tudi Černovškova na 13. mestu.

Mladinci

Ekipo: so popravili svojo uvrstitev in pristali na 11. mestu. Najboljšo uvrstitev so si priborili na Kajuhovem memorialu, ko so se uvrstili na 3.—4. mesto.

Posamezno: velja ista ugotovitev, kot pri članih posamezno.

Mladinke

1973/74		1974/75	
točke	mesto	točke	mesto
260	2.	298	1.

Ekipo: Najdragocenejša je vsekakor zmagala na republiškem prvenstvu, kjer so prva, druga in tretja ekipa skupaj z Olimpijo tvorile finalno skupino. Četrto mesto na državnem ekipnem prvenstvu, predvsem pa 2. mesto na zveznem turnirju pa tudi nekaj večljata.

Posamezno: Pet fužinark med prvo deseterico res ni od muh, vendar je škoda, da se je Štrucovi, republiški prvakinji, izmuznil naslov najboljšje v skupnem seštevku le za borih 7 točk, tako da so se naše uvrstile na 3. (Štrucova), 5. (Režonjeva), 7. (Černovškova), 8. (Ačkova) in 9. mesto (Sovičeva). Štrucova in Režonjeva zapuščata mladinsko kategorijo, zato bodo predvsem preostale tri morale braniti priborjeno.

Pionirji

1973/74		1974/75	
točke	mesto	točke	mesto
74	7.	124	6.

Ekipo: Napredek v igri je dejansko večji kot kažejo uvrstitve. Realno je pričakovane boljše rezultate in uvrstitve prav v sezoni 1975/76 in 1976/77.

Posamezno: Četvorka Leš, Pavič, Janežič in Ginter je potencial, ki mora predstavljati prihodnjo, uspešno generacijo ravenskega moškega namiznega tenisa. Uvrstitve med drugo polovico dvajseterice pionirjev v Sloveniji v pretekli sezoni (mimogrede povedano: slovenski pionirji so najboljši v državi) ni ne vem kakšen uspeh, vendar pa obveza za preselitev med prvo deseterico v sezoni 1975/76.

Pionirke

1973/74		1974/75	
točke	mesto	točke	mesto
205	1.	225	2.

Ekipo: Prva ekipa ni v republiki izgubila nobenega srečanja, vendar je zaradi neudeležbe na zveznih tekmovanjih druga v Slo-

Pokal za 2. mesto

veniji. Velik uspeh si je ekipa priborila na državnem prvenstvu z uvrstitvijo na 3. mesto (izločila jih je šele ekipa Obiliča na čelu z državno in evropsko pionirsko prvakinjo Perkučinovo). Kljub temu, da Černovškova v prihodnji sezoni ne bo več pionirka, bodo Ravenčanke obdržale primat v Sloveniji. Za potrjevanje napredka pa bo potrebno sodelovanje na zveznih turnirjih podkrepljeno z rezultati večje vrednosti.

Posamezno: Cela vrsta imen: Černovšek (2.), Ačko (3.), Logar (6.), Šavc (7.), Horvat (8.), Trbižan (9.), Arcet (13). na republiški rang listi daje garancijo, da še ne bo usahnila tradicija ženskega kvalitetnega namiznega tenisa na Ravnah. Velika izenačenost igralcev je še večji porok za to trditev. Uvrstitev Černovškove in Ačkove med 8 najboljših pionirk v državi pa tudi ni šala in bodo take in še boljše uvrstitve morale biti dokaz za afirmacijo na zvezni ravni.

Na podlagi uvrstitev, doseženih rezultatov in na koncu sezone dokazane celovitosti, lahko trdimo, da je namizni tenis na Ravnah v neprekinjenem vzponu. Vztrajno delo trenerjev: Gutenbergerja, Jamška, Pandeva, Plešaja in ponovna vključitev Bavčeva mora v urejenih razmerah v klubu, predvsem v prihodnjih dveh sezonah potrditi sedanji vzpon, predvsem pa nadaljnjo utrditev namiznega tenisa na Ravnah.

REKORDERKA Z 12 LETI

Sedmošolka je, stara 12 let, učenka na ravenski osnovni šoli Prežihovega Voranca. 19 mesecev stara je prvič stopila na smučke, komaj štiriletna pa se je na morju že neustrašno potapljala v vodo in se naučila plavati. S šestimi leti je pri Fuži-

narju začela bolj zares smučati, leto pozneje pa še plavati. Pozimi smučanje, od pomladi naprej pa plavanje. Dve, ne, tri leta tako. Tehtanje med plavanjem in smučanjem, dokler ni pretehtalo plavanje. In ob koncu plavalne sezone letos 13 državnih in 25 republiških rekordov, pa nič koliko zmag in trofej z domačih in tujih tekem — to je bilanca kratke tekmovale kariere pionirke Maje Rodič, plavalke PK Fužinar.

Tvoja prva tekma?

1970. leta sem prvič nastopila na klubskem prvenstvu. Kmalu nato sem tekmovala že na dvoboju z Wolfsbergom in zmagala na 25 m prsno.

Trenirala si plavanje in smučanje, zakaj si se odločila za plavanje?

Zaradi boljših rezultatov sem se odločila za plavanje. Smučam pa še, a samo za rekreacijo.

Kdo te je navdušil za šport?

Za smučanje oči, za plavanje pa nekaj oči, nekaj pa v šoli. V drugem razredu smo imeli pregledne tekme. Od takrat naprej tudi treniram.

Pa smučanje? Ti je kaj žal, da nisi smučarka?

Ja, malo mi je žal za smučanjem. Tolaži me to, da imam kot plavalka veliko tekem.

Kdaj si dosegla prve pomembnejše rezultate?

Leto, dve nazaj. Sicer pa sem bila najbolj presenečena nad prvo zmago v Genovi pred štirimi leti. Prve rekorde pa sem dosegla že leta 1971 v svoji skupini (v konkurenci mlajših pionirk skupine B op. p.).

Tudi tvoj leto dni starejši brat je plavalec. Ali kaj tekmujeta, kdo je boljši?

Zaradi rezultatov sva se s Tomažem ves čas dajala. Lani je bil boljši on, letos jaz. Oba sva istočasno začela trenirati pri Fužinarju.

Katero tekmovanje ti je najbolj ostalo v spominu?

Ne vem, na vsaki tekmi se kaj zgodi. To je zanimivo in me vleče.

Katerega rezultata si doslej najbolj veselja?

Rezultata z državnega prvenstva v Pančevu na 200 m mešano. Pa seveda prve zmage v Genovi, ko takega uspeha sploh nisem pričakovala. In potem zmage v Genovi naslednje leto.

Najljubša trofeja?

Tista iz Trenta za osvojenost tretje mesto. Zanj sem se morala najbolj boriti. Na tem tekmovanju so sodelovali plavalci iz vseh evropskih držav.

Treningi?

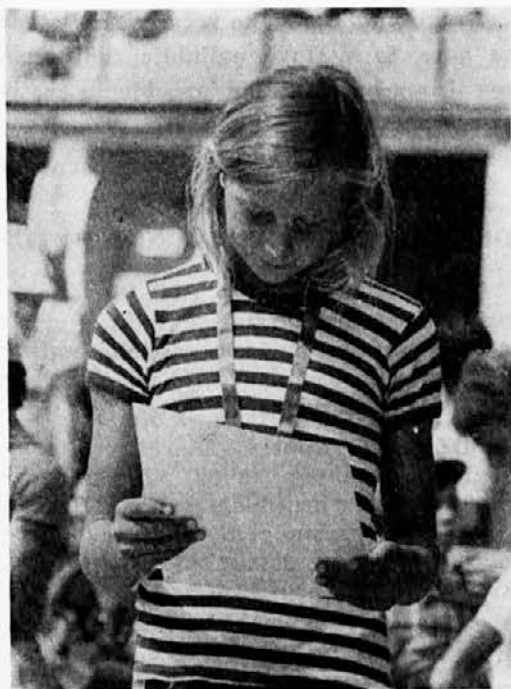
Dvakrat na dan po dve uri. Ko je šola, pa prav tako. Takrat začnemo z jutranjim treningom že ob šestih, popoldne pa ob pol štirih.

Kako bi ocenila trenerja?

Že od samega začetka me trenira tovariš Medvejšek. Mislim, da boljšega trenerja ne bi mogla najti. Včasih že zavijam nos, če mi kaj ni prav, potem pa je spet vse dobro, ko vidim, da ima on prav.

Ali je plavanje kaj vplivalo na tvoj in Tomažev učni uspeh?

Ne, doslej se nama to pri šolskem uspehu še ni poznalo. Oba sva bila odlična.

Maja Rodič — naša najboljša plavalka

Kako gledata oče in mama na vajino športno udejstvovanje?

Oči je navdušen, mama malo manj, ker sva oba s Tomažem toliko od doma. Sicer pa naju oba pustita, da plavava kolikor hočeva.

Kaj delaš v prostem času?

Če ne delam za šolo in če ne plavam, potem se ukvarjam z zbirko znamk. Začela sem jih zbirati šele letos. Razen tega še rada berem in včasih nesem knjigo s sabo, ko grem na tekmovanja.

Kam po končani osnovni šoli?

Po vsej verjetnosti v gimnazijo. Če bo v šoli šlo vse v redu, bom še plavala. Vse je odvisno od ocen in učnega uspeha.

Tvoja vzornica?

Djurdjica Bjedov.

Na katero tekmovanje se zdaj pripravljáš?

Na državno prvenstvo za starejše pionirje. Če mi le forma ne bo padla, upam na najboljše.

Najboljši rezultati?

Tu je moral priskočiti na pomoč oče inž. Jože Rodič. Odprl je veliko mapo, v kateri ima skrbno spravljene rezultate z vseh tekmovanj, slike in izrezke iz časopisov — pravi arhiv od prvih tekmovanj hčerke in sina pa do zadnjih prvenstev. Majini letošnji najboljši rezultati so: 100 m prsno 1:23,5, 200 m prsno 2:58,2, 200 m delfin 2:55,8, 200 m mešano 2:44,5. Z letošnjega državnega prvenstva mlajših pionirjev je Maja prinesla šest zlatih kolajn, pred dvema letoma je nastopila v štirih disciplinah in bila štirikrat zlata. Razen tega je imela, dokler je nastopala v konkurenci pionirskupine B, državne rekorde v vseh disciplinah.

M. Matvoz

ROKOMET

Rokometaši so končali svoja tekmovanja v Podravski ligi dokaj uspešno.

Člani so v svoji konkurenci morali priznati premoč bivšega conaša iz Kamnice in so v končni uvrstitvi zaostali za 2 točki. Z ozirom na tradicijo in rutino (na to so se verjetno preveč oslanjali) so prikazali premalo, medtem ko bi z ozirom na pristop in odgovor-

nost igralcev do vadbe lahko bili celo kako mesto niže na razpredelnici. Borbenosti jim sicer ne gre očitati (ta je celo včasih prešla v neodgovorne izpade posameznikov), vendar je bilo to včasih le premalo. Ker bo v začetni sezoni vzhodna carska rokometna liga deljena na dva dela (teško pričakovana, vendar že večkrat napovedana pocenitev tekmovanja), bo Fužinar igral v celjsko-koroški pelovici cone. Obetajo se torej kvalitetnejše tekme, zanimivejši tekmeči, obenem pa za domačine ob sobotah zvečer tudi večja edgovornost. Prepričani smo, da bodo letošnji obeti postali resničnost.

Mladinci so po dokaj poprečnem jesenskem delu, ko so bili četrti na lestvici, spomladi zaigrali kot prerajeni in premagali vse svoje nasprotnike, med njimi tudi Branik, Slovenj Gradec in Kamnico, kar jim je na koncu zadostovalo za drugo mesto. Na nekaj tekmah so zaigrali zelo lepo in učinkovito, še vse preveč pa pogrešamo uigranost in kombinatorne igre, ki sta pravzaprav najlepši odliki sodobne rokometne igre. Brez dvoma, da so fantje talentirani in da bodo s strokovnim delom še napredovali, nekateri pa bodo morali predvsem šolskim obveznostim posvetiti več skrbi, če bodo hoteli uspeti tudi v športu.

Pionirji, ki jih je sedanjemu trenerju Habru »izročili« Nabernik, so generacija, ki največ obeta v zadnjih letih. Vztrajnost pri vadbi in primerna fizična dispozicija večine mladkarjev sami narekujejo veliko pozornost pri vzgoji in delu.

V spomladanskem delu tekmovanja so bili ravenki pionirji nepremagljivi. Tudi Branik, ki že nekaj let posveča veliko pozornost pionirskemu naraščanju, jim ni mogel do živega. Priborili so si tudi pravico nastopati na republiškem prvenstvu, kamor pa po tehtni presoji niso odpotovali.

V letošnji tekmovalni sezoni jim je treba omogočiti izdatnejšo vadbo in jih že sedaj začetni pripravljati za prihodnje slovensko prvenstvo. Takoj pa je treba pogasiti prve iskricke zvezdnitva, ki ga ne smemo trpeti, če hočemo vzgajati in vzgojiti novo generacijo skromnih, a dobrih športnikov. To pa je, mora biti in mora tudi ostati osnovni smoter pri delu z mladimi.

če

AVTO RALLY »SUTJESKA 75«

V statutu Avto-moto zveze Jugoslavije je v enem izmed členov med ostalimi tudi zapisano:

»Eden od osnovnih ciljev AMZ Jugoslavije je tudi čuvanje revolucionarnih tradicij NOB in organiziranje prireditev v čast zgodovinskimi dogodkom iz slavne preteklosti jugoslovanskih narodov in narodnosti.«

Prav gotovo je ena od najelitnejših prireditev v ta namen vsakoletni Avto-moto rally »Sutjeska«, s štartom v glavnih mestih republik in pokrajin ter skupnim ciljem v dolini legendarne Sutjeske na Tjentištu.

Rally organizirajo vsako leto v čast dneva

berca od 1. do 4. julija pod pokroviteljstvom tovariša Tita. Posebno pomemben pa je bil prav letošnji, že XI. po vrsti, ko praznujemo 30. obletnico osvoboditve.

S svojo udeležbo na tem rallyju se je pridružilo praznovanju preko 1500 tekmovalcev, od katerih jih je 1427 srečno prispelo na cilj v Tjentište.

Med to množico tekmovalcev iz vse Jugoslavije smo bili letos že drugič tudi tekmovalci s Koroške — Avto-moto društva Ravne.

Let je bil prebit lani, ko smo prvič sodelovali na rallyju Sutjeska 74, sicer le z enim vozilom v razredu do 850 ccm.

Dosežen rezultat je bil spodbuda, da začeto nadaljujemo. Pogumno smo se s skromnimi izkušnjami in veliko željo začeli pripravljati člani športne komisije pri AMD Ravne na rally »Sutjeska 75«. Trud ni bil zaman. Ob izredni pripravljenosti in finančni pomoči predvsem kolektiva železarne Ravne ter v manjši meri rudnika Mežica, Gorenja Muta in Stroja iz Radelj, smo se letošnjega rallyja uspeli udeležiti z dvema posadkama oziroma tekmovalnima voziloma.

Vreme nam letos žal ni bilo naklonjeno. Večino štiridnevne 2500 km dolge poti od Ljubljane preko Novega mesta, Karlovca, Plitvic, Zadra, Splita, Dubrovnika, Trebinja, Bileče in po cestah Bosne in Hercegovine do Tjentišta in nazaj smo prevozili v dežju, megli in neurju. Kljub temu pa smo se domov vrnili z izrednimi vtisi s celotne poti, bogatejši za novo sklenjena poznanstva in prijateljstva ter s skupno željo, da se rallyja »Sutjeska« še udeležimo.

Na koncu le še nekaj besed o rezultatih, ki smo jih dosegli, čeprav smatram, da le ti na takšnem tekmovanju med mnogimi znanimi tekmovalci rally športa niso najpomembnejši.

Med slovenskimi tekmovalci smo dosegli naslednji mesti:

— posadka Torej-Torej, vozilo Renault 5 TL 24602 KT 3. mesto,

— posadka Ažnik-Ažnik, vozilo VW Passat 26531 KT 5. mesto.

Ob tej priložnosti se tudi vsem, ki so nam pomagali, zahvaljujemo. Janko Torej

ZA DOBRO VOLJO

Blagajna

Naprava, ki prihrani tatovom dolgočasne pretrese. (Ch. Torquet)

Elektrikar

Mož je sam popravljal električno instalacijo v svojem stanovanju, čez čas pokliče ženo in ji reče:

— Draga, primi to žico... si kaj občutila?

— Ne, nič, zakaj?

— Torej je tok v oni žici!

Na cilju

KOROŠCI PO POLJSKI SMERI NA VRH EIGERJA

Alpinistična dejavnost v naši občini se zadnje čase vedno bolj razvija in dosega pomembne uspehe.

Eden največjih uspehov je bil dosežen v začetku meseca avgusta, ko sta alpinista Edi Drofelnik in Rajko Robnik, oba člana AO — Črna na Koroškem, dosegla dosedaj največji uspeh.

Po znani poljski smeri v severno vzhodni steni Eigerja sta se povzpela na sam vrh.

Po alpinističnih vesteh je to tretja ponovitev tega dostopa in prva jugoslovanska naveza.

Alpinista Edi Drofelnik in Rajko Robnik sta to smer preplezala v treh dneh in z dvema bivakoma v raznih vremenskih nepreklih. Vreme alpinistoma med vzponom ni bilo preveč naklonjeno, saj je med tem časom tudi večkrat snežilo. Temperatura je bila tako nizka, da sta dobila tudi nekaj ozeblin. Prav zadnji dan, ko sta se že vsa izmučena prebijala proti svojemu cilju, sta bila izpostavljena snežnim plazovom, ki so se vsipali preko njiju, gremeli desno ter levo v dolino.

Med svojo dolgo in zahtevno turo sta prestala mnogo težkih trenutkov in naporov. Povratek ali izstop ni bil več mogoč — samo še naprej do postavljenega cilja — doseči vrh za vsako ceno. Tretji dan sta v popoldanskem času stopila na vrh premagane gore — si stisnila roke — v mislih pa poslala sporočilo o svojem uspehu nam v Mežiško dolino.

Na samem vrhu so ju pozdravili švicarski alpinisti, ki so se takrat mudili na vrhu.

S svojim uspešno opravljenim vzponom sta dosegla dosedaj največji alpinistični uspeh alpinistične skupnosti ravenske občine.

Hrabri alpinistični navezi Drofelnik—Robnik za njun podvig iskreno čestitamo.

Franc Telcer

OPOZORILO GORSKE REŠEVALNE SLUŽBE

Gorska reševalna služba na Koroškem — postaja Prevalje, obvešča in opozarja vse, ki se podajajo na razne planinske izlete, pohode in vzpone v Julijske ali Kamniške Alpe na sledeče:

1. letošnje zapoznele zimske razmere v našem visokogorju so povsem drugačne kot v prejšnjih letih; na mestih, kjer prej nismo opazili snega, ga je zdaj še večje količine in so bila že za marsikaterega nevesčega planinca usodne in se končale z nezgodo;

2. kadar se odločate za pohode na višje vrhove, bodite previdni in se izogibajte nevarnih mest, ne precenjujte svojih moči, predvsem pa naj bo prvo zagotovilo — dobra in popolna planinska oprema (s copati se ne podajajte na snežišča ali zahtevnejše ture);

3. prireditelji večjih skupinskih izletov mladine ali delovnih kolektivov naj poskrbe za varnost izleta, ali se naj pred pohodom obrnejo na gorsko reševalno službo, ki vam bo rade volje svetovala, ali vam tudi poskrbela za varnost na izletu;

4. ker smo že skoraj v jesenskem času, in ko so dnevi že krajši, začnite razne ture in pristope na oddaljene vrhove, a tudi plezalne vzpone v zgodnjih jutranjih urah, da vas ne zaloti noč;

5. vsak pristop na turo naj bo v naprej pripravljen, vsak posameznik pa fizično in

moralno usposobljen in z zadostno planinsko opremo;

6. letošnja bera planinskih nezgod, predvsem smrtnih žrtev naj nam bo v resno opozorilo, da ne bomo pretiravali v svoji zmogljivosti!

Gorska reševalna služba Prevalje
Franc Telcer

IVAN PEPEVNIK

Dragi naš sodelavec Ivan!

Tretji avgust je bil za tvoje starše in sestre strašen dan v življenju.

Tudi nam, tvojim sodelavcem, je zatrepalo srce, ko smo zvedeli, da si tako tragično preminul. Nemi smo postali ob mislih, da našega dragega sodelavca Ivana Pepevnika ne bo več med nas, da je za vedno zamrl tvoj veseli smeh, saj si znal

s svojim vedrim humorjem slehernega razveseliti.

Na delovnem mestu v vzmetarni, kjer si delal, smo postavili šopek rdečih nageljnov, prižgali svečko in priložili tvojo sliko. Skoraj teden dni smo v trepetu čakali še strašnejšega dogodka, kdaj bodo iz mrzlih valov Drave prinesli vse prerano uvenelo mladost in nam povečali nemo bol. Ko sem gledal tvojo sliko, sem rekel: Ivan, kako je že vse daleč, je le še spomin. Kje je tista izrečena beseda, polna uspehov na delovnem mestu. Ivan, ko si pred leti prišel med nas koroške fužinarje, da bi z nami koval plemenita jekla, si bil med tistimi, ki so želeli, naj bo lepši naš jutrišnji dan. Ivan, postal si ves naš! Bil si dober tovariš, iskren sodelavec. Ko sedaj stojimo ob tvojem odprtem grobu, se spomnimo besede Ivana Cankarja, ko je v črtici Materin grob dejal: »Pretesna je ta jama, vse pregloboka za tebe, o mati!« Tako izrekam tebi te besede: Ivan! Pretesen, preglobok, prehladen je ta grob za tebe, za tvojo še tako mlado srce. Sedaj boš nam v spominu govoril: delajte sotovariši moji, vi nadaljujte kar meni usoda ni dopustila. Ivan, saj ti nisi mrtev, živel boš v nas, v naših srcih. Sedaj boš v nemih besedah šepetal to našo besedo: srečno sodelavci moji!

Dragi Ivan! Sedaj, ko večerno sonce tone za gore, še v slovo poljublja tvoj grob, ovenčan z belimi lilijami, v objemu cvetja mirno počivaj, dragi Ivan naš!

Viktor Levovnik

DELOVNE NEZGODE V AVGUSTU 1975

PEROVNIK Kristijan, TRO Prevalje — pri pritrjevanju spiralnega svedra v vrtalno glavo mu je leva roka zdrsnila z glave in tako je s palcem leve roke udaril po miži in si ga poškodoval.

LOZINŠEK Danica, TRO Prevalje — med posnemanjem robov pilarskih polproizvodov na brusilnem stroju ji je pila zdrsnila čez brusno ploščo in se tako s kazalcem leve roke dotaknila brusne plošče, ki ji ga je na koncu posnela.

VAVČE Ivanka, obrat industrijskih nožev — pri menjavi hitromenjalne vrtilne glave na vrtalnem stroju, si je poškodovala palec leve roke.

GOSTENČNIK Anton, obrat industrijskih nožev — pri brušenju čelnega rezkarja na stroju za brušenje orodja mu je priletel tujek v desno oko.

FINŽGAR Franc, obrat strojev in delov — pri rezkanju utorov se je na ostrem robu obdelovanca vrezal v sredinec desne roke.

ROŽEJ Jože, strojno gradbena služba — pri odbijanju robov, ki nastanejo pri utopnem kovanju sekačev mu je priletel drobec škaže v desno oko.

PODOJSTERŠEK Olga, vzmetarna — pri sestopu z materialne police ji je zdrsnilo tako, da je padla in si pri tem poškodovala gleženj desne noge.

SAMEC Amalija, TRO Prevalje — med brušenjem nedokončane pile na brusilnem stroju za suho brušenje ji je priletel tujek v desno oko.

KREJAN Ivan, kovačnica — pri nalaganju materiala v krčilni stroj so ga kleščice stisnile ob ohišje ter mu poškodovali III. in IV. prst leve roke.

NAGLIČ Marjeta, mini livarna — pri čiščenju ulitka se je s kladivom udarila po kazalcu desne roke.

PRIJANOVIČ Vinko, valjarna — pri čiščenju kanala srednje valjarske proge je padel vanj ter si poškodoval koleno desne noge.

ŠIMIC Slavko, valjarna — pri nalaganju gredic na kamion se mu je ena skotalila na nart leve noge.

NOVAK Franjo, topilnica II — pri privajanju gumi cevi na zračno omrežje je vrglo cev iz nastavka, pri čemer ga je curek zraka oplazil po trebuhu.

ČAVAR Dragoslav, topilnica II — pri nakladanju lesenih pragov na kamion mu je eden padel na nart desne noge.

PONGRAC Rudolf, valjarna — pri namščanju gredice v brusilni stroj ga je čerljust stisnila za prste leve roke.

CESAR Maks, kovačnica — pri čiščenju odgorkov s kovaške peči mu je ta padel na nart desne noge.

(Nadaljevanje na 28. strani)

Gibanje zaposlenih v tovarni

od 21. julija 1975 do 20. avgusta 1975

Zap. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	Obrat	Od kod je prišel
Sprejeti delavci:					
1.	Brložnik Marjana	17. 1. 1955	SS strojni tehnik	PD tehn. služb	iz tehn. šole
2.	Cvilak Samo	29. 3. 1957	KV ključavničar	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
3.	Čurč Jožef	17. 1. 1957	KV elektromeh.	elektro obrat š. t.	iz poklicne šole
4.	Dedić Husein	7. 1. 1955	NK delavec	čistilnica	prva zaposlitev
5.	Duler Franc IV.	14. 12. 1955	KV ključavničar	strojni obrat	iz poklicne šole
6.	Duler Zdravko	7. 1. 1957	KV rezkalec	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
7.	Ferarič Bojan	9. 7. 1956	KV ključavničar	centralna delavnica	iz poklicne šole
8.	Finžgar Roman	20. 1. 1955	KV strugar	centralna delavnica	iz JLA
9.	Fišer Ivan	3. 7. 1951	NK delavec	valjarna	iz inozemstva
10.	Franc Beno	27. 5. 1956	KV ključavničar	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
11.	Franc Miran	9. 3. 1956	KV ključavničar	elektro obrat za jaki tok	iz poklicne šole
12.	Gorenšek Miroslav	3. 6. 1957	KV elektromeh.	elektro obrat za šibki tok	iz poklicne šole
13.	Gostenčnik Ljuba	12. 10. 1953	NK delavka	čistilnica	za določen čas
14.	Grabner Slavko	26. 9. 1957	KV orodjar	TRO — meh. del.	iz poklicne šole
15.	Grašič Maksimiljan	21. 10. 1956	KV ključavničar	centralna delavnica	iz poklicne šole
16.	Grobelnik Beno	24. 3. 1955	KV ključavničar	obrat strojev in delov	iz JLA
17.	Hanc Vladimir	8. 7. 1956	SS met. tehnik	jeklovlek	iz tehn. šole
18.	Hasani Ejup	30. 5. 1952	NK delavec	čistilnica	iz druge delovne organiz.
19.	Hasani Haki	22. 7. 1953	NK delavec	čistilnica	iz druge delovne organiz.
20.	Hudrap Srečko	1. 1. 1953	SS met. tehnik	kovačnica	iz tehn. šole
21.	Iskrač Ivan	24. 2. 1955	NK delavec	čistilnica	iz druge delovne organiz.
22.	Jamer Olga	23. 6. 1955	SS str. tehnik	TOZD II.	iz tehn. šole
23.	Jevšenak Anton	30. 11. 1941	NK delavec	valjarna	iz druge delovne organiz.
24.	Jug Ludvik	25. 7. 1949	NK delavec	valjarna	iz druge delovne organiz.
25.	Klemenc Franc	1. 1. 1954	SS str. tehnik	el. tehn. sl.	iz JLA
26.	Klemenc Silvo	17. 11. 1956	KV strugar	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
27.	Kočet Dragutin	12. 8. 1947	NK delavec	vzmetarna	iz inozemstva
28.	Kostanjevec Peter	29. 6. 1955	PK kalupar	livarna	iz JLA
29.	Kotnik Jože	23. 2. 1955	KV strugar	centralna delavnica	iz JLA
30.	Krajnc Majda	4. 5. 1956	KV brusilka	obrat pnevmatskih strojev	iz poklicne šole
31.	Krajnc Maksimiljan	26. 5. 1955	KV orodjar	modelna mizarna	iz JLA
32.	Kralj Rajko	21. 1. 1956	KV ključavničar	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
33.	Krebs Marjan	1. 8. 1956	KV ključavničar	elektro obrat za jaki tok	iz poklicne šole
34.	Kristan Mirko	7. 1. 1948	VS dipl. inž. elektrot. š. t.	AOP	iz JLA
35.	Kupljen Mirko	1. 2. 1958	KV obratovni električar	elektro obrat za jaki tok	iz poklicne šole
36.	Kuserbanj Stjepan	4. 9. 1955	PK kovač	kovačnica	iz JLA
37.	Lešnik Oton	1. 11. 1944	NK delavec	topilnica	
38.	Logar Damijan	29. 12. 1956	KV ključavničar	valjarna	iz poklicne šole
39.	Mačić Brigita	3. 6. 1957	KV tehnični risar	služba za razvoj in razširitev	iz poklicne šole
40.	Marin Miroslav	19. 4. 1956	SS met. tehnik	topilnica	iz tehn. šole
41.	Mesarič Ivan	6. 5. 1958	KV žarilec o. p.	kovačnica	iz poklicne šole
42.	Miklavc Janez	29. 1. 1955	KV avtomehanik	transport	iz JLA
43.	Močivnik Engelbert	26. 9. 1957	KV ključavničar	modelna mizarna	iz poklicne šole
44.	Modrijan Drago	5. 2. 1956	SS met. tehnik	topilnica	iz tehn. šole
45.	Miharemi Muharem	21. 1. 1949	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organiz.
46.	Ošlovnik Srečko	11. 5. 1957	KV ključavničar	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
47.	Pacoli Shefget	6. 4. 1954	NK delavec	čistilnica	prva zaposlitev
48.	Paradiž Marija	25. 11. 1956	KV brusilka	obrat pnevmatskih strojev	iz poklicne šole
49.	Pečnik Slavka	17. 6. 1956	KV rezkalka	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
50.	Petrič Vlado	3. 6. 1955	SS str. tehnik	TRO — meh. del.	iz tehn. šole
51.	Pečovnik Helmut	2. 12. 1943	NK delavec	vzmetarna	iz druge delovne organiz.
52.	Petrovič Milan	30. 7. 1957	KV elektromeh.	elektro obrat za šibki tok	iz poklicne šole
53.	Posedi Dušan	30. 7. 1956	SS met. tehnik	valjarna	iz tehn. šole
54.	Prislan Sašo	14. 2. 1955	PK ključavničar	obrat industrijskih nožev	iz poklicne šole
55.	Prošt Anica	16. 5. 1956	SS ekonomski tehnik	TRO — računovodstvo	iz šole
56.	Pušnik Franc	7. 4. 1956	KV ključavničar	strojni obrat	iz poklicne šole
57.	Rama Basri	20. 12. 1954	KV delavec	valjarna	prva zaposlitev
58.	Ređa Selman	13. 8. 1947	NK delavec	valjarna	iz druge delovne organiz.
59.	Rikić Panto	24. 4. 1953	NK delavec	čistilnica	iz druge delovne organiz.
60.	Rotovnik Marjan	29. 3. 1955	PK žarilec	kalilnica	iz JLA
61.	Sijanhađić Hasan	21. 5. 1955	NK delavec	čistilnica	prva zaposlitev
62.	Sovič Danilo	8. 10. 1956	KV ključavničar	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
63.	Šerkezi Rajko	13. 1. 1957	KV elektromeh.	elektro obrat za šibki tok	iz poklicne šole
64.	Škrobonja Spiro	3. 9. 1955	NK delavec	čistilnica	prva zaposlitev
65.	Škudnik Jure	18. 8. 1956	SS met. tehnik	kovačnica	iz tehn. šole
66.	Šteharik Zmagoslav	24. 7. 1954	NK delavec	obrat pnevmatskih strojev	ponovna zaposlitev v ŽR
67.	Stern Anton	26. 5. 1947	NK delavec	obrat industrijskih nožev	iz druge delovne organiz.
68.	Trost Ivan	11. 5. 1954	NK delavec	vzmetarna	iz druge delovne organiz.
69.	Viski Izohir	14. 8. 1954	NK delavec	čistilnica	iz druge delovne organiz.
70.	Vivod Amalija	9. 7. 1956	KV brusilka	obrat industrijskih nožev	iz poklicne šole
71.	Vetrih Danilo	23. 4. 1955	PK kovač	kovačnica	iz JLA
72.	Vogler Janez	22. 2. 1957	NK delavec	čistilnica	iz druge delovne organiz.
73.	Voler Vida	10. 6. 1952	VSS ekonomist	APO	štipendist ŽR
74.	Vučetič Dušan	15. 9. 1943	NK delavec	čistilnica	iz druge delovne organiz.
75.	Vučko Dušan	11. 5. 1957	KV ključavničar	obrat strojev in delov	iz poklicne šole
76.	Vulc Stanko	16. 4. 1954	KV topilec o. p.	topilnica	iz JLA
77.	Živič Irena	9. 1. 1957	SS met. tehnik	služba za razvoj v TOZD I.	iz tehn. šole
78.	Žvikart Janez	25. 1. 1958	KV ključavničar	obrat strojev in delov	iz poklicne šole

Odjavljeni delavci:

1.	Cehner Franc	10. 1. 1940	NK delavec	čistilnica	samovoljna zapustitev dela
2.	Cesar Leopold	13. 11. 1955	PK kalupar	livarna	v JLA
3.	Čarf Ivan	24. 12. 1949	KV klepar	strojni obrat	samovoljna zapustitev dela
4.	Časl Milan	6. 8. 1949	NK delavec	topilnica	samovoljna zapustitev dela

Zap. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	Obrat	Od kod je prišel
5.	Čibej Friderik	16. 5. 1954	NK delavec	topilnica	samovoljna zapustitev dela
6.	Favai Smiljan	21. 7. 1914	SS elektrotehnik, šibki tok	tehn. službe	starostna upokojitev
7.	Gešman Jožef	13. 2. 1956	KV ključavničar	centralna delavnica	v JLA
8.	Goličnik Radoslav	30. 4. 1956	KV avtomehanic	topilnica	v JLA
9.	Golob Stanko	21. 4. 1953	PK talilec	topilnica	dana odpoved
10.	Gostenčnik Gabrijel	27. 3. 1949	NK delavec	topilnica	
11.	Gostenčnik Marjan	8. 12. 1955	KV avtoklepar	obrat industrijskih nožev	dana odpoved
12.	Grager Branko	26. 9. 1951	PK kuhar	strojni obrat	samovoljna zapustitev dela
13.	Gregor Slavko	15. 9. 1956	KV topilec o. p.	topilnica	v JLA
14.	Jazbec Marjan	28. 2. 1950	NK delavec	obrat pnevmatskih strojev	samovoljna zapustitev dela
15.	Korat Franc	26. 8. 1955	KV strugar	obrat strojev in delov	v JLA
16.	Krebs Vinko	19. 1. 1954	KV strugar	TRO — meh. del.	v JLA
17.	Kremljak Zvonko	22. 7. 1954	SS strojni tehnik	PD TOZD I.	v JLA
18.	Matič Milenko	18. 9. 1954	NK delavec	valjarna	samovoljna zapustitev dela
19.	Milovanovič Radoljub	20. 3. 1947	KV ključavničar	strojni obrat	dana odpoved
20.	Pepevnik Ivan	16. 5. 1954	NK delavec	vzmetarna	umrl
21.	Petrič Jožef	30. 7. 1946	NK delavec	kemijski laboratorij	samovoljna zapustitev dela
22.	Poderčnik Lenart	10. 10. 1953	NK delavec	topilnica	samovoljna zapustitev dela
23.	Potočnik Zmagoslav	14. 12. 1951	PK ključavničar	obrat pnevm. strojev	samovoljna zapustitev dela
24.	Rudolf Danilo	27. 2. 1956	NK delavec	valjarna	v JLA
25.	Strmčnik Zvonimir	25. 10. 1953	PK zidar	topilnica	samovoljna zapustitev dela
26.	Sarman Anton	22. 5. 1954	NK delavec	topilnica	dana odpoved
27.	Štifter Franc	29. 3. 1956	KV valjavec o. p.	valjarna	v JLA
28.	Šumnik Alojz	8. 4. 1956	KV kovač	kovačnica	v JLA
29.	Tandar Đuro	9. 3. 1956	NK delavec	valjarna	v JLA
30.	Trpeski Ivan	25. 6. 1953	KV ključavničar	topilnica	samovoljna zapustitev dela
31.	Vajs Miroslav	28. 2. 1913	VK ključavničar	služba za razvoj v TOZD I.	starostna upokojitev
32.	Verčko Jože	24. 2. 1957	KV ključavničar	centralna delavnica	dana odpoved
33.	Zakeršnik Roman	7. 11. 1948	NK delavec	livarna	invalidska upokojitev

Izobrazba — kvalifikacija

Sprejeti delavci:

- 1 — VS dipl. inž. el. š. t.
- 1 — VSS ekonomist
- 4 — SS strojni tehnik
- 7 — SS metaluški tehnik
- 1 — SS ekonomski tehnik
- 16 — KV ključavničar
- 4 — KV elektromehanic
- 1 — KV avtomehanic
- 2 — KV rezkalec
- 3 — KV strugar
- 1 — KV delavec

- 2 — KV orodjar
- 3 — KV brusilec
- 1 — KV tehnični risar
- 1 — KV obratovni elektrikar
- 1 — KV topilec o. p.
- 1 — KV žarilec o. p.
- 1 — PK livar
- 2 — PK kovač
- 1 — PK ključavničar
- 1 — PK žarilec
- 23 — NK delavec

Odjavljeni delavci

- 1 — SS elektro tehnik, šibki tok
- 1 — SS strojni tehnik
- 1 — VK ključavničar
- 4 — KV ključavničar
- 1 — KV klepar
- 1 — KV avtomehanic
- 1 — KV avtoklepar
- 2 — KV strugar
- 1 — KV kovač
- 1 — KV topilec o. p.
- 1 — KV valjavec o. p.
- 1 — PK kalupar
- 1 — PK talilec
- 1 — PK kuhar
- 1 — PK ključavničar
- 1 — PK zidar
- 13 — NK delavec

Naši upokojenci

Smiljan Favai, rojen 21. julija 1914, zaposlen v železarni od 1. septembra 1936 dalje, nazadnje kot vodja energetske službe. Star. upok. 31. julija 1975.

Miroslav Vajs, rojen 28. februarja 1913, zaposlen v železarni od 1. oktobra 1957 dalje, nazadnje kot raziskovalec v službi za razvoj TOZD I. Star. upok. 15. avgusta 1975.

Roman Zakeršnik, rojen 7. novembra 1948, zaposlen v železarni od 1. februarja 1971 dalje, nazadnje v obratu livarne kot pomožni delavec. Inval. upok. 31. julija 1975.

Delovne nezgode — (s 26. strani)

HUDRAP Rozina — pri brušenju ji je padel tujek v oko.

VITRIH Alojz, valjarna — pri vravnovanju profilnih nožev mu je ta zdrsnil iz rok ter mu padel na nart desne noge.

BOŽINOVSKI Milan, valjarna — pri nameščanju gumi cevi na valjarsko ogrodje sta ga valja zgrabila za rokavico ter mu poškodovala hrbtno stran leve roke.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega dragega moža in očeta **Pavlija Kokala** se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom in znancem za darovano cvetje in vence. Posebna zahvala dr. Sušniku za njegovo prizadevno dolgotrajno zdravljenje. Hvala ravenki godbi ter gospodu župniku za lepe poslovilne besede in vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujoča žena Tončka in hčerki Pepca in Tončka z družinama

ZAHVALA

Ob boleči izgubi moža in očeta **Danila Žiberna** se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so darovali vence in ga spremljali na njegovi zadnji poti. Posebno hvala tov. Jamerju in Klepu za poslovilne besede.

Žalujoča žena z otrokoma in ostali sorodniki

ZAHVALA

Dragi sodelavci lahke kovačnice!

Ne morem verjeti vaši pozornosti, da ste me tako lepo obdarovali kar mi bo ostalo v trajnem spominu.

Ker se ne morem vsem osebno zahvaliti, naj se vam zahvalim preko tega lista. Želim vam, da bi še naprej srečno kovali in prišli zdravi za menoj v pokoj.

Še enkrat lepa hvala.

Vaš bivši sodelavec Adolf Kobovc

OPRAVIČILO

Opravičujem se tov. Leopoldu Kakerju in Jožetu Tevžu za udarce, ki sem jih njima zadal in za neprimerne žalilne besede. Obema hvala, da sta me razumela in odstopila od nadaljnje tožbe.

Jože Čas

REŠITEV SLIKOVNE KRIŽANKE

Vodoravno: Sarajevo, navigator, minaret, Ra, Ami, Ariječ, as, Tinos, Nela, Leo, saje, atlet, DK, MI, Apo, Z, Ljubljana, Asti, gen, orator, oskrba, kazino, kader, anilin, bar, aker, Si, Radojka, Titograd.

V času odsotnosti nadomestuje glavnega urednika član uredniškega odbora **Jože Šater**.